

ARKEOLOGISK UTREDNING
NÄRKE
ÖREBRO LÄN
ÖREBRO KOMMUN
FASTIGHETERNA ATTERSTA 7:8 OCH 14:1
FORNLÄMNING L1982:8721 M FL

RICHARD GRÖNWALL

ATTERSTA

UPPDRAG ARKEOLOGI RAPPORT 2022/17

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr:	431-2624-2022 (2022-07-06, etapp 1) 431-8780-2022 (2022-10-20, etapp 2)
Uppdrag arkeologi projektnr:	22037 (etapp 1) 22061 (etapp 2)
Landskap:	Närke
Län:	Örebro
Kommun:	Örebro
Socken:	Gällersta
Fastighet:	AITERSTA 7:8, AITERSTA 14:1
Lämningar KMR:	L1980:6637, L1982: 8721, L1982:8722, L1982:8737, L1982:8881, L1982:8882, L1982:9120, L1982:9295, L1982:9575, L1982:9587
Uppdragsnr Fornreg:	202201072 och 202201474
Läge:	Fastighetskartan blad 65F 6BS GÄLLERSTA N: 6563131, E: 512914
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning
Utredningsyta:	Cirka 72 ha
Projektgrupp:	Richard Grönwall (projektledare) Rebecka Jonsson (bitr. projektledare) Lars Andersson Amanda Patriksdotter
Företagare:	Örebro kommun
Utredningsperiod:	Augusti-september 2022 (etapp 1) November-december 2022 (etapp 2)
Dokumentationsmaterial:	Digital projektdatabas förvaras tillsvidare hos Uppdrag arkeologi
Fynd:	Ja

Rapporterna från Uppdrag arkeologi är färgkodade:

- arkeologisk kontroll/övrigt uppdrag
- arkeologisk utredning
- arkeologisk förundersökning
- arkeologisk undersökning

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>.
Undantaget är Lantmäteriets kartmaterial.
Drönarfotografier publicerade med Lantmäteriets spridningstillstånd LM2022/044498.
Omslagsbild: Gravur inom grav- och boplatsoområdet L2023:665. Foto från öst.
Fotografier: Uppdrag arkeologi (om annat ej anges).
Producerad av Uppdrag arkeologi i Sverige AB.
Stockholm 2023.

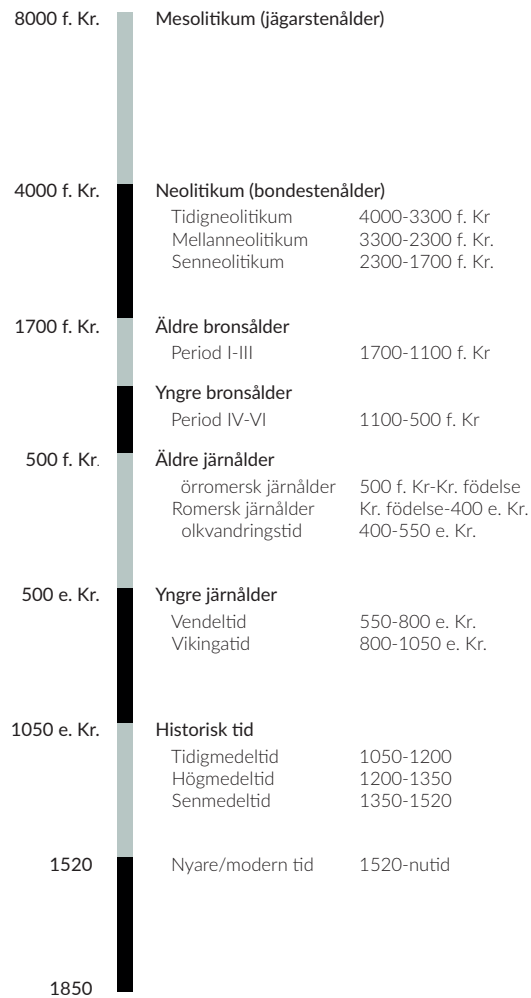
ATTERSTA

ARKEOLOGISK UTREDNING
NÄRKE
ÖREBRO LÄN
ÖREBRO KOMMUN
FASTIGHETERNA ATTERSTA 7:8 OCH 14:1
FORNLÄMNING L1982:8721 M FL

RICHARD GRÖNWALL

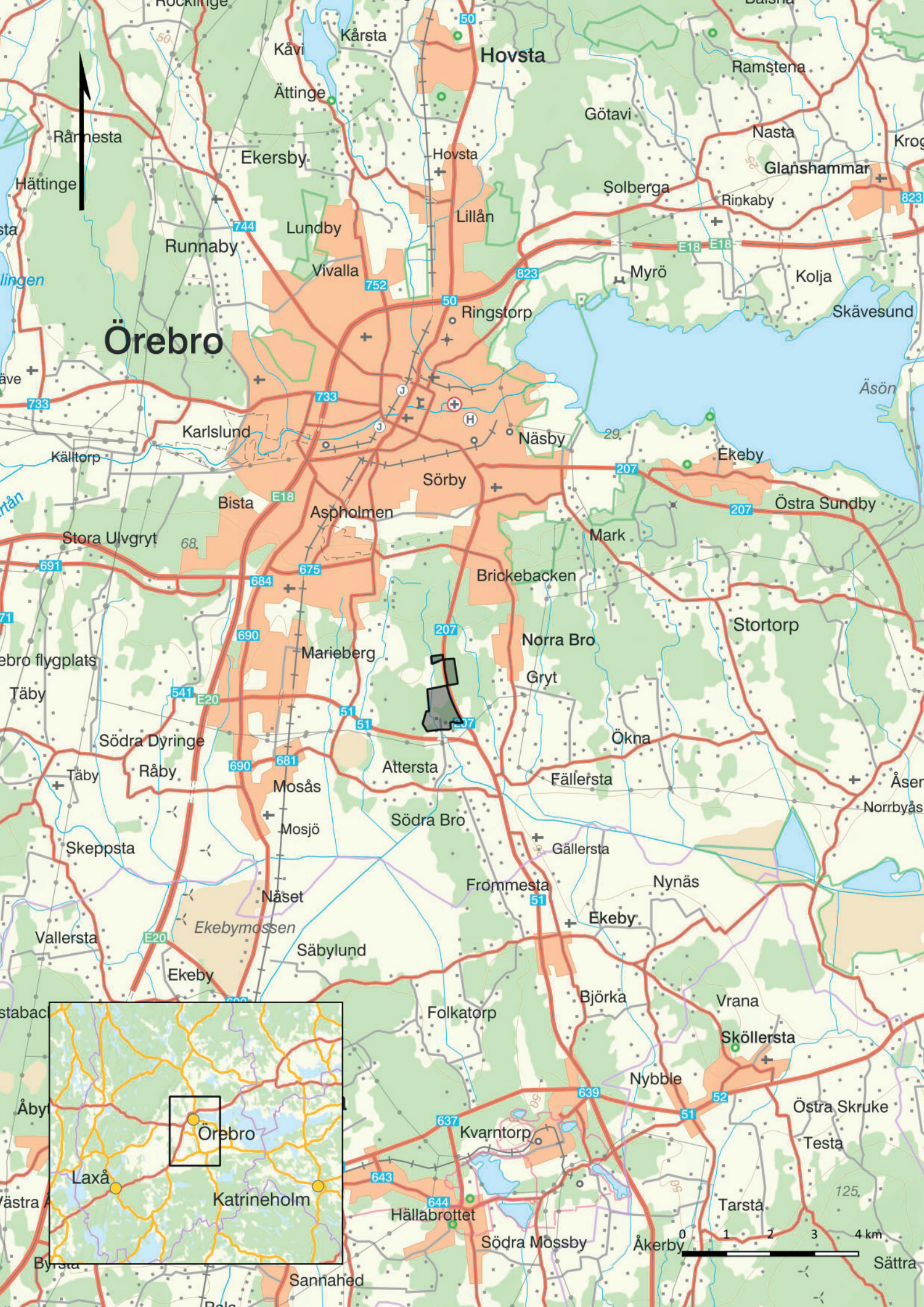
UPPDRAG ARKEOLOGI RAPPORT 2022/17

Arkeologisk periodindelning

Innehåll

Sammanfattning	7	Objekt 22	33
		<i>Antikvarisk bedömning</i>	33
Bakgrund	8	Objekt 24	33
Antikvarisk bakgrund	8	<i>Antikvarisk bedömning</i>	33
Topografi och fornlämningsmiljö	8	Objekt 25	37
<i>Natur- och kulturlandskap</i>	8	<i>Antikvarisk bedömning</i>	37
<i>Allmänt om fornlämningsmiljön</i>	8	Objekt 28 (L2023:667)	37
<i>UO 1</i>	9	<i>Antikvarisk bedömning</i>	40
<i>UO 2</i>	12	<i>Rekommendation till fortsatta åtgärder</i>	40
<i>UO 3</i>	12	Objekt 29 (L2023:730)	40
		<i>Antikvarisk bedömning</i>	43
		<i>Rekommendation till fortsatta åtgärder</i>	43
Genomförande	13	Fynd	43
Syfte och målgrupper	13	Registreringar i KMR	44
Metoder och arbetsmoment	13	Utvärdering av undersökningsplan	48
<i>Arkiv- och kartanalys</i>	13	Referenser	49
<i>Fältinventering</i>	13		
<i>Sökschaktning och handgrävning</i>	13		
Dokumentation	13		
Fyndstrategi	14		
Analyser	14		
<i>Vedartsanalys</i>	14		
<i>¹⁴C-analys</i>	14		
Rapportering och distribution	14		
		Bilagor	
Resultat	15	1. Lämningar och objekt, etapp 1	
Arkiv- och kartanalys	15	2. Schakt	
<i>Skriftliga källor</i>	15	3. Anläggningar och lager	
<i>Historiskt kartmaterial</i>	15	4. Fynd	
<i>Tidigare arkeologiska insatser</i>	20	5. Vedartsanalys	
Fältinventering - etapp 1	20	6. ¹⁴ C-analys	
<i>UO 1</i>	20		
<i>Besiktning och fältinventering</i>	20		
<i>Rekommendation till fortsatta åtgärder</i>	22		
<i>UO 2</i>	22		
<i>Besiktning och fältinventering</i>	22		
<i>Nya lämningar</i>	24		
<i>Boplatslägen</i>	26		
<i>UO 3</i>	26		
<i>Besiktning och fältinventering</i>	26		
<i>Rekommendation till fortsatta åtgärder</i>	28		
Sökschaktning och handgrävning - etapp 2	29		
<i>Objekt 17 och 23 (L2023:665)</i>	29		
<i>Antikvarisk bedömning</i>	33		
<i>Rekommendation till fortsatta åtgärder</i>	33		

Örebro

Hovsta

Glanshammar

Karlslund

Sörby

Stortorp

Marieberg

Norra Bro

Södra Dyringe

Attersta

Fällersta

Skeppsta

Näset

Frömmesta

Ekeby

Vallersta

Ekeby

Säbylund

Folkatorp

Björka

Vrana

Sköllersta

Åby

Örebro

Laxå

Katrineholm

Hällabrottet

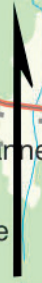
Södra Mossby

Tarsta

Sannahed

Åkerby

Sättra

Sammanfattning

En arkeologisk utredning har efter beslut av Länsstyrelsen i Örebro (beslut dnr 431-2624-2022 och 431-8780-2022) genomförts av tre separata utredningsområden under augusti-december 2022. Utredningsområdena var belägna i anslutning till återvinningscentralen Atleverken, inom Atterstas tidigare ägor i Örebro kommun (fig. 1 och 3).

Utredningen omfattade en kart- och arkivanalys samt en fältinventering (etapp 1) av samtliga utredningsområden. Inom utredningsområde 2 utpekades även ett antal potentiella boplatsslägen som efter fältinventeringen kom att omfattas av sökschaktning med grävmaskin samt handgrävning (etapp 2).

Utredningen har visat att det inom utredningsområdena finns *fornlämningar* från förhistorisk tid i form av gravar och boplatsslämningar men även från senare tid i form av områden med fossil åkermark omfattandes röjningsrösen, en hägnadsmur i sten, en husgrund samt spåren av en äldre färdväg i form av en hålväg.

Övriga i KMR registrerade lämningar omfattar sentida bebyggelselämningar samt spår efter odling och röjning av sten, med antikvarisk bedömning *övrig kulturhistorisk lämning*.

Samtliga justerade och nya registreringar i KMR efter genomförd utredning redovisas och beskrivs i figur 47 och 48, på sidorna 45-47 i rapporten.

Figur 1, motstående sida. Översiktskarta med utredningsområden markerade med svart. Skala 1:100000.

Bakgrund

Antikvarisk bakgrund

Kopplat till ett utvecklingsförslag för Atterstaskogen en knapp mil söder om centrala Örebro, planerar Örebro kommun för en ny detaljplan i anslutning till Atleverkets återvinningscenter och Norrköpingsvägen. Länsstyrelsen Örebro bedömde att en arkeologisk utredning behövde ske inom fastigheterna ATTERSTA 7:8 och ATTERSTA 14:1, belägna inom detaljplaneområdet, i syfte att klargöra om fornlämningar kommer att beröras.

Den arkeologiska utredningen genomfördes av Uppdrag arkeologi i Sverige AB i två etapper, efter beslut av Länsstyrelsen Örebro (dnr 431-2624-2022 respektive 431-8780-2022) under augusti-september samt november-december 2022. Utredningsområdet omfattade tre separata delområden, UO 1, UO 2 och UO 3 (fig. 3). Insatserna inom delområden UO 1 och UO 3 omfattade en etapp 1, det vill säga en okulär fältinventering och besiktning av sedan tidigare registrerade lämningar. Utredningen inom UO 2 omfattade en initial fältinventering och besiktning (etapp 1) samt en efterföljande sökschaktning med grävmaskin inom de ytor som vid etapp 1 bedömdes vara av särskilt antikvariskt intresse (etapp 2).

Topografi och fornlämningsmiljö

Natur- och kulturlandskap

De tre utredningsområdena är belägna på de centrala delarna av Närkeslätten, sydväst om Hjälmaran (fig. 1 och 3). Landskapet utgörs av ett småbrutet sprickdalslandskap med högre belägna partier av berg och morän omkring 40-50 m ö h, och mellan dessa lägre liggande ler- och moränjordar. Längre mot öst respektive väst ansluter två nord-sydligt löpande åsryggar som bildar en naturlig inramning åt slätten däremellan. En och en halv mil längre söderut övergår det småbrutna landskapet i en mer kuperad terräng med skogsklädda berg och mindre insjöar.

Under 1800-talets andra hälft kom landskapet att påverkas starkt av de sjösänkningar som då genomfördes, i syfte att öka tillgången av åker- och ängs-

marker. I samband med detta kom bland annat sjön Mosjön, tidigare belägen direkt väster om UO, att i början av 1900-talet helt försvinna. De torrlagda ytorna av gyttjeleror som tidigare utgjort sjöbotten uppodlades och landskapsbilden förändrades i och med detta drastiskt (Saxon 1915:24f).

Än idag karaktäriseras området i stor utsträckning av bebyggelsen vid Attersta by, belägen i anslutning till Täljeån söder om UO 2. Norr om byn vidtar ett förhållandevis flackt landskap med odlings- och ängsmarker. I närtid har också etableringen av Örebro kommuns återvinningscenter, det så kallade Atleverket, inneburit en stor påverkan på landskapsbilden.

Allmänt om fornlämningsmiljön

Vid ingången mot senmesolitikum, för drygt 6 000 år sedan, började större sammanhängande landtytor inom de tre utredningsområdena att höja sig ovan havsytan efter den senaste istiden. Dagens Hjälmaran var vid denna tid, tillsammans med dagens Mälaren, en del av Litorinahavet i öster. Större områden både norr och väster om UO hade då sedan mer än 1 000 år varit torrlagda och bland annat utmed Mosjöåsen har ett flertal stenåldersboplatser påträffats. Åsarna hade sannolikt då, liksom senare, betydelse för hur människor rörde sig i landskapet och har fungerat som naturgivna kommunikationsstråk. Bland mer kända stenålderslokaler som påträffats och delvis undersökts kring Örebro kan bland annat nämnas Kuphälla och Vallby, norr om Attersta.

Från och med neolitikum bör möjligheterna till en mer bofast bebyggelse ha funnits inom utredningsområdena. En datering till tidigneolitikum av ett sädeskorn har också gjorts i samband med en arkeologisk undersökning direkt norr om det här aktuella UO 2, dock utan ytterligare spår av bebyggelse eller andra aktiviteter (Bless Karlsen et al 2013:52).

För omkring 4 000 år sedan blev Hjälmaran en insjö, efter det att kontakten med havet i öster förlorades till följd av landhöjningen. Såväl lösfynd som kända och undersökta boplatser från senneolitikum och äldre bronsålder är förhållandevis få i Närke. Ett fynd

som i sammanhanget dock bör nämnas utgörs av en kantyxia av brons från senneolitikum/äldre bronsålder, påträffad i samband med utdikningar vid Ökna i Gällersta socken år 1884, cirka tre kilometer öst om Attersta (SHM inv.nr 7489).

Närkes äldre bronsåldersbebyggelse har föreslagits ha varit koncentrerad till tre centrala bebyggelseområden norr, söder och väster om Hjälmarens (Karlenby 2003:144ff). En omstrukturering av bebyggelsen har sedan föreslagits ha skett vid ingången mot den yngre bronsåldern, där orsakerna bland annat kan ha varit ett förändrat klimat och järnhanteringens introduktion i regionen. Även från yngre bronsålder är kända boplatzlämningar få i Närke, men den bebyggelsestruktur som etablerades under loppet av yngre bronsålder-förromersk järnålder kan i grova drag antas ha en kontinuitet vidare in över järnåldern, med en förtätning av bebyggelsen under den yngre järnåldern.

Närheten till järnfyndigheterna i Bergslagen kan antas ha haft stor betydelse för utvecklingen av såväl bebyggelse, social struktur som kontakter med omvärlden från och med yngre bronsålder. När Örebros första stadsbebyggelse kom att utvecklas senast någon gång under 1100-talet (staden erhåller stadsprivilegier under 1200-talet) kan detta i någon mån ses som en del av en process som varat över hela järnåldern. Järnhanteringen och det strategiskt kommunikativa läget kring Hjälmarens västra stränder, med

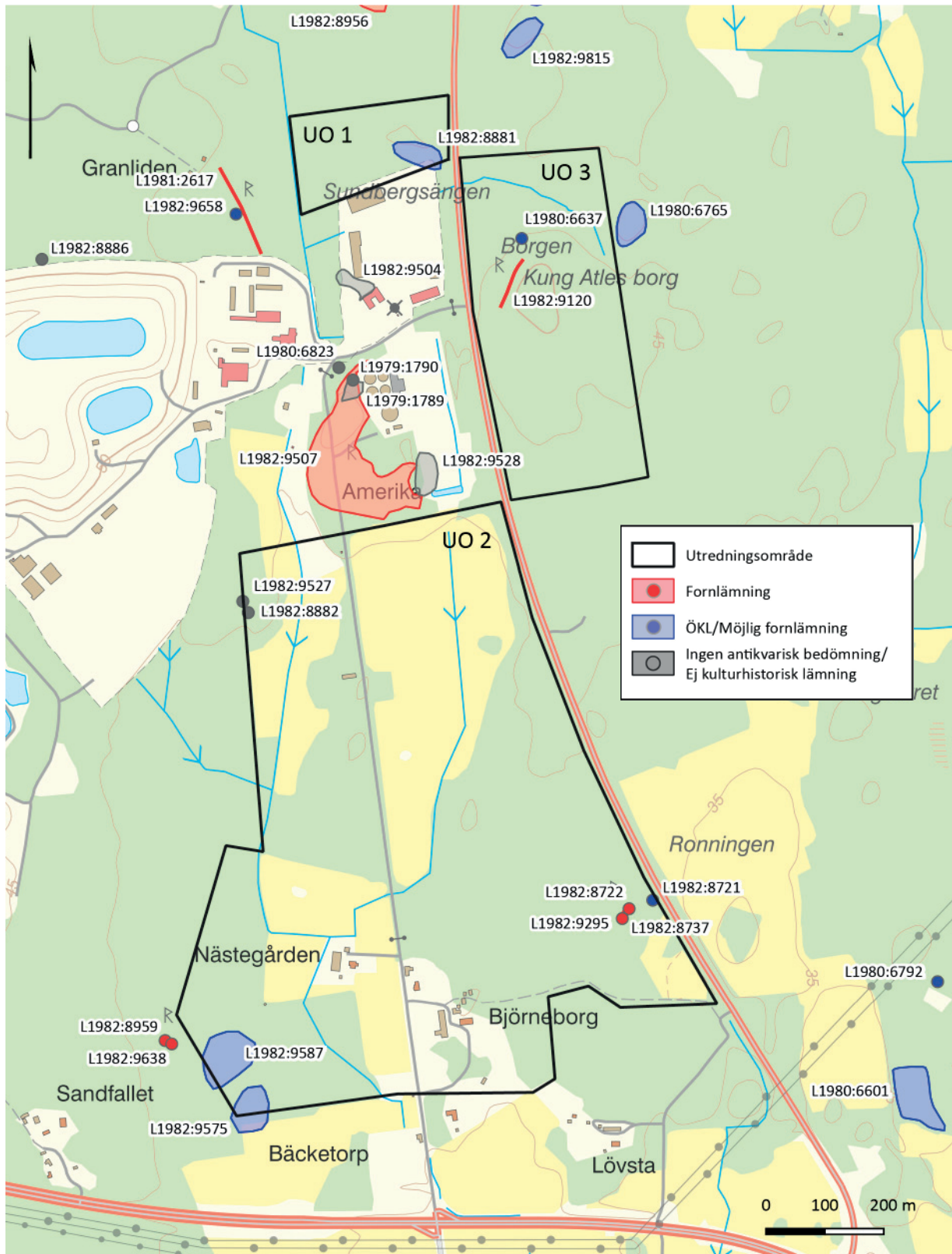
ett kontaktnät riktat i alla väderstreck, bör också ha haft stor påverkan på omlanden. Hur Örebros direkta omland påverkats av stadens framväxt under tidig medeltid är idag oklart och ännu har endast ett fåtal bebyggelser från detta skede påträffats och undersökts i Närke. En av dessa utgörs av de medeltida bebyggelselämningar som undersöktes år 2010, inför utvidgningen av Atleverken, alltså i direkt anslutning till de här aktuella utredningsområdena (Bless Karlsen et al 2013, L1982:9507, fig. 3). Undersökningen kunde bland annat visa att den medeltida bebyggelsen inte per automatik kan antas vara rumsligt kopplad till de senare historiska bytomterna (se även Ersgård & Hållans 1996). Nämnas i sammanhanget bör även undersökningarna av medeltida och senare bebyggelse vid Lillkyrka norr om Hjälmarens, där en medeltida kolonisation framför allt tycks ha koppling till områden som varit bebyggda under äldre järnålder (Beronius Jörpeland & Larsson 2021:84). Om denna iakttagelse ska ses som generell och giltig även för övriga delar av Närke är en för forskningen viktig fråga att utreda vidare.

Utredningsområde 1

Utredningsområdet omfattade ett cirka 3,65 ha stort och skogbevuxet område med något högre liggande terräng mot sydöst och flackare partier mot väst och norr (fig. 3). Nivåerna över havet uppgår till mellan 45-50 meter. I direkt anslutning till den södra gränsen för UO 1 ligger återvinningscentralen Atleverken. Inom den högre belägna terrängen i sydöst var ett

Figur 2. Utredningsområde 2 fotograferat med drönare från söder. I förgrunden till höger i bild ses bebyggelsen vid Björneborg och längre bort till vänster återvinningsanläggningen Atleverken.

Figur 3. Ovan: topografisk karta med utredningsområden 1-3 samt registrerade lämningar i KMR inför utredningen. Skala 1:10000. Till höger: beskrivningar i KMR av berörda lämningar inför utredningen.

L-nr	Typ	Beskrivning KMR	Antikvarisk bedömning	UO
L1980:6637	Husgrund, historisk tid	Husgrund, närmast U-formad, ca 3,5x3,5 m (NV-SÖ), med väggar, ca 0,9-1,5 m br och intill 0,7 m h, av delvis övermossade stenar, ca 0,2-0,4 m st. I NV är en öppning, ca 1 m br, som flankeras av 2 block, 1-2 m st. Grundens inre är fylld med sten, troligen inrasad.	Övrig kulturhistorisk lämning	3
L1982:8721	Stensättning	Stensättning (?), rund (?), 5-6 m diam och 0.2 m h. Fyllning, delvis övermossad, av 0.3-0.7 m st stenar. Kantskadad i S och Ö. Beväxt med lövbuskar.	Möjlig fornlämning	2
L1982:8722	Stensättning	Stensättning (höglänkande), rund, 8 m diam och 0.8 m h. Övertorvad och övermossad med i ytan talrika stenar, 0.1-0.4 m st. I NÖ delen ett block, 1.2 m st. Mittgrop, 1.5 m diam och 0.2 m dj. Kantkedja, till största delen utrasad, 0.4-0.7 m h, av 0.5-1.1 m l stenar. Beväxt med en gran, två yngre barrträd och lövsly.	Fornlämning	2
L1982:8737	Stensättning	Treudd, 7-8 m i sida (ÖSÖ, SV, NNV) och 0.3 m h. Fyllning av 0.3-1.1 m st stenar. Odistingt begränsning mot NÖ. Beväxt med två granar, en tall och lövsly.	Fornlämning	2
L1982:8881	Fossil åker	Röjningsröseområde, 80x25 m, bestående av ca 10 små oregelbundnar röjningsrösen, 2-7 m diam och 0.2-0.5 m h. Delvis övertorvade. Stenarna är 0.2-0.6 m st. Några kan vara naturbildningar. Flera ingångar till gryt finns i SÖ delen.	Möjlig fornlämning	1
L1982:8882	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, 7-8 m diam och 0.6 m h. Stenarna är i allmänhet 0.3-0.8 m st delvis övermossade och löst lagda kringett block, 2.5 m st. Beväxt med en björk, en gran och lövsly.	Ingen antikvarisk bedömning (helt undersökt)	2
L1982:9120	Vallanläggning	Stenvall, ca 100 m l (NNÖ-SSV), 1.2-2.5 m br och 0.3-0.5 m h, av i allmänhet 0.2-1.5 m st stenar i skalmursteknik. Ca 12 m från vallens SSV ände ingår ett flyttblock, 5x6 m st och 3 m h. Omkring vallen är ett område, ca 200 x 120 m, med ett 50-tal oregelbundna röjningsrösen. Vid inventeringstillfället 1981 kunde sparsamt med spridda stenar påträffas nedanför och på bergets svaga sluttningar. Antalet röjningsrösen och stenvallens volym tyder på att traditionen om en raserad fornborg inte förefaller sannolik. Området kan ha stenröjts för bete, grästakt eller odling. R motiveras av ålderdomlig karaktär, vallens avgränsning och dess övergivna funktion. Enligt Sven Svensson genomplöckades ett röse på 1930-talet varvid kol påträffades. Beskrivningen är inte kvalitetssäkrad. Information kan saknas, vara felaktig eller inaktuell. Se även Inventeringsbok.	Fornlämning	3
L1982:9295	Stensättning	Stensättning, kvadratisk, 5.5x5.5 m (NNÖ-SSV) och 0.1 m h. Övertorvad med i ytan enstaka stenar, 0.2-0.6 m st. I mitten och något S om mitten är en sten, 1 m diam och 0.5 m h. I kanten ärett 10-tal stenar, 0.5-0.8 m st. Beväxt med två granar.	Fornlämning	2
L1982:9575	Lägenhetsbebyggelse	Bebyggelselämning, sentida torp, bestående av 1 husgrund, 3 fossila åkerparceller och 1 odlingsröse. Se skiss i inventeringshandlingarna. Husgrunden är 4.5x3 m (Ö-V). 10 m S om husgrunden är: 3 små tegar och 1 odlingsröse, 5 m diam och 0.8 m h, SV häromenligt karts-kiss. De fossila odlingsytorna begränsas av dräneringsfåror.	Möjlig fornlämning	2
L1982:9587	Lägenhetsbebyggelse	Bebyggelselämningar, sentida, bestående av 1 husgrund, 9x7 m (Ö-V) och V om denna ett område med åkerparceller. Åkerparcellerna begränsas av dräneringsfåror.	Möjlig fornlämning	2

område med fossil åker registrerat i Kulturmiljöregistret (KMR) (L1982:8881, fig. 3). Lämningen registrerades år 1981 och beskrevs i KMR inför utredningen som en cirka 80 x 25 meter stor yta med omkring 10 stycken, delvis övertorvade och oregelbunda röjningsrösen. Lämningens antikvariska bedömning var inför utredningen *möjlig fornlämning*.

Utredningsområde 2

Utredningsområdet omfattade ett cirka 59 ha stort och tämligen flackt område med höjder på mellan cirka 35-45 meter (fig. 2 och 3). De centrala delarna av UO 2 utgörs till delar av öppen och tidigare brukad åker- och ängsmark, medan kringliggande ytor utgörs av skogbevuxen och ställvis mer kuperad terräng. Inom UO 2 var inför utredningen registrerat sju lämningar i KMR (fig. 3).

Utredningsområde 3

Utredningsområdet omfattade ett cirka 14 ha stort skogbevuxet område öster om Norrköpingsvägen (fig. 3). De södra och norra delarna av UO 3 är förhållandevis flacka med höjder på mellan 40-45 m ö h, medan de centrala delarna är mer kuperade med ställvisa ytor med berg i dagen som sträcker sig över 50 m ö h. Genom den norra delen av området löper ett mindre vattendrag och ytorna kring detta är förhållandevis sankta. Inom UO 3 fanns inför utredningen två lämningar registrerade i KMR (fig. 3). Den ena av dessa utgörs av en husgrund med antikvarisk bedömning *övrig kulturhistorisk lämning* (L1980:6637), medan den andra utgörs av den så kallade "kung Atles borg", en kallmurad stenmur uppförd i skalmursteknik som sträcker sig drygt 100 meter utmed den norra kanten av det centrala höjddpartiet (L1982:9120, fig. 3 och 4). Lämningen var inför utredningen registrerad i KMR som en *vallanläggning* med antikvarisk bedömning *fornlämning*.

I beskrivningen i KMR av L1982:9120 är även omnämnt förekomsten av ett femtiotal röjningsrösen på ytorna kring stenmuren. Ytterligare ett område med röjningsrösen finns registrerade med antikvarisk bedömning *övrig kulturhistorisk lämning* direkt öst om UO 3, L1980:6765 (fig. 3).

Namnet "Atles borg" kan antas anspela på berättelsen om Kung Atle, som enligt den norröna sagatradi-

Figur 4. Del av stenmuren "Kung Atles borg", L1982:9120, inom UO 3. Foto från norr.

tionen lät kasta Gunnar Gjukesson i en ormgröp sedan denne vägrat berätta var han gömt Sigurd Fafnesbanes gulds katt. Gudrun, Gunnars syster och tillika Sigurds hustru, hämnades sedan sin bror genom att låta döda Atle och alla hans bröder och dödade slutligen även hela hans hird i en mordbrand. Exakt när stenmuren vid Attersta kommit att förknippas med Atle och hans borg är inte känt men en rimlig gissning är att namnet uppkommit under 1800-talets nyväckta intresse för nordisk förhistoria. Enligt en uppgift i KMR (efter en källa från år 1869) ska området under en tid ha utgjort en samlingsplats för traktens ungdomar, vilka då förknippat stenmurarna med en fornborg.

Genomförande

Syfte och målgrupper

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 1 var att redogöra för om fornlämningar skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget.

Vid fältinventeringen skulle lokaliseras och beskrivas fornlämningar eller möjliga fornlämningar synliga ovan mark, samt utpekade eventuella möjliga lägen för fornlämningar ej synliga ovan mark, till exempel boplatzlägen. Vidare skulle en förnyad antikvarisk bedömning ske av sedan tidigare registrerade lämningar i KMR. Inför eventuella fortsatta arkeologiska insatser skulle även bedömas behoven av avverkning av vegetation och i vilken utsträckning fortsatta åtgärder kunde ske utan grävmaskin.

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 2 var att fastställa om bedömda boplatzlägen inom UO 2 utgjorde fornlämningar. Eventuella fornlämningar skulle också preliminärt avgränsas inom respektive boplatzområde. Vidare skulle fornlämningsstatus av stensättningen L1982:8721 fastställas genom partiellt friläggande för hand, samt eftersökas om ytterligare stensättningar kunde finnas i anslutning till stensättningarna L1982:9295 m fl,

Målgrupper för utredningen var främst Länsstyrelsen Örebro samt Örebro kommun.

Metoder och arbetsmoment

Arkiv- och kartanalys

Momentet omfattade material tillgängligt i Antikvarisk-Topografiska Arkivet (ATA), Vitterhetsakademiens bibliotek, Ortnamnsregistret – Institutet för språk och folkminnen (ISOF), Kulturmiljöregistret (KMR), tematiska digitala kartor upprättade av Sveriges Geologiska undersökning (SGU), Skogens pärlor – Skogsstyrelsen samt digitalt kartmaterial i Lantmäteriets historiska kartarkiv. I analysen ingick även en genomgång av för utredningens syfte relevant topografisk och kulturhistorisk litteratur.

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes av två arkeologer som parallellt inventerade utredningsområdena sektorsvis. Som underlag inför och under fältinventeringen användes de uppgifter som inhämtats i samband med arkiv- och kartanalysen. Inventeringen omfattade dels en eftersökning av tidigare okända lämningar och potentiella lägen för exempelvis boplatser, dels en förnyad bedömning av sedan tidigare registrerade lämningar i KMR. I uppdraget ingick även att bedöma vilka moment som skulle kunna bli aktuella vid eventuella fortsatta antikvariska insatser, exempelvis avverkning av vegetation och maskinavbaning.

Sökschaktning och handgrävning

Sökschaktning med grävmaskin genomfördes vid samtliga utpekade boplatzlägen inom UO 2 (fig. 15). Vid boplatzlägena 22, 24 och 25 kompletterades sökschaktningen med handgrävda provrutor i syfte att eftersöka material som bedömdes kunna vara svårt att identifiera vid schaktning. Påträffade anläggningar, lager och andra objekt av antikvariskt intresse framrensades för hand med fyllhacka och/eller skärsliv i syfte att fastställa status. Grävda ytor återställdes efter slutförd dokumentation.

Dokumentation

Rektifiering av historiskt och annat kartmaterial har skett i programvaran QGIS (ver. 3.16.6).

Samtliga inmätningar i fält gjordes med RTK-GPS. Beskrivningar i text av påträffade objekt och, i förekommande fall, revideringar av tidigare registrerade uppgifter gjordes digitalt eller analogt med koppling till inmättnings-ID. Beskrivningar och bedömningar av objekt/lämningar upprättades i enlighet med gällande direktiv från Riksantikvarieämbetet (RAÄ) vad gäller lämningstyp, antikvarisk bedömning m.m. Berörda objekt/lämningar fotograferades. Översiktlig fotografering gjordes med drönare.

Samtlig insamlad fältdata, undantaget fotografier, har lagrats och sammanställts i dokumentationssystemet Intrasis (ver. 3.2.0).

Figur 5. Sökschaktning inom den sydöstra delen av objekt 17. Foto från norr.

fyndstrategi

Inga fynd förväntades omhändertas i samband med fältinventeringen (utredning etapp 1). För de ytor som omfattades av sökschaktning och handgrävning (utredning etapp 2) skulle fyndinsamling ske mycket restriktivt. Vid eventuell framkomst av fynd som kunde bedömas kräva särskild hantering skulle Länsstyrelsen kontaktas.

Analys

Vedartsanalys

Inom ramen för utredningen etapp 2 planerades vedartsanalyser att genomföras av max sex stycken kolprover, i syfte att bestämma provers egenålder inför ^{14}C -analys.

^{14}C -analys

Tre stycken ^{14}C -analyser planerades genomföras – två för datering av eventuella boplatzanläggningar, en för datering av eventuell nypåträffad gravanläggning.

Rapportering och distribution

Resultaten av utredningens båda etapper presenteras i denna rapport, i enlighet med Länsstyrelsens förfrågningsunderlag och i enlighet med RAÄ:s "Vägledning för tillämpning av kulturmiljölagen. Uppdragsarkeologi". Genomförda insatser och resultat har efter godkännande av Länsstyrelsen Örebro registrerats i KMR via Fornreg. Rapporten finns lagrad och tillgänglig digitalt i Riksantikvarieämbetets tjänst för lagring av arkeologiska rapporter.

Resultat

Arkiv- och kartanalys

Skriftliga källor

Attersta by tillhör Gällersta socken, och har kända skriftliga belägg från år 1276 ("Atalstum", ISOF/ ortnamnsregistret, ID-nr 3286443). Byns gårdar och inägor har under historisk tid varit koncentrerade kring de norra och södra sidorna av Täljeån och sedan åtminstone 1200-talet har Attersta varit starkt kopplat till kvarndrift.

Några äldre skriftliga arkivkällor som direkt berör UO 1 har inte påträffats i samband med utredningen. Däremot finns i ATA ett PM från år 2005 som redogör för resultaten av en tidigare genomförd arkeologisk inventering av området (Fors 2005, se vidare nedan).

Laga skifte var färdigt genomfört i Attersta år 1848 (Saxon 1915:16). I samband med skiftet upprättades en lång rad dokument rörande fördelningen av byns åker-, ängsmarker och skog. De flesta av dessa är kopplade till upprättandet av skifteskartorna och beskrivs vidare nedan.

Kvarnverksamheten i Attersta upphörde under den första halvan av 1900-talet, ett resultat av de omfattande sjösänkningar som genomfördes från och med den andra halvan av 1800-talet. I en sockenbeskrivning författad år 1915 beskrivs hur några av byns invånare själva upplevde dessa dramatiska förändringar av landskapet: "Alldeles nyss har jag varit på Mosjöns gamla botten och sått havre på en plats, där det ännu 1855 var 3 meter djupt vatten" (Saxon 1915:27).

I övrigt har i de arkiv som denna utredning har omfattat, inte gått att finna några skriftliga källor av intresse som direkt berör de tre utredningsområdena.

Historiskt kartmaterial

Den äldsta kända kartan som omfattar de tre utredningsområdena utgörs av en geometrisk avmätningsskarta upprättad år 1732 (LSA aktbeteckning S22-3:1, fig. 6). Av kartan framgår att UO 1 vid denna tid i stort sett omfattade ängsmark medan UO 2 till merparten bestod av skogsmark, med ängsmarker i de östra och

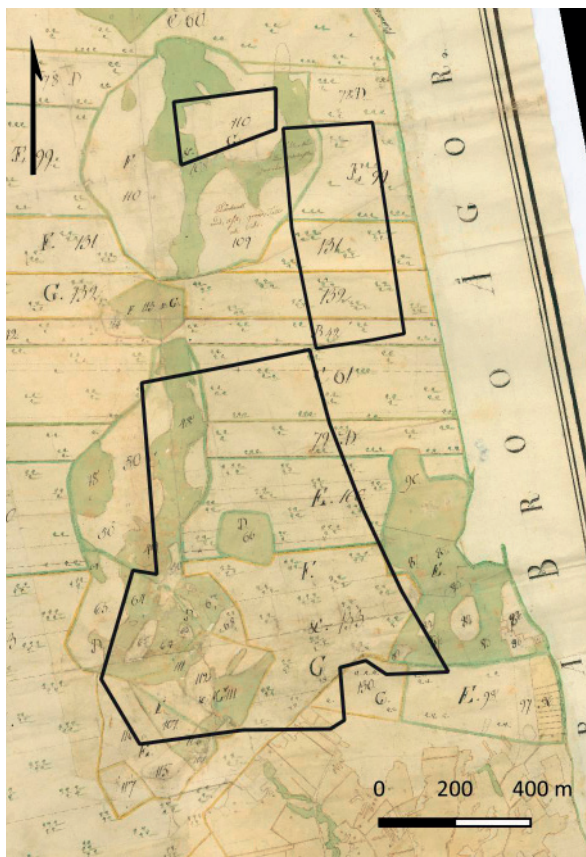

Figur 6. Rektifierat utsnitt av geometrisk avmätningsskarta från år 1732 med de tre utredningsområdena markerade. LSA aktnr S22-3:1. Skala 1:20000.

västra delarna, medan UO 3 uteslutande utgjordes av skogsmark.

Nästa karta av intresse för utredningen upprättas närmare 90 år senare, i samband med delning av skog år 1819 (LMA aktbeteckning 18-gäl-29, fig. 7). I stort sett är det samma landskap som tidigare vi möter i denna karta, med den skillnaden att karteringen nu är något mer detaljerad. Lantmätaren har bland annat angett vad som utgjort hårdvalls- och sidvallsängar, det vill säga vilka delar av ängsmarkerna som varit belägna på torrare respektive våtare marker. Noteras kan att de nordvästra delarna av UO 3 då karteras som hårdvallsäng. Några uppgifter om bebyggelse inom områdena saknas dock ännu.

De kartor som är av störst intresse för utredningens

Figur 7. Rektifierat utsnitt av karta från år 1819 med de tre utredningsområdena markerade. LMA akt nr 18-gäl-29. Skala 1:20000.

syfte utgörs av de Laga skiftes-kartor som upprättades under åren 1843 och 1848 (LSA aktbeteckning S22-3:5, LMA aktbeteckning 18-gäl-62-63). Dessa kartor är långt mer detaljerade och informationsrika än tidigare kartor och ger också mycket ny information, till exempel vad gäller förekomst av röjningsrösen och sankmarker (fig. 9). I 1843 års karta får vi också för första gången en uppgift om bebyggelse i den norra delen av UO 2, i form av ett mindre torp som i beskrivningen till kartan benämns "Grandells täppa" (fig. 8). Inom torpet är karterat två byggnader på var sida av det som senare ska bli den nya väg som byggs i samband med genomförandet av Laga skiftet fem år senare.

I 1843 års karta kan även följas en äldre bruksväg som sträckt sig från byn i söder och vidare norrut, in över UO 1 (fig. 9). Där vägen slutar ses i kartan också en byggnad utritad direkt norr om UO 1, sannolikt en ängslada. Delar av denna bruksväg kan antas ha brukats under lång tid före Laga skiftet, men förefaller

Figur 8. Bebyggelse och gården tillhörande den så kallade "Grandells täppa", karterade i 1843 års laga skifteskarta. Skala 1:2000.

till stora delar ha förlorat sin funktion efter detta.

Direkt norr om UO 2 syns i kartan från år 1843 en torpbebyggelse med namnet "Amerika". Torpets tomt och hus har varit belägna utanför UO men mot söder har dess tillhörande ängs- och odlingsmarker sträckt sig inom utredningsområdet (fig. 9).

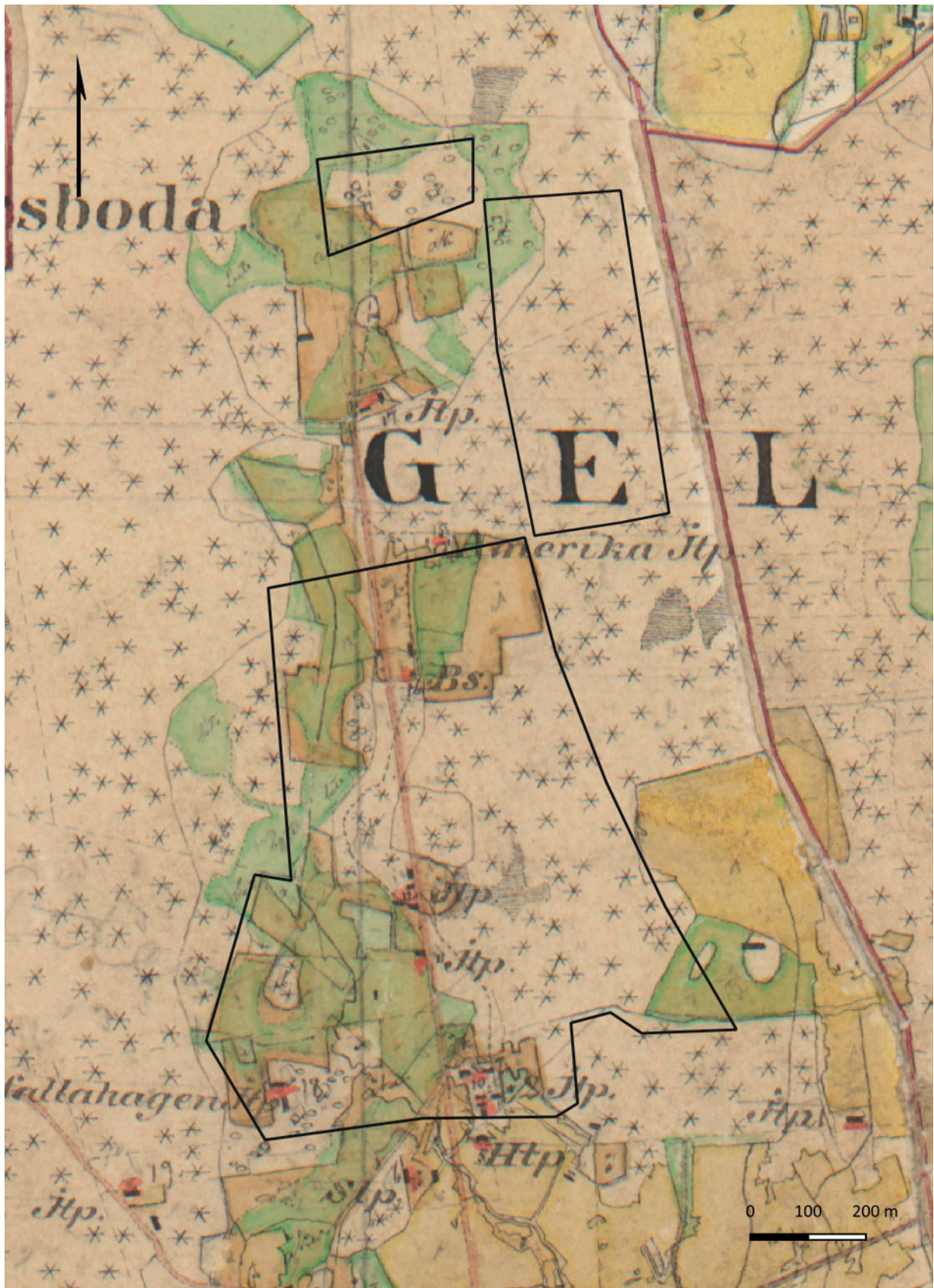
för UO 3 gäller som tidigare att de nordvästra delarna då brukas som äng medan övriga delar utgjort skogbevuxen utmark.

Mellan åren 1864-1867 upprättades den Häradsekonomiska kartan som omfattar Attersta (RAK, id J112-65-1, fig. 10). Även om denna karta är mer storskalig än tidigare nämnda kartor så ger den ändå ny och värdefull information om bebyggelsen i området. Flera torp har nu tillkommit inom UO 2, i kartan benämnda "Jtp" vilket är en förkortning för "jordetorp", det vill säga ett torp byggt på odlingsbar mark. Ett av dessa återfinns i den södra delen av UO 2, och kom senare att utvecklas till gården Björneborg, en bebyggelse som finns kvar än idag. Det torp som tidigare var omnämnt som "Grandells täppa" är i Häradskartan nu angivet som "Bs.", en förkortning för "backstuga", möjligen ett resultat av att torpet då förlorat mycket av sina tidigare odlingsytor i samband med anläggandet av den nya Laga skiftes-vägen, allmänt känd som "Amerikarakan" (fig. 20).

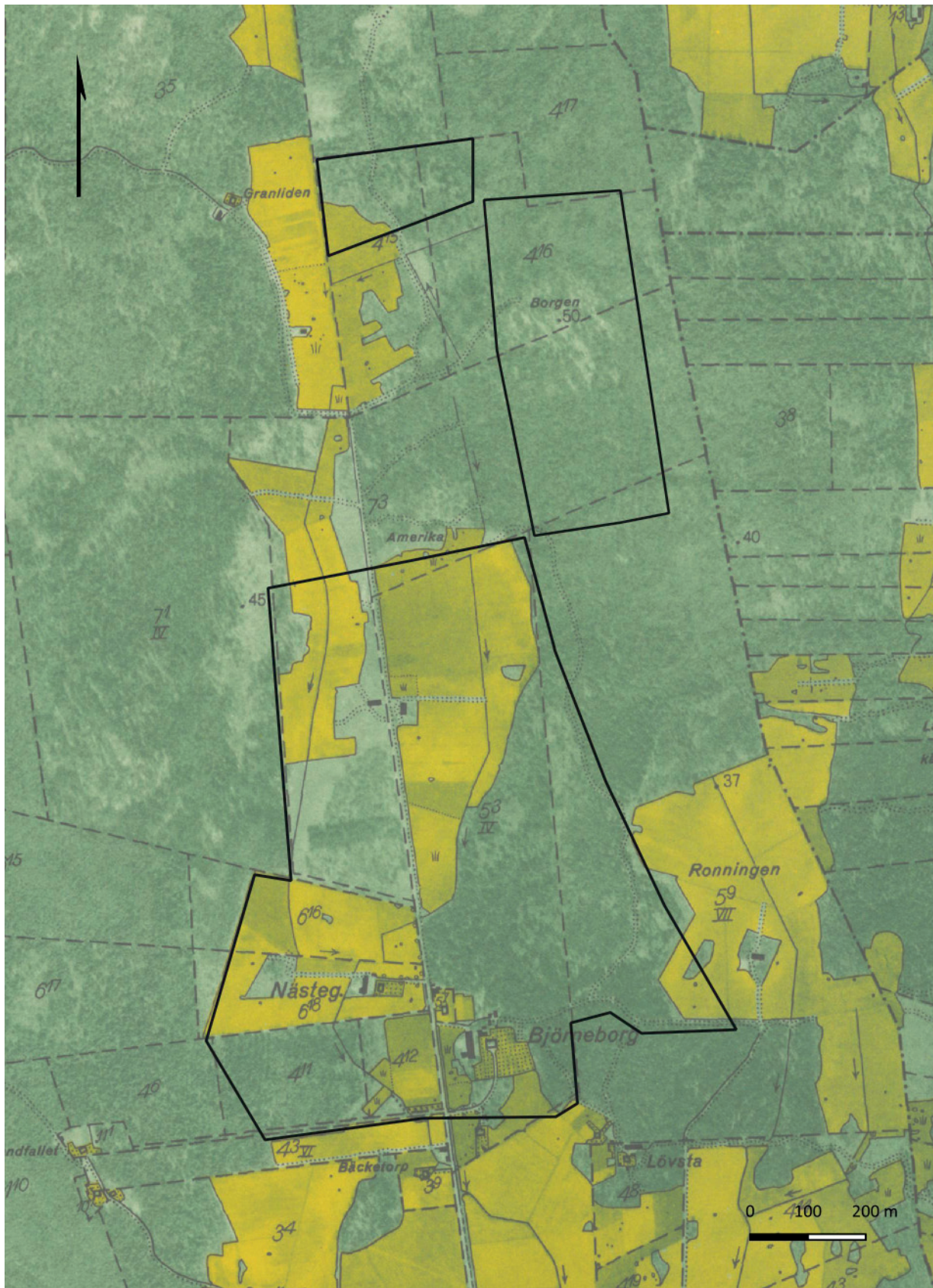
Den sista karta som omfattar de tre utredningsområ-

Figur 9. Rektifierat utsnitt av laga skifteskarta från år 1843 med de tre utredningsområdena markerade. LSA aktnr S22-3:1. Skala 1:10000.

Figur 10. Rektifierat utsnitt av den häradsekonomska kartan upprättad åren 1864-1867, med de tre utredningsområdena markerade. RAK id J112 65-1. Skala 1:10000.

Figur 11 . Rektifierat utsnitt av den ekonomiska kartan från år 1957, med de tre utredningsområdena markerade. Kartblad Brickebacken 10F3d57. Skala 1:10000.

dena, och som är av intresse för utredningen, är den Ekonomiska kartan från år 1957 (RAK, kartblad Brickebacken 10F3d57, fig. 11). Även om denna i skrivande stund endast är 65 år gammal synliggör den hur mark och bebyggelse då förändrats sedan karteringen för den Häradsekonomiska kartan genomfördes 90 år tidigare. Inget av 1800-talens torp, bortsett från gården Björneborg finns då längre kvar, medan ny bebyggelse etablerats vid Nästegården. Utmed Laga skiftesvägen ansluter öppnare ytor av åker- och ängsmarker men fortfarande dominerar skogen stora delar av såväl UO 1, UO 2 och UO 3.

Tidigare arkeologiska insatser

Inom de aktuella utredningsområdena har endast en insats som omfattat grävning tidigare genomförts. Det rör undersökningen av röjningsröset L1982:8882, som undersöktes och borttogs år 1976 (ATA dnr 1315/76) Av de anteckningar som lämnats in rörande undersökningen till ATA framgår att ingenting av antikvariskt intresse påträffades.

År 2005 genomfördes en arkeologisk fältinventering av Atleområdet som då också omfattade UO 1. Resultaten av inventeringen finns redovisat i form av ett PM (Fors 2005, ATA dnr 421-1226-2005). Fältinventeringen kunde fastställa att den fossila åkern L1982:8881 omfattade ett större område än vad som vid denna tidpunkt var registrerat i KMR, med rekommendationen att en justering av lämningen begränsning borde ske. Av oklar anledning kom någon sådan justering dock aldrig att genomföras i registret.

Mellan UO 1 och UO 2 påträffades och undersöktes år 2008 en medeltida gårdslämning med dateringar till 1100- och 1200-talen (L1982:9507, fig. 3). Upptäckten av gårdslämningen var oväntad och belägen i vad som initialt uppfattades utgöra ett område med fossila åkerelement och röjningsrösen (Bless Karlsen et al 2013).

En arkeologisk för- och undersökning genomfördes år 2018 av en lämning registrerad som fossil åker strax norr om UO 1 (L1982:8956, fig. 3). Undersökningen omfattade vad som bedömdes utgöra röjningsrösen, röjda ytor för odling och eventuellt boplatzlämningar. Denna bedömning kom dock i ett senare skede att behöva revideras och undersökningen kom istället

att omfatta gravar från perioden vendeltid-vikingatid (Ekman et al 2021).

Vid Södra Bro, strax söder om Attersta, påträffades år 2020 spår av bosättningar och odling med dateringar till yngre bronsålder, järnålder och medeltid i samband med en arkeologisk förundersökning (Wändesjö 2021).

På lite längre avstånd, drygt fyra kilometer söder om Attersta, påträffades vid en förundersökning i Ekeby år 2018 boplatsspår med dateringar till såväl bronsålder som medeltid. Liksom vid undersökningen i Attersta tio år tidigare (L1982:9507) framkom lämningarna under matjordslagren i vad som under historisk tid utgjort odlade ytor med röjningsrösen markerade i det historiska kartmaterialet (Balknäs 2018).

Fältinventering – etapp 1

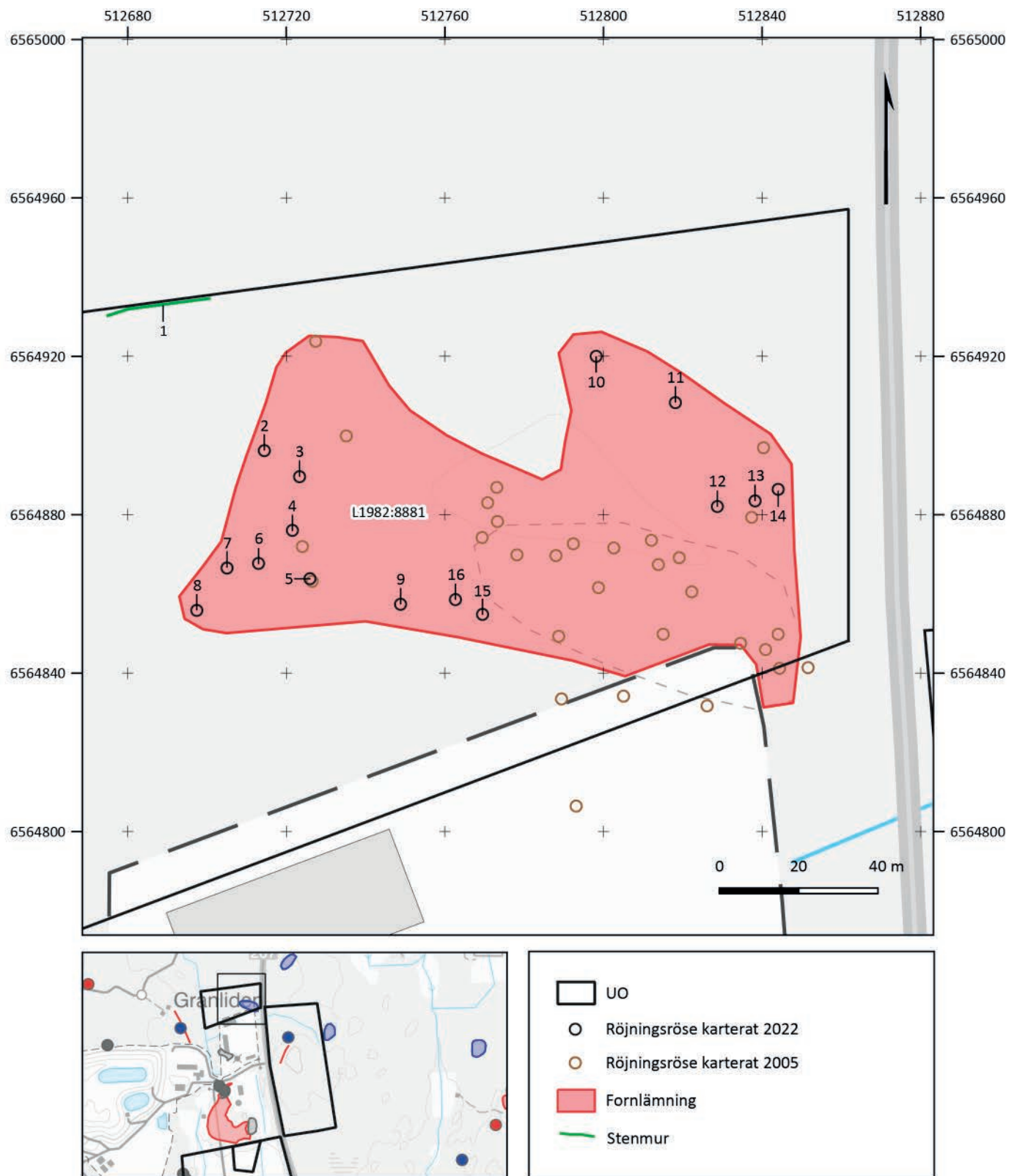
UO 1

Besiktning och fältinventering

Resultaten av kart- och arkivanalysen visar att utredningsområdet sedan åtminstone den första halvan av 1700-talet har brukats som ängsmark. Av det historiska kartmaterialet finns ingenting som tyder på att området skulle ha uppodlats under senare tid. Den tidigare bruksväg som kan ses på kartan från år 1843 (fig. 9), och som ansluter till en ängslada direkt norr om UO 1, kunde ställvis återfinnas i samband med fältinventeringen, men bedöms sakna de kriterier som krävs för en registrering i KMR.

Utmed den norra gränsen för UO 1, direkt öster om den tidigare bruksvägen, observerades delar av en stenmur (Objekt 1, fig. 12). Muren bedöms vara sentida och är belägen i en befintlig fastighetsgräns. Lämningen uppfyller därmed inte de kriterier som krävs för en registrering i KMR.

I anslutning till den i KMR sedan tidigare registrerade fossila åkern L1982:8881 påträffades ytterligare 15 stycken sedan tidigare ej registrerade röjningsrösen, varav några bedöms vara stensättningsliknande (fig. 12 och 13). Några av anläggningarna kan antas motsvara dem som karterades i samband med inventeringen år 2005, men då digitala mätfiler saknas från

Figur 12. Plan över påträffade lämningar inom UO 1, med ny fornlämningsgräns för L1982:8881 i KMR. Tidigare gräns för lämningen markerad med streckad linje. Skala 1:1400.

Figur 13. Ett av de många stenrösen inom L1982:8881, påträffat i samband med inventeringen.

den tidigare inventeringen, och då den karta som finns tillgänglig hos ATA är förhållandevis storskalig, kan detta inte säkert bekräftas. I några fall bör det dock vara uppenbart att det rör sig om olika röjningsrösen och den nya begränsningen för L1982:8881 utgår från en sammanställning av båda inventeringsresultaten (fig. 12). Lämningsens sydöstra delar kunde vid inventeringen konstateras vara borttagna, ett resultat av exploateringar för den angränsande återvinningscentralen. Ingreppet har sannolikt inneburit att några av de tidigare karterade röjningsrösen har försvunnit.

Antikvarisk bedömning och registrering i KMR

Inom de östra delarna av UO 1 finns ett mer omfattande område med röjningsrösen än vad som tidigare varit registrerat i KMR. Anläggningarna är av ålderdomlig karaktär och uppgifter saknas i det historiska kart- och arkivmaterialet som talar för att området skulle ha uppodlats under 1700-talet eller senare. Hur gamla lämningarna är kan i nuläget inte preciseras. Mot bakgrund av resultaten från tidigare arkeologiska undersökningar och dateringar från liknande miljöer i närområdet bör det dock inte anses som orimligt att röjningsrösen kan representera olika aktiviteter och ha tillkommit under olika skeden. Att några av röjningsrösen är stensättningslika indikerar att det i några fall rör sig om stensättningar från järnåldern, som till delar kan vara överlagrade av senare röjd sten i samband med odling. Det kan heller inte uteslutas att bebyggelse funnits inom området såväl under järnålder som under medeltid.

Då röjningsrösen bedöms vara av ålderdomlig karaktär och i några fall även stensättningslika, samt att någon odling inte är känd inom ytan under histo-

risk tid ändras den antikvariska bedömningen av L1982:8881, från *möjlig fornlämning* till *fornlämning* (fig. 47 och 48). Beskrivning och läge har uppdaterats i KMR efter utredningens resultat.

Rekommenderade fortsatta åtgärder

Inför en eventuell exploatering av området rekommenderas en arkeologisk förundersökning, omfattandes sökschaktning med grävmaskin och handgrävning, i syfte att närmare fastställa lämningarnas omfattning, karaktär och ålder. Det kan heller inte uteslutas att ytterligare ej ovan mark synliga lämningar, till exempel av bebyggelse, kan finnas inom eller i anslutning till området.

UO 2

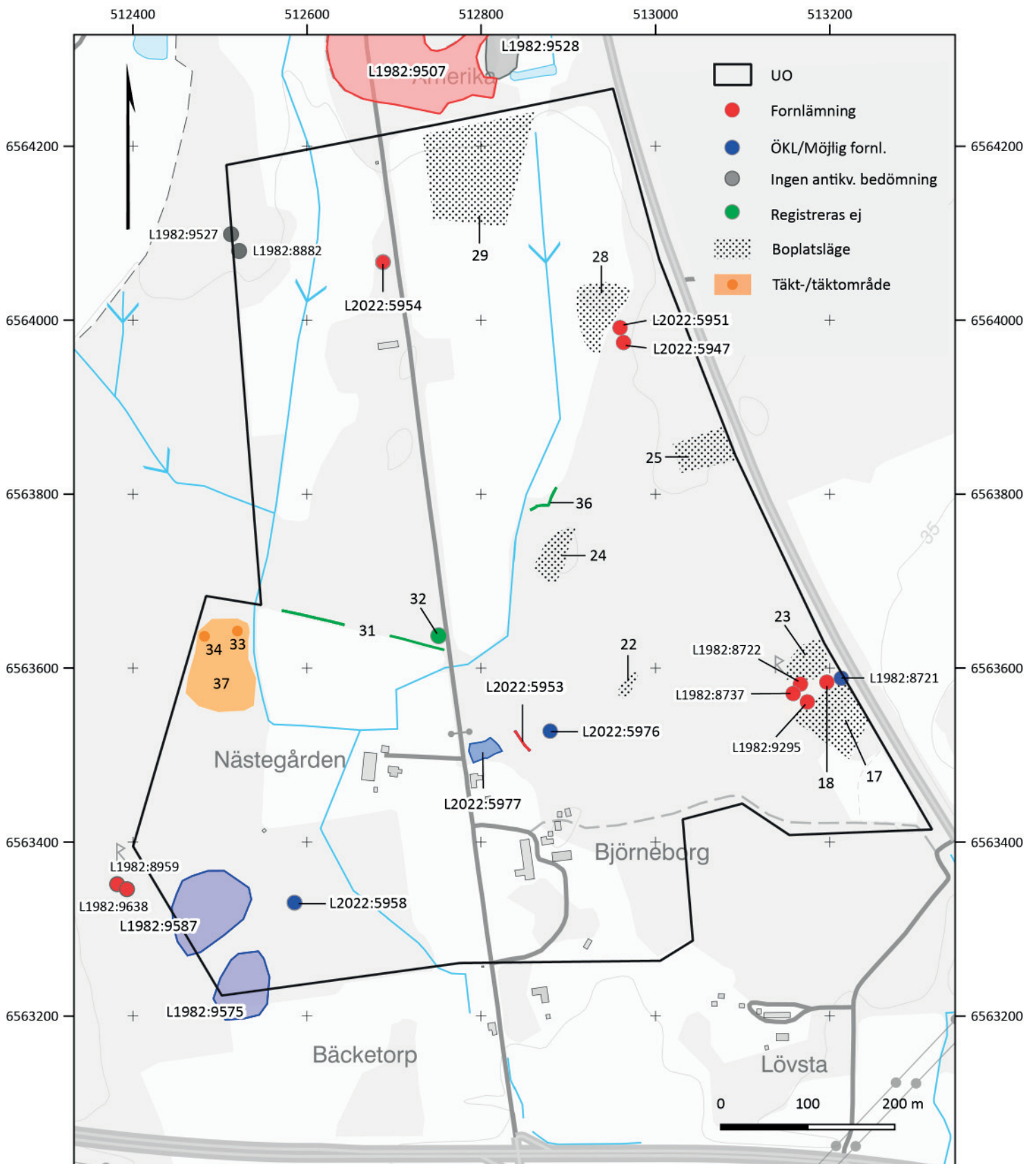
Besiktning och fältinventering

Inom utredningsområdet var inför fältinventeringen sju stycken lämningar registrerade i KMR (fig. 3). I samband med inventeringen besiktigades lämningarna i syfte att uppdatera lägesangivelser, beskrivningar och antikvarisk bedömning. Genomförda justeringar i KMR efter utredningens resultat framgår av fig. 47 och 48, och redogörs för mer ingående nedan. I figur 15 redovisas samtliga vid fältinventeringen besiktigade och påträffade lämningar/objekt. Beskrivningar av respektive lämning/objekt återfinns i bilaga 1.

Stensättningarna L1982:8722, L1982:8737 och L1982:9295 var inför utredningen i KMR registrerade som *fornlämningar*. Ytterligare en stensättning påträffades vid inventeringen inom samma område (objekt 18, fig. 14 och 15). Stensättningen L1982:8721 var

Figur 14. Stensättningen objekt 18 påträffad vid fältinventeringen. Foto från öst.

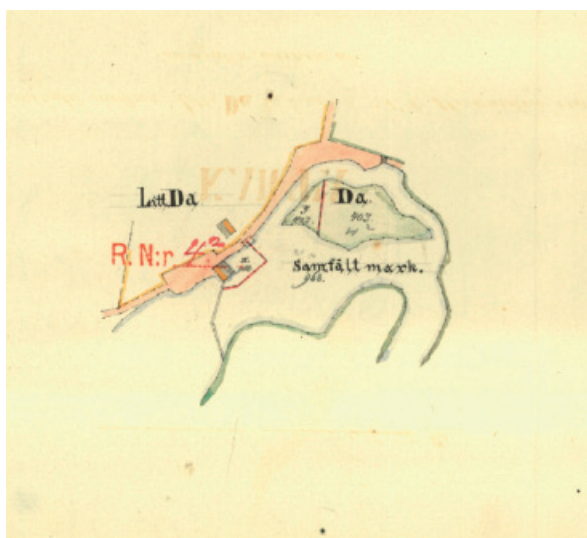
Figur 15. Plan över UO 2 med besiktigade och nyupptäckta lämningar och boplatslägen. Skala 1:6000.

Figur 16. Husgrund till bostadshus med spisröse, belägen inom L1982:9587. Foto från nordväst.

antikvariskt bedömd som *möjlig fornlämning* i KMR inför utredningen. Någon säkrare antikvarisk bedömning kunde inte göras vid fältinventeringen och lämningen kvarhöll därför efter etapp 1 den tidigare bedömningen i registret. Läget för respektive stensättning justerades efter inmätning med RTK-GPS.

Röjningsröset L1982:8882 undersöktes, som ovan nämnts, år 1976 och är i KMR angiven som undersökt och borttagen med antikvarisk bedömning *ingen antikvarisk bedömning*. Ingenting vid eller i anslutning till platsen kunde observeras som motsäger uppgifterna i KMR. Lämningens tidigare beskrivning och läge bedöms således vara giltiga och har lämnats oförändrade i KMR.

Figur 17. Utsnitt av ägodelningskarta från år 1870 som eventuellt visar bebyggelse inom L1982:9587 och L1982:9575.

Lägenhetsbebyggelsen L1982:9587 omfattar en husgrund med spisröse samt dikade ytor i anslutning till denna (fig. 15 och 16). Lämningen hör sannolikt samman med L1982:9575 och tillsammans representerar de delar av en och samma bebyggelseenhet. Den husgrund som finns inom L1982:9575 saknar ovan mark synligt spisröse och eventuellt rör det sig i detta fall om en ekonomibygnad. I anslutning till husgrunden finns även dikningar för odling, alternativt för skogsplantering. Det första belägget för en torpbebyggelse på platsen återfinns i den Häradsekonomiska kartan från den andra halvan av 1800-talet (fig. 10). Eventuellt finns bebyggelsen även delvis karterad i samband med upprättandet av en ägodelningskarta från år 1870, men då endast en mindre del av själva tomten redovisas i kartan har det inte varit möjligt att rektifiera denna (LMA akt nr 18-gäl 98, fig. 17). Däremot kan konstateras att de fastighetsbeteckningar som redovisas år 1870 överensstämmer med fastighetens beteckning i Laga skiftes-kartan från år 1848 (LMA akt nr 18-gäl 69). Med ledning av kartuppgifterna och karaktären av lämningarna på platsen bedöms bebyggelsen ha uppförts som tidigast någon gång under årtiondena efter genomförandet av Laga skiftet år 1848. Beskrivningarna av lägenhetsbebyggelsen har uppdaterats i KMR och den antikvariska bedömningen har för båda lämningarna ändrats från *möjlig fornlämning* till *övrig kulturhistorisk lämning*.

Nya lämningar

Vid fältinventeringen påträffades ett antal nya objekt inom UO 2, varav sju har registrerats i KMR (fig. 15, 47, 48 samt bilaga 1).

Figur 18. Den ovala stensättningen L2022:5951 fotograferad från väst.

Figur 19. Hålvägen L2022:5953 fotograferad från norr.

L2022:5947 och L2022:5951 utgörs av en rund respektive en oval stensättning belägna cirka 15 meter från varandra (fig. 15 och 18). Utifrån karaktären bedöms lämningarna preliminärt kunna dateras till yngre bronsålder-äldre järnålder. Lämningarna bedöms utgöra *fornlämningar*.

Den äldre bruksväg som kan följas i kartmaterialet från före laga skiftet kan ställvis än idag observeras inom både UO 1 och UO 2. Utmed en 26 meter lång sträcka strax norr om den nutida bebyggelsen vid Björnborg har vägen karaktären av en hålväg,

Figur 20. Den så kallade "Amerikarakan", tillkommen i samband med laga skiftet. Foto från norr..

och uppfyller rekvisiten för en antikvarisk bedömning som *fornlämning* (L2022:5953, fig. 15 och 19). Övriga delar av vägsträckan som fortfarande kunde identifieras saknar sådana formelement som motiverar en registrering i KMR.

Cirka 35 meter öst om hålvägen L2022:5953 påträffades ett röjningsröse (L2022:5976, fig. 15). Avståndet till vägen är så pass stort att det inte bör finnas något samband dem emellan. Möjligen kan röjningsröset istället höra samman med ett tidigare torp som är känt från den Häradsekonomska kartan, och som har varit beläget cirka 100 meter längre mot väst (32, fig. 15). Röjningsröset har registrerats i KMR med lämningsnummer L2022:5976 och med antikvarisk bedömning *övrig kulturhistorisk lämning*.

Direkt öster om den så kallade "Amerikarakan", den väg som idag löper genom området och som anlades i samband med genomförandet av Laga skiftet (fig. 20), påträffades en fossil åkeryta med åkerhak och kringliggande röjningssten (L2022:5977, fig. 15). Ett trettio-tal meter mot nordväst ska tidigare också ha legat ett torp (Objekt 32, fig. 15), uttritat på den Häradsekonomska kartan. Inga intakta spår av torpet kunde återfinnas på platsen idag. Odlingsytans närhet till det tidigare torpet indikerar ett eventuellt samband dem emellan. Den fossila åkern har registrerats i KMR med antikvarisk bedömning *övrig kulturhistorisk lämning*.

På platsen för den i Laga skifteskartan från år 1843 omnämnda "Grandells täppa" kunde konstateras kvarliggande resterna av en stengrund till en byggnad med kringliggande odlingsytor (L2022:5954, fig. 15 och 21). Sannolikt utgör husgrunden resterna av

Figur 21. Husgrunden L2022:5954. Foto från söder.

Figur 22. Den södra delen av hägnadsmuren L1982:9120 fotograferad från söder.

en ekonomibyggnad, då något sprisröse inte kunde observeras. Lämnningen har registrerats i KMR som en lägenhetsbebyggelse med antikvarisk bedömning *fornlämning*.

Vid fältinventeringen påträffades även två stengrunder till jordkällare - en av dem belägen inom området för lägenhetsbebyggelsen L1982:9587 och en cirka 50 meter öster om denna (L2022:5958, fig. 15). Den senare lämningen har registrerats som en *husgrund, historisk tid* med antikvarisk bedömning *övrig kulturhistorisk lämning*, medan den förra ingår i beskrivningen till L1982:9587 (fig. 48).

Övriga, ej i KMR registrerade objekt, framgår av figur 15, med tillhörande beskrivningar i bilaga 1.

Boplatslägen

Vid fältinventeringen identifierades inom UO 2 sju stycken potentiella boplatslägen (objekt 17, 22, 23, 24, 25 28 och 29, fig. 15 och bilaga 1). Lägena 22, 24 och 25 bedömdes vara av intresse huvudsakligen utifrån deras respektive topografiska lägen, medan lägena 17, 23 och 28 även hade koppling till närliggande stensättningar. Boplatsläget 29 motsvarade en del av det norr om UO 2 tidigare belägna torpet "Amerikas" åkermark (fig. 10). I Laga skiftes-kartan

från år 1843 (fig. 7) finns inom samma område uttritad en stor mängd röjningsrösen och mot bakgrund av de medeltida bebyggelselämningar som tidigare påträffades och undersöktes strax norr därom, bedömdes ytan vara av intresse för fortsatta arkeologiska insatser.

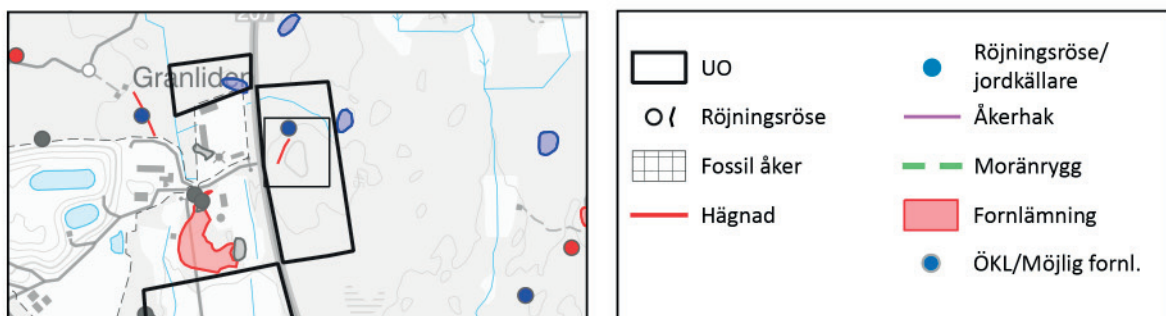
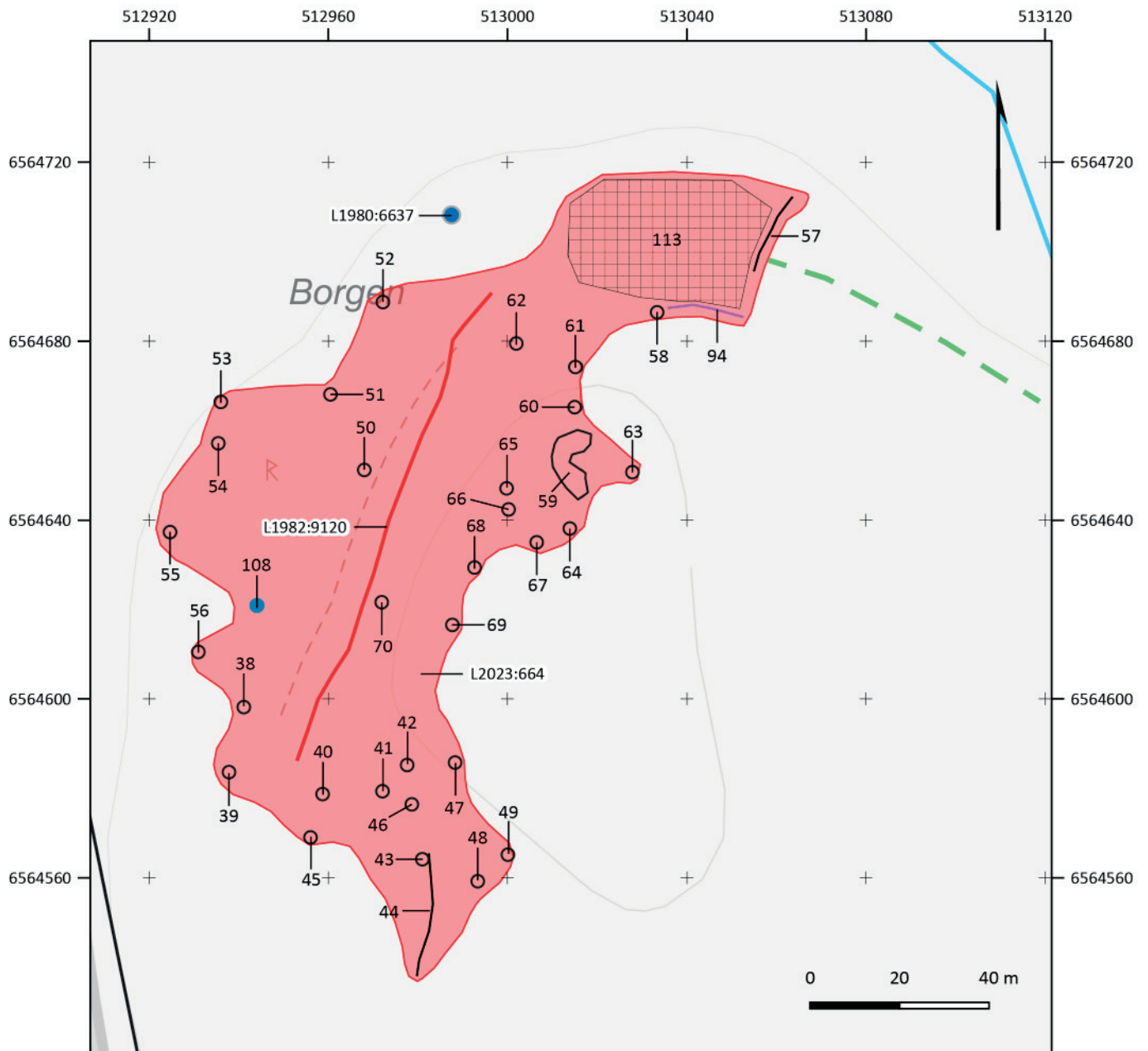
De under etapp 1 utpekade boplatsområdena kom samtliga att omfattas av utredningens etapp 2 och redogörs för vidare nedan.

UO 3

Besiktning och fältinventering

Den i KMR registrerade husgrunden L1980:6637 kunde vid inventeringen konstateras vara korrekt beskriven i registret vad gäller storlek och karaktär. Till beskrivningen har dock lagts till att det rör sig om grunden till en jordkällare. En justering av lämningens läge har också skett efter inmätning med GPS, till cirka sex meter längre mot söder än tidigare angivet (fig. 23). Den antikvariska bedömningen *övrig kulturhistorisk lämning* kvarstår.

Vallanläggningen L1982:9120, även kallad "Kung Atles borg", kunde efter inmätning med RTK-GPS konstateras vara något längre än tidigare uppgift i KMR, med en sammanlagd sträckning av cirka 113

Figur 23. Plan över påträffade lämningar inom UO 3. Tidigare läge för L1982:9120 markerad med streckad linje. Skala 1:1400.

Figur 24. Stensättningsliknande, närmast kvadratisk röjningsröse (nr 39) belägen inom den södra delen av L2023:664. Foto från nordöst.

meter. Läget för stenvallen har också justerats något mot öst än tidigare angivet i registerkartan (fig. 22 och 23). Karaktären av stenvallen talar för att det rör sig om någon form av hägnad, snarare än resterna av en vallanläggning eller fornborg. Vilken eller vilka funktioner muren ursprungligen haft har dock inte kunnat besvaras inom ramen för utredningen. Den är inte placerad i någon känd administrativ gräns eller i en direkt gräns mellan olika markslag, och finns inte heller karterad i historiskt kartmaterial. Där muren tar slut mot nordöst ansluter den till en naturlig moränrygg som sträcker sig vidare mot öst (fig. 23). Huruvida naturformationen nyttjats för en fortsatt inhägnad av de högre markområdena mot söder måste dock i nuläget stanna vid en gissning. Möjligheten kan dock ändå vara värd att beakta inför eventuella fortsatta arkeologiska insatser i området.

Lämningsstypen för L1982:9120 har i KMR ändrats till *hägnad* och beskrivning och läge har uppdaterats (fig. 47 och 48). Murens ålderdomliga karaktär och avsaknaden av uppgifter om lämningen i skriftliga källor och historiskt kartmaterial motiverar att den antikvariska bedömningen *fornlämning* kvarstår oförändrad i KMR.

Inför utredningen var i beskrivningen av L1982:9120 i KMR även omnämnt röjningsrösen i anslutning till hägnadsmuren. Röjningsrösen uppgår till ett drygt trettiotal och är till karaktären något olika på den östra respektive västra sidan av muren. De rösen som är anlagda på den östra sidan av L1982:9120 är allmänt mindre och ligger tätare än de på den västra sidan. Några av rösen söder och sydöst om muren är också

stensättningslika, varav åtminstone en preliminärt bedöms vara rektangulär (fig. 24). I ett av rösen inom områdets sydvästra del förefaller ett röse ha grävts ur för att användas som grund till en jordkällare, med en öppning mot norr (108, fig. 23).

Sammantaget ger rösen inom området intrycket av att representera åtminstone två, kanske fler, olika nyttjandefaser. I områdets norra del återfinns även en stenfri, svagt skålad yta, som preliminärt bedöms utgöra en fossil åker (113, fig. 23). Mot söder avgränsas den fossila åkerytan av ett åkerhak, alternativt en terrasskant. Noteras kan även att åkerytans belägenhet sammanfaller med avslutningen av hägnadsmuren L1982:9120.

Röjningsrösen samt den fossila åkerytan bedöms efter inventeringens resultat utgöra en separat lämning i form av ett *område med fossil åkermark* med antikvarisk bedömning *fornlämning* och har erhållit lämningsnummer L2023:664 i KMR (fig. 23, 47 och 48). Närheten till jordkällargrunden L1980:6637 indikerar visserligen att delar av området kan ha nyttjats relativt sent, men avsaknaden av uppgifter i det historiska kart- och arkivmaterialet talar ändå för att merparten av lämningarna är äldre än år 1850. Andra lämningar inom området kan utifrån karaktären antas vara äldre och spegla olika röjningsfaser och även omfatta förhistoriska gravar.

Rekommenderade fortsatta åtgärder

Ytorna inom de norra delarna av L2023:664 omfattar stenröjda ytor med angränsande ansamlingar av röjningsrösen samt en fossil åkeryta. Läget i anslutning till den norra änden av hägnadsmuren L1982:9120 samt det korta avståndet till den mot norr belägna jordkällargrunden L1980:6637 (endast cirka 15 meter) bedöms utgöra indikationer på att det inom området kan finnas ej ovan mark synliga bebyggelselämningar.

De sydöstra delarna av L2023:664, öster om hägnadsmuren L1982:9120, omfattar ett mot söder sluttande område med stenröjda ytor samt röjningsrösen, varav några är stensättningsliknande. Läget bedöms utgöra ett gynnsamt förhistoriskt boplatsläge men kan även omfatta gravanläggningar.

Figur 25. Ytan med gravar inom grav- och boplatsoområdet L2023:665. I förgrunden grav 86 och längre bak i bild röset, grav 84. Foto från öst.

Inför en eventuell exploatering av området rekommenderas en arkeologisk förundersökning, omfattandes sökschaktning med grävmaskin och handgrävning, i syfte att närmare fastställa lämningarnas omfattning, karaktär och ålder. Det kan heller inte uteslutas att ytterligare ej ovan mark synliga lämningar, till exempel av bebyggelse, kan finnas inom eller i anslutning till området.

Sökschaktning och handgrävning – etapp 2

Objekt 17 och 23 (L2023:665)

Sökschakt grävdes med grävmaskin inom boplatslägena objekt 17 och 23 (fig. 5 och 26). Inför sökschaktningen hade träd och sly avverkats inom området, i syfte att underlätta schaktningsarbetet och för att öka möjligheterna att identifiera och bedöma ovan mark synliga lämningar.

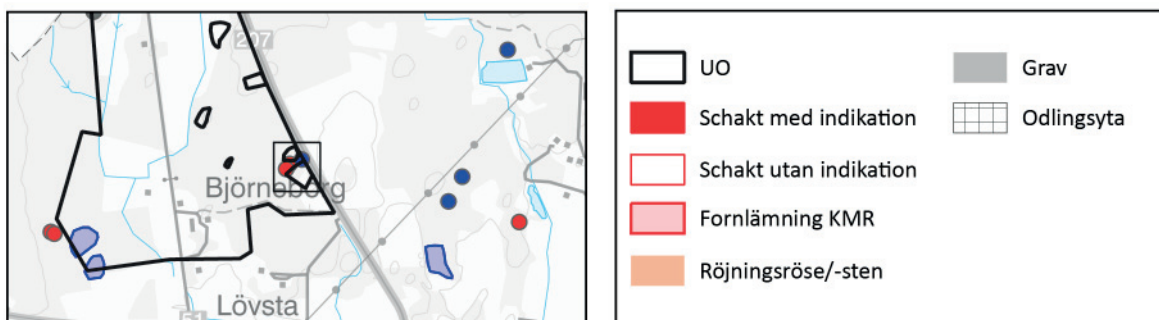
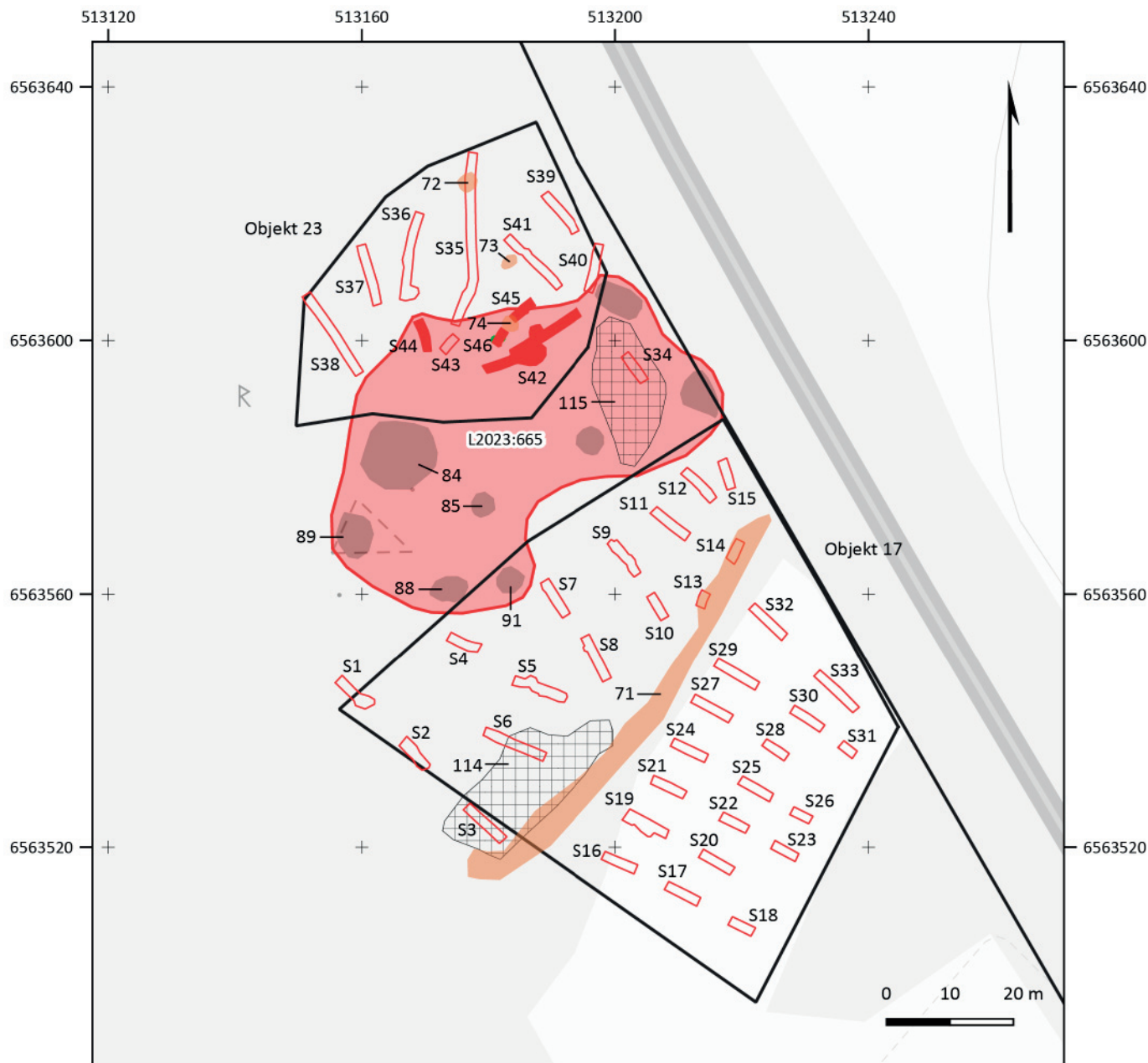
Inom den norra delen av objekt 17 kunde ovan mark identifieras en flack, rund stensättning (91, fig. 26, bilaga 3).

Vid sökschaktning kunde marken konstateras utgöras av ett tunt lager av humös förna med underliggande

naturlig morän. Direkt norr om och i anslutning till dagens åkermark inom objektets sydöstra delar var utmed gränsen till dagens åkermark mot sydöst lagt ett stråk med röjningssten (71, fig. 26). Sydväst om röjningsstenen identifierades också en stenröjd yta som sannolikt utgör spåren av den nuvarande åkerens tidigare utbredning i denna riktning (114, fig. 26). Såväl röjningsstenen som den fossila odlingsytan antas vara förhållandevis sentida och saknar sådana formelement som krävs för en registrering i KMR. I övrigt påträffades ingenting av antikvariskt intresse i samband med sökschaktningen inom objekt 17.

Inom boplatsläget objekt 23 kunde inför sökschaktning observeras ett röjningsröse (73, fig. 26 och 29) med kringliggande eventuella stenröjda ytor. Vid sökschaktning påträffades två ytterligare röjningsrösen (72 och 74, fig. 29) och ytorna inom objektets norra och nordöstra delar bedöms vid någon tidpunkt ha nyttjats för odling eller som betesmark.

I schakten S42, S44 och S46 (fig. 29 och bilaga 2) påträffades rester av härdar, stolphål och kulturlager av förhistorisk karaktär. I två av härdarna påträffades även fragment av brända ben (F7 och F8) och bränd lera som eventuellt utgör lerklining (F6, fig. 46).

Figur 26. Schaktplan över boplatslägena objekt 17 och 23. Skala 1:1000.

Figur 27. Härdar 96 och 97 i schakt 44. Foto från norr.

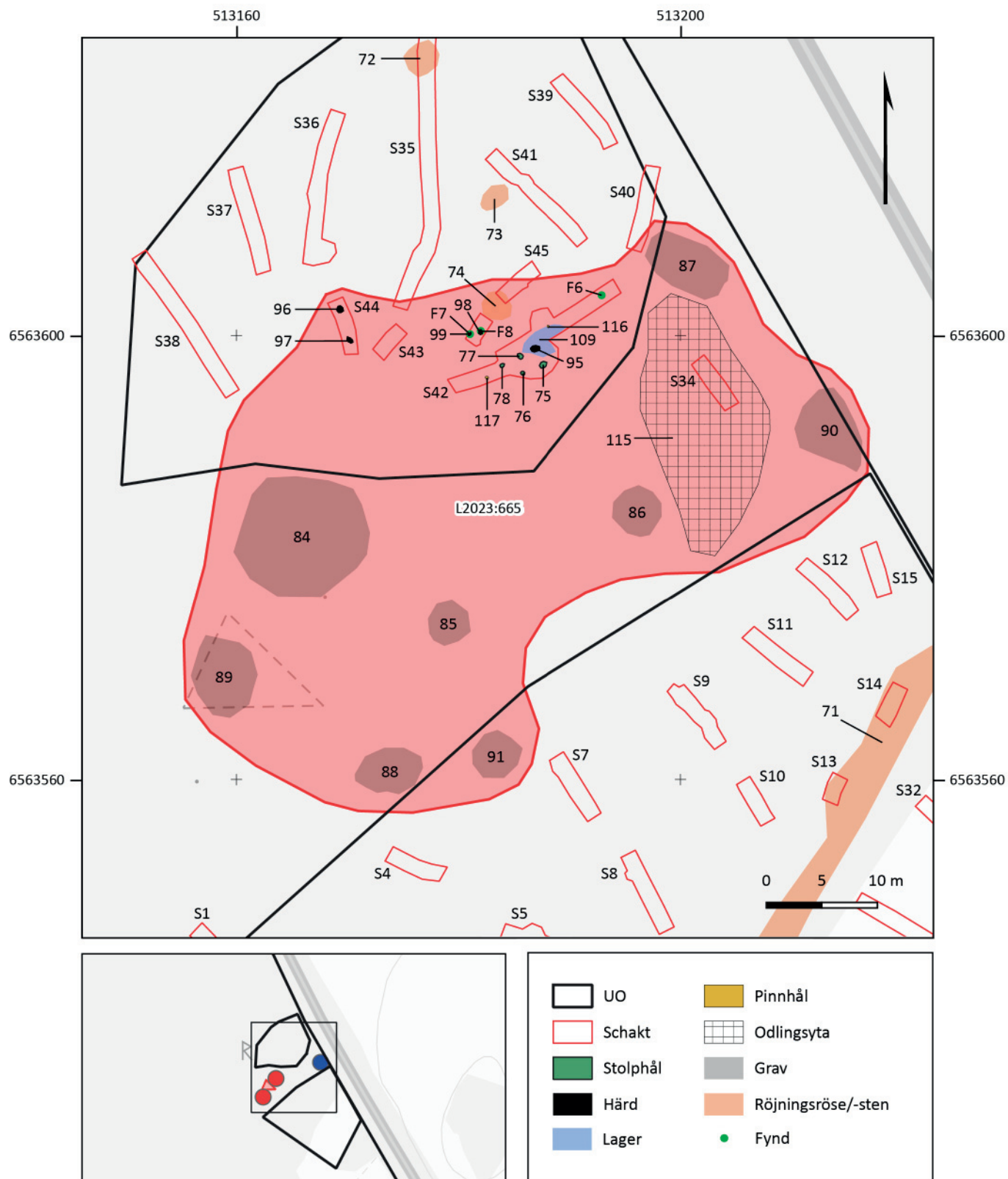
Ett kulturlager med sotig lera (109, fig. 28 och 29), påträffad i anslutning till stolphål och härdar i S42, utgör eventuellt spåren av golvet till en byggnad eller någon annan form av konstruktion.

Mellan objekten 17 och 23 var sedan tidigare i KMR registrerat tre stensättningar med antikvarisk bedömning *fornlämning* (L1982:8722, L1982:8737, L1982:9295, fig. 15) samt en stensättning med antikvarisk bedömning *möjlig fornlämning* (L1982:8721, fig. 15). Utredningen har kunnat identifiera ytterligare fyra stensättningar inom ytan och det sammanlagda antalet kända gravar på platsen uppgår därmed till åtta stycken (84, 85, 86, 87, 88, 89, 90 och 91, fig. 29 och bilaga 3). En viss osäkerhet rör bedömningen av grav 87, som åtminstone delvis förefaller utgöras av röjningssten. Direkt söder om anläggningen återfinns också en skålad och stenfri yta som bedöms ha nyttjats för odling (115, fig. 29). Röjningssten kan även delvis ha påförts gravarna 86 och 90.

Grav 90 i figur 29 motsvarar L1982:8721, som inför utredningen i KMR var bedömd som *möjlig fornlämning*. Anläggningen avtorvades partiellt för hand och kunde konstateras utgöras av en stenpackning bestående av 0,1-0,4 meter stora stenar lagda i ett till två

Figur 28. Schakt 42 med begränsningen för lerlagret 109 markerat med streckad linje. Den gula pinnen markerar läget för härdresten 95. Foto från sydväst.

Figur 29. Plan över gravar, anläggningar och fynd inom och i anslutning till objekt 17 och 23. Skala 1:500.

skikt. De nordöstra delarna av anläggningen har sannolikt skadats och försvunnit i samband med byggandet av den intilliggande Norrköpingsvägen. Utifrån anläggningens övergripande karaktär och närheten till övriga gravar på platsen bedöms anläggningen utgöra en grav i form av en stensättning.

Antikvarisk bedömning

Fornlämningen omfattar preliminärt åtta gravar synliga ovan mark i form av sju stensättningar, samt ett 12 x 11 meter stort och drygt en meter högt röse. (fig. 25 och 29) Fyra av stensättningarna har större mittblock placerade centralt och utifrån gravarnas karaktär föreslås en datering till yngre bronsålder- äldre järnålder.

De påträffade boplatsslämningarna bedöms preliminärt utgöras av stolp- och pinnhål, härdar samt ett sotigt lerlager som kan utgöra resterna av ett golv till en byggnad eller någon annan form av aktivitetsyta. I några av härdarna framkom i ytan brända ben. Ett fragment av bränd lera, påträffat vid schaktning drygt fyra meter norr om ovan nämnda lerlager, utgör eventuellt lerklining (F6, fig. 46). Anläggningar och fynd är av förhistorisk karaktär och hypotetiskt kan de vara samtida med gravarna på platsen.

Inom L2023:665 finns även spår av stenröjning i form av röjningsrösen samt en stenröjd skålad yta som bedöms utgöra en fossil åker (115, fig. 29). Hur dessa lämningar i tid relaterar till gravarna och boplatsslämningarna inom området har inte kunnat fastställas, men en preliminär bedömning är att det rör sig om olika nyttjandefaser, där en delvis uppodling och stenröjning av ytan skett i ett senare skede. En indikation på detta utgörs av att gravanläggningarna i anslutning till den fossila åkerytan delvis kan ha påförts röjningssten sekundärt.

Påträffade boplatsslämningar och gravar har i KMR registrerats som ett *grav- och boplatsområde* med antikvarisk bedömning *fornlämning*, med lämningsnummer L2023:665 (fig. 29, 47 och 48). De i KMR tidigare registrerade stensättningarna L1982:8722, L1982:8737, L1982:9295 och L1982:8721 har överförts till det nya lämningsnumret. Inga anläggningar har undersökts inom ramen för utredningen.

Rekommenderade fortsatta åtgärder

Grav- och boplatsområdet har vid utredningen endast avgränsats preliminärt. Inför en eventuell exploatering av området rekommenderas en arkeologisk förundersökning i syfte att fastställa grav- och boplatsslämningens faktiska utbredning, omfattning och datering.

Objekt 22

Inom objektet grävdes sökschakt med grävmaskin samt en 1 m² stor provruta (R1) för hand (fig. 30 och 31). Samtliga schakt innehöll, under ett tunt lager av humös förna, morän med inslag av silt.

Antikvarisk bedömning

Ingenting av antikvariskt intresse påträffades. Objektet bedöms inte aktuellt för ytterligare antikvariska insatser.

Figur 30. Sökschaktning vid boplatsläge objekt 22. I förgrunden schakt 47. Foto från väst.

Objekt 24

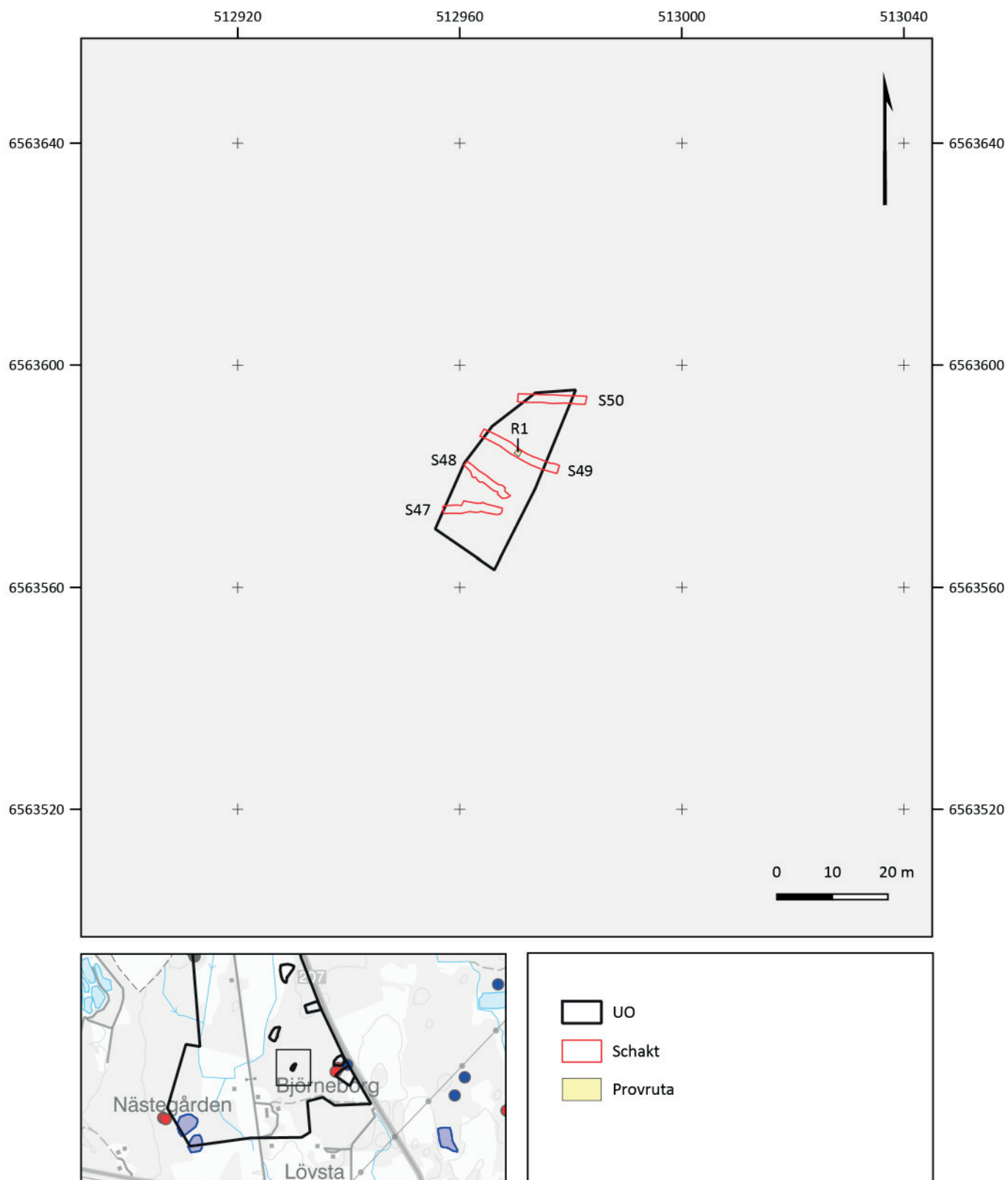
Inom objektet grävdes sökschakt med grävmaskin samt två 1 m² stora provrutor (R4 och R5) för hand (fig. 33 och 34). Samtliga schakt innehöll, under ett tunt lager av humös förna, morän med inslag av silt eller sand.

Antikvarisk bedömning

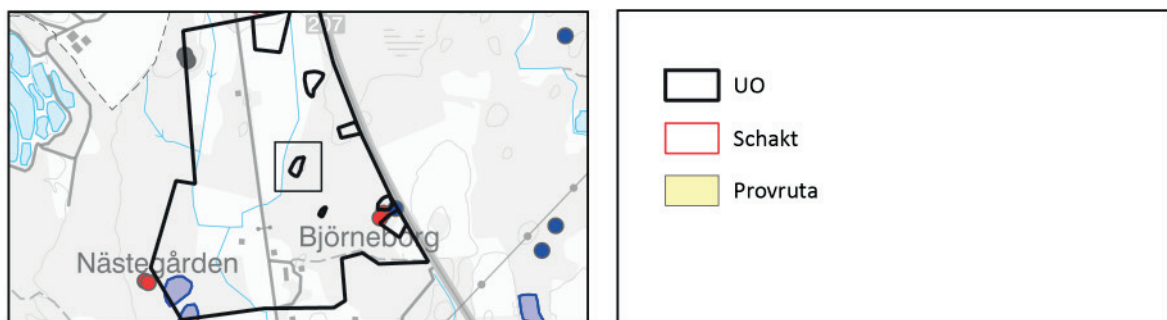
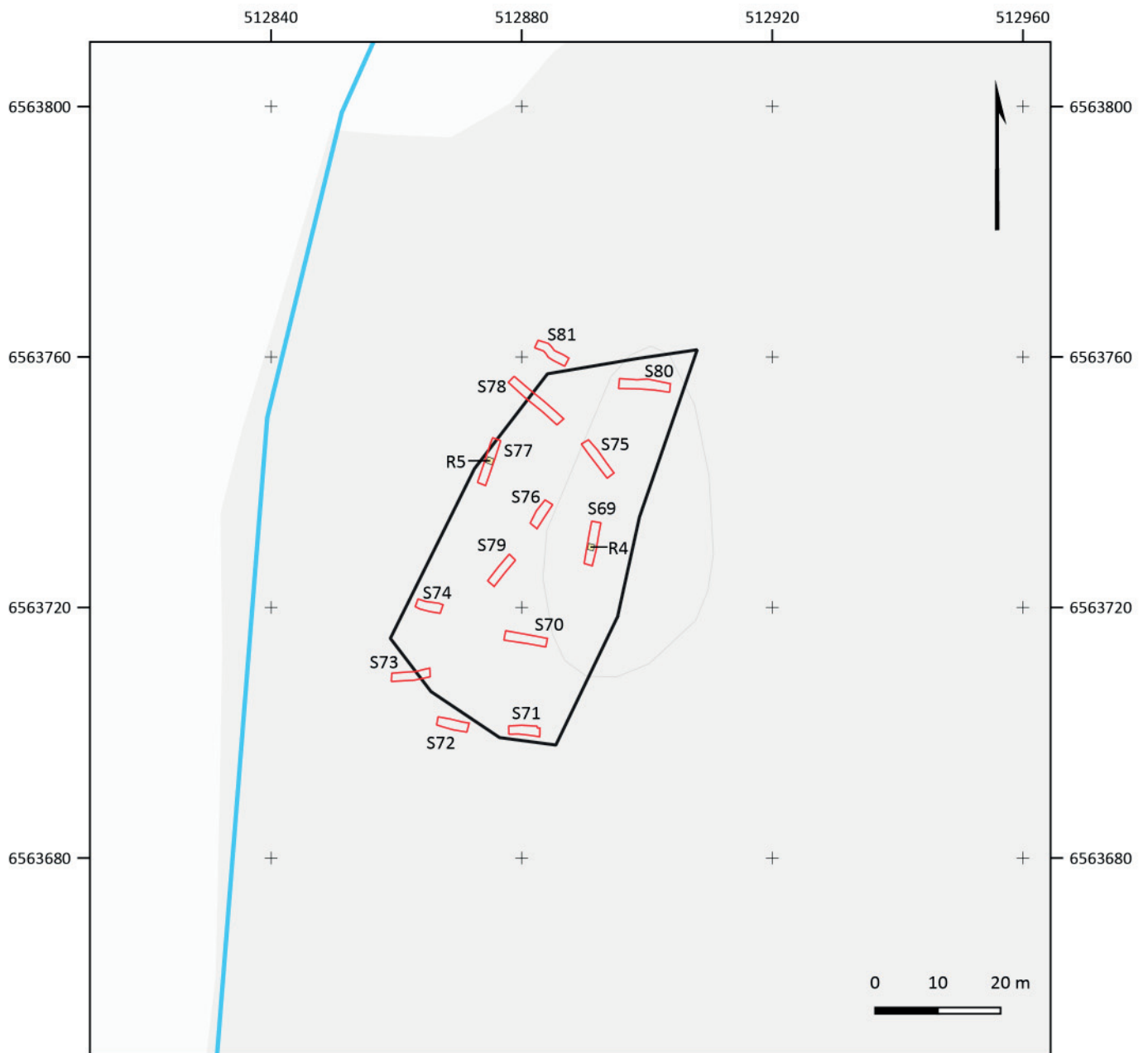
Ingenting av antikvariskt intresse påträffades. Objektet bedöms inte aktuellt för ytterligare antikvariska insatser.

Objekt 25

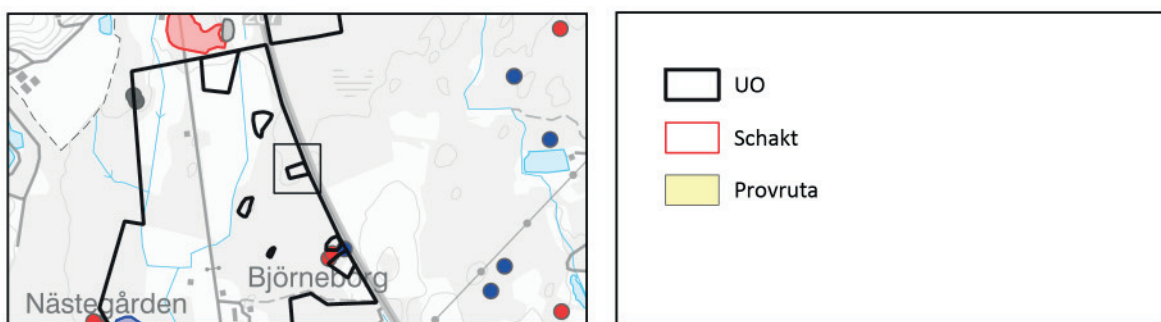
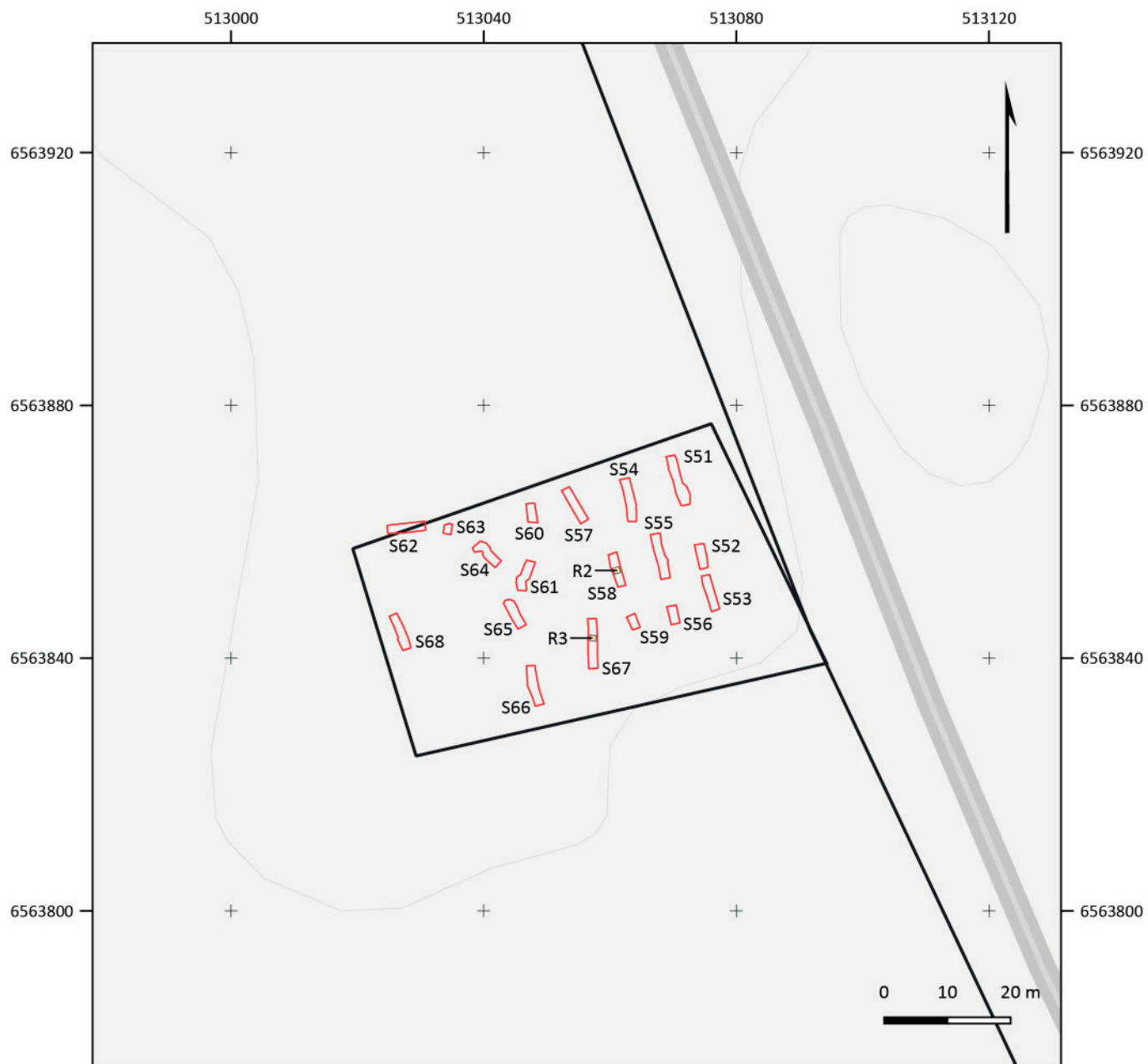
Inom objekt 25 grävdes sökschakt med grävmaskin samt två stycken 1 m² stora provrutor (R2 och R3) för hand (fig. 33). Samtliga schakt innehöll, under ett tunt lager av gräsbevuxen mylla, morän med inslag av

Figur 31. Schaktplan över boplatsläge objekt 22. Skala 1:500.

Figur 32. Schaktplan över boplatsläge objekt 24. Skala 1:500.

Figur 33. Schaktplan över boplatsläge objekt 25. Skala 1:500.

Figur 34. Sökschaktning vid boplatsläge objekt 24. Foto från norr.

mylla eller silt.

Antikvarisk bedömning

Ingenting av antikvariskt intresse påträffades. Objektet bedöms inte aktuellt för ytterligare antikvariska insatser.

Objekt 28 (L2023:667)

Boplatsläget omfattade ett område med åkermark direkt väster om stensättningarna L2022:5947 och L2022:5951 (fig. 35 och 36). Inom den norra delen av

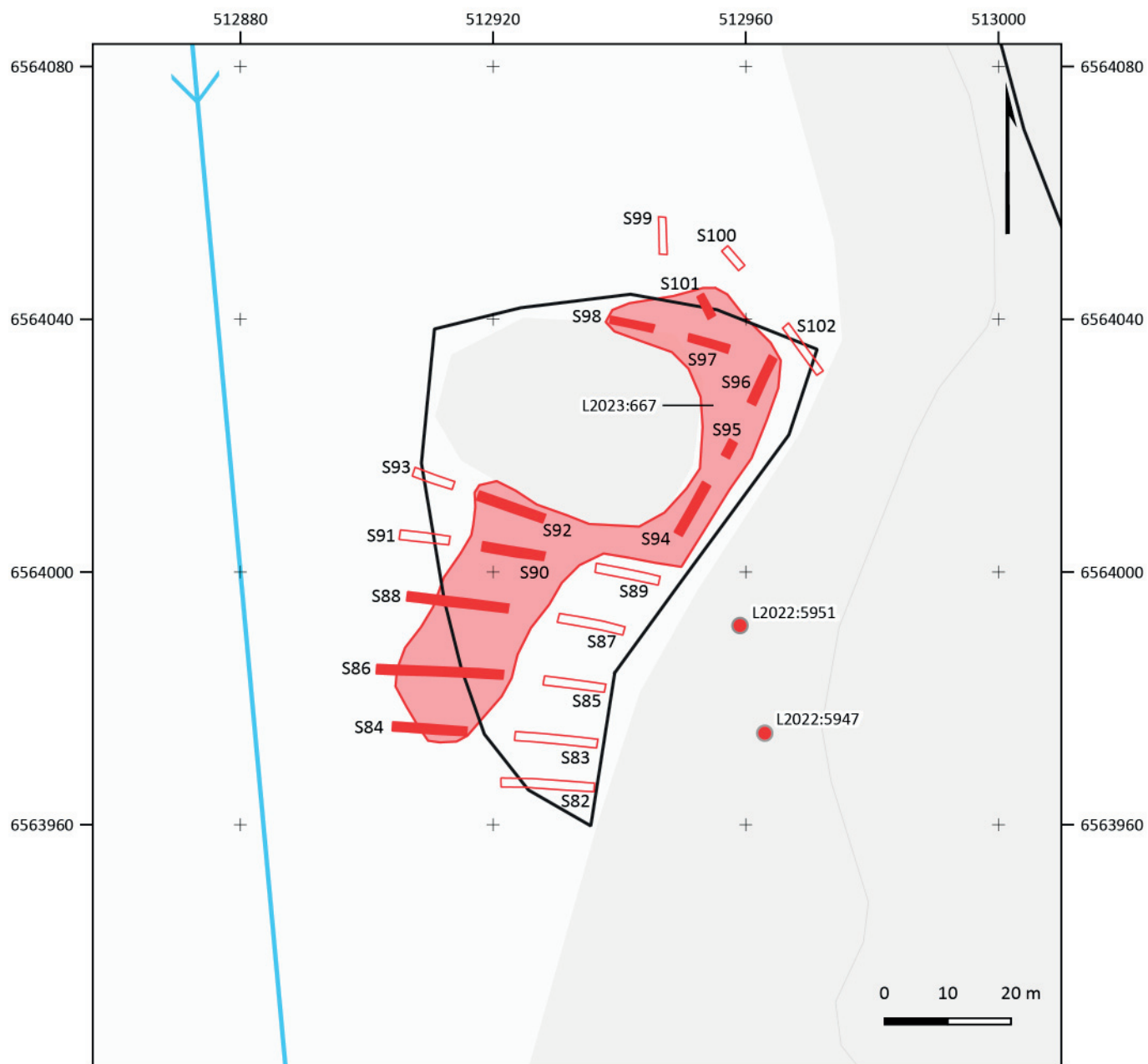
objektet finns en åkerholme som i sen tid har nyttjats för täktverksamhet och som idag till stora delar utgörs av ett större urgrävt schakt. Impedimentet kom av denna anledning inte att omfattas av sökschaktning.

Sökschakt med grävmaskin grävdes i åkermarken inom det utpekade boplatsläget. I elva av schakten påträffades anläggningar i form av stolphål och härdar (79-81, 100-104) samt ett kulturlager (110) bestående av sotig lerig silt med stänk av kol och bränd lera (fig. 37 och 38 samt bilaga 3). Anläggningarna påträffades direkt under ett 0,3-0,4 meter djupt ploglager och kunde i flera fall konstateras vara fragmentariska och skadade. Fyndmaterialet utgjordes i de södra och centrala delarna huvudsakligen av stänk eller fragment av bränd lera. I schakt 84, knappt tre meter öster om härden 100, påträffades även ett fragment av förhistorisk keramik (F2, fig. 37 och 45).

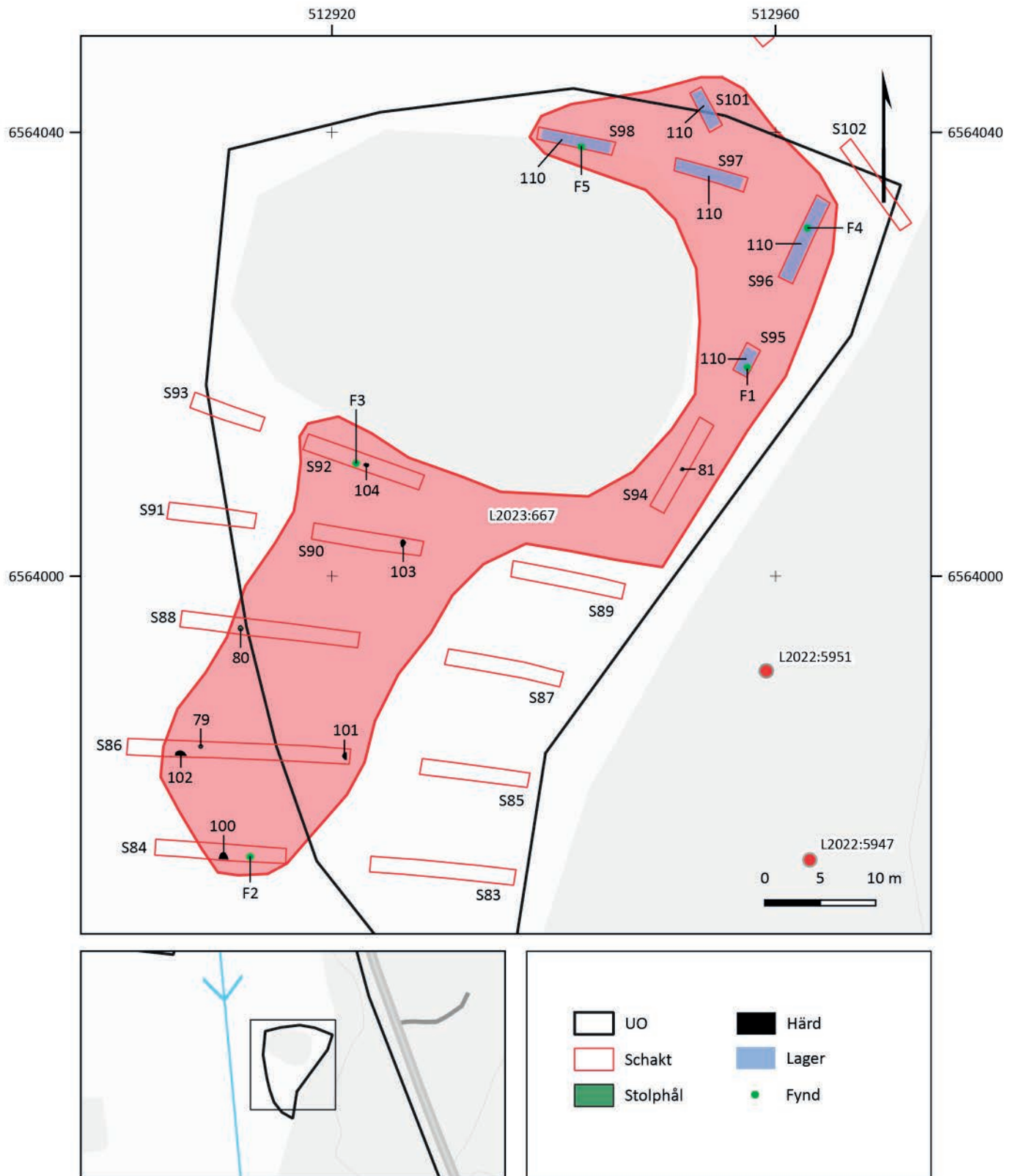
Ett mer bevarat kulturlager framkom inom de norra delarna av området (110, fig. 37 och 38). Här var också ploglagret generellt sett grundare (cirka 0,2-0,3 meter djupt). Kulturlagret 110 utgjordes av sotig, svart-brun lera med fragment av kol, bränd lera och förhistorisk keramik. Den keramik som kunde observeras var mycket skör och dåligt bevarad och omhändertogs endast i ett enstaka fall (F1, fig. 37 och 44). I schakt 101 grävdes delvis genom kulturlagret för att

Figur 35. Påbörjad sökschaktning av schakt 82 inom boplatsläget objekt 28. Foto från söder.

Figur 36. Schaktplan över boplatsläge objekt 28. Skala 1:500.

Figur 37. Plan över anläggningar, lager och fynd inom objekt 28. Skala 1:500.

Figur 38. Schakt 95 med kulturlager 110. Foto från sydväst.

eftersöka dess tjocklek. Lagrets djup uppgick här till 0,1-0,2 meter. I övriga schakt avbröts schaktningen då lagret påträffades, och kvarligger således intakt inom dessa ytor efter utredningen.

Antikvarisk bedömning

Boplatslämningarna har i KMR registrerats som ett boplatsområde med antikvarisk bedömning *fornlämning*, med lämningsnummer L2023:667 (fig. 47 och

48). En närmare datering av lämningarna saknas och påträffad keramik är alltför fragmentarisk för att närmare kunna tidsbestämmas. Närheten till stensättningarna L2022:5947 och L2022:5951 kan dock ses som en indikation på att det rör sig om lämningar från yngre bronsålder-äldre järnålder. Karaktären av keramiken, om än osäker, motsäger inte heller en sådan datering.

Inga anläggningar eller kulturlager har undersökts inom ramen för utredningen.

Rekommenderade fortsatta åtgärder

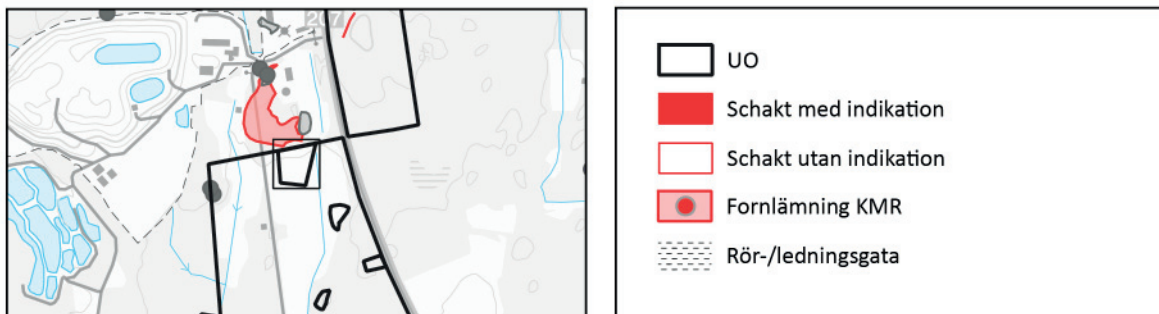
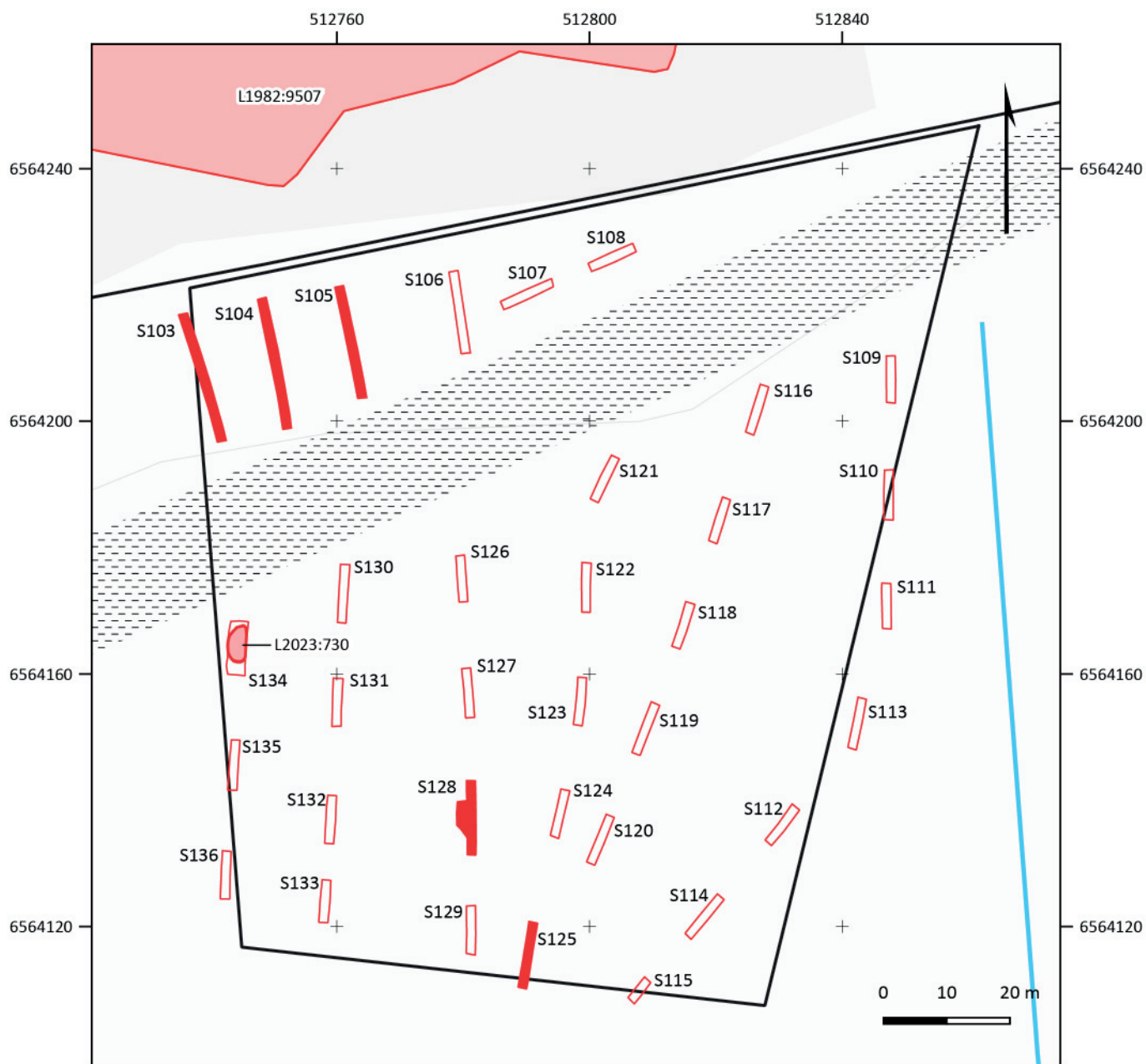
Boplatsområdet har vid utredningen endast avgränsats preliminärt. Inför en eventuell exploatering av området rekommenderas en arkeologisk förundersökning i syfte att fastställa boplatslämningens faktiska utbredning, omfattning och datering. I samband med detta rekommenderas även eftersökas fler eventuella gravanläggningar i anslutning till stensättningarna L2022:5947 och L2022:5951.

Objekt 29 (L2023:730)

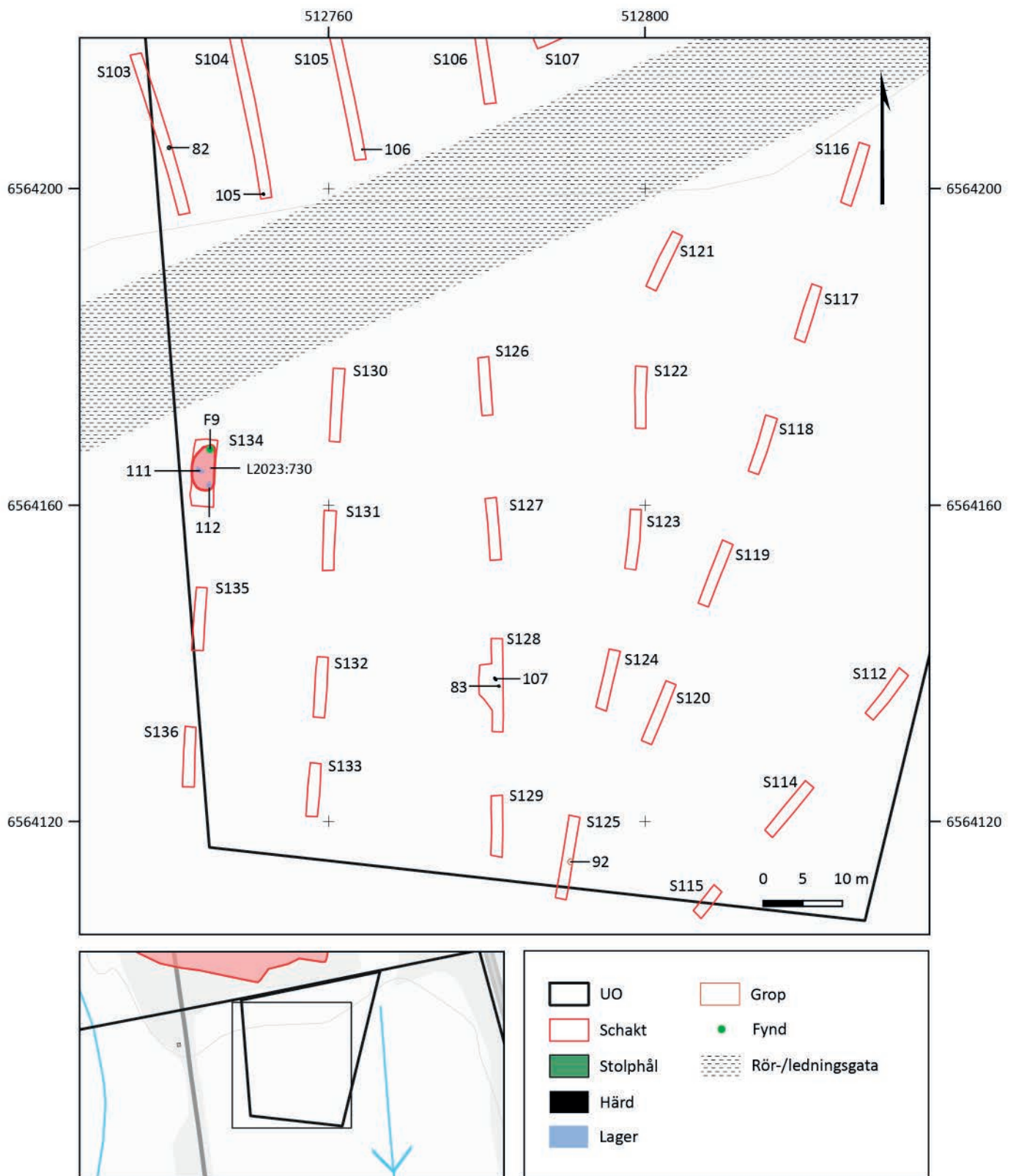
Objektet omfattade en flack åkeryta som tidigare utgjort åkermark till det idag försvunna torpet Amerika, vars tomt varit belägen strax norr om UO 2. Genom ytan löper idag rördragningar för vatten samt kablar för el, och ett avstånd till dessa var tvunget att respekteras vid sökschaktning med grävmaskin (fig. 40).

Figur 39. Sökschaktning inom boplatsläge objekt 29. Foto från nordväst.

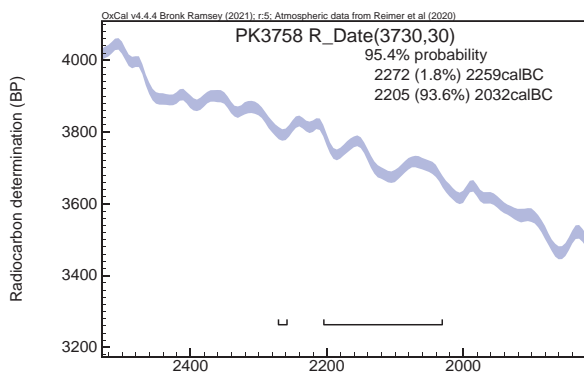
Figur 40. Schaktplan över boplatsläge objekt 29. Skala 1:1000.

Figur 41. Plan över anläggningar, lager och fynd inom objekt 29. Skala 1:700.

Figur 42. Schakt 134 med lagerresterna 111 och 112. Foto från norr.

Figur 43. Kalibrerade värden av ^{14}C -analys från lager 112.

Vid sökschaktningen påträffades, direkt under ploglagret på mellan 0,3-0,4 meters djup, enstaka anläggningar, preliminärt bedömda som stolphål, härdrester och gropar (82, 83, 92, 105, 106, 107, fig. 41), samt två fragmentariska rester av sotiga och tunna kulturlager (111 och 112, fig. 41 och 42). I schakt 134, strax norr om de två kulturlagerresterna 111 och 112, påträffades även ett fragment av bränd lera (F9, ej tillvarataget).

Ett kolprov från lager 112 skickades för vedartsanalys (bilaga 5). Provet innehöll kol från ek som vid en ^{14}C -analys kunde dateras till 2272-2032 f. Kr, 95,4% sannolikhet, det vill säga till senneolitikum (fig. 43, bilaga 6).

Antikvarisk bedömning

De spår av kulturlager och fynd av bränd lera som påträffades i schakt 134 kan antas utgöra delar av

samma kontext och har efter ^{14}C -analys av kol från lager 112 kunnat dateras till senneolitikum. Lämningsarna har i KMR registrerats som en *boplatslämning övrig* med antikvarisk bedömning *fornlämning*, med lämningsnummer L2023:730 (fig. 41, 47 och 48).

En viss reservation vad gäller ^{14}C -dateringen bör göras då provet var av ek som kan uppnå en ansevärd egenålder. Att det daterade lagret är förhistoriskt bör dock vara ställt utom allt tvivel. I sammanhanget bör även noteras den tidigare neolitiska datering som erhöles vid undersökningen av bebyggelselämningarna inom L1982:9507, endast ett drygt femtiotal meter norr lager 112.

De övriga anläggningar som påträffades vid sökschaktning i form av preliminärt bedömda stolphål, härdrester samt en grop, framkom förhållandevis utspridda över ytan. Huruvida även dessa lämningar tillhör ovan nämnda kontext har inte kunnat bestämmas vid utredningen. De aktiviteter som under historisk tid kunnat beläggas utifrån analyser av historiskt kartmaterial visar att ytan under historisk tid har nyttjats som äng eller för odling. Det kan inte uteslutas att de nu påträffade anläggningarna utgör spåren av sådana senare aktiviteter, varför dessa i detta skede inte registreras som lämningar i KMR.

Rekommenderade fortsatta åtgärder

Boplatslämningen har vid utredningen endast avgränsats preliminärt. Inför en eventuell exploatering av området rekommenderas en arkeologisk förundersökning i syfte att fastställa boplatslämningens faktiska utbredning, omfattning och datering.

Fynd

Fynd insamlades i enlighet med utredningens fyndstrategi mycket restriktivt. Fyndmaterialet omfattar totalt nio fyndposter och utgörs av förhistorisk keramik, bränd lera samt brända ben (fig. 44-46 samt bilaga 4). Ett fragment av bränd lera från objekt 29 (F9), mättes in med GPS men omhändertogs inte.

De fragment av förhistorisk keramik som påträffades inom L2023:667 (objekt 28, F1 och F2) var av mycket dålig kvalitet och har inte kunnat tidsbestämmas närmare än till förhistorisk tid.

Registreringar i KMR

Som ett resultat av utredningen har elva nya lämningar

Figur 44. F1, keramikfragment från lager 110, boplats L2023:667.

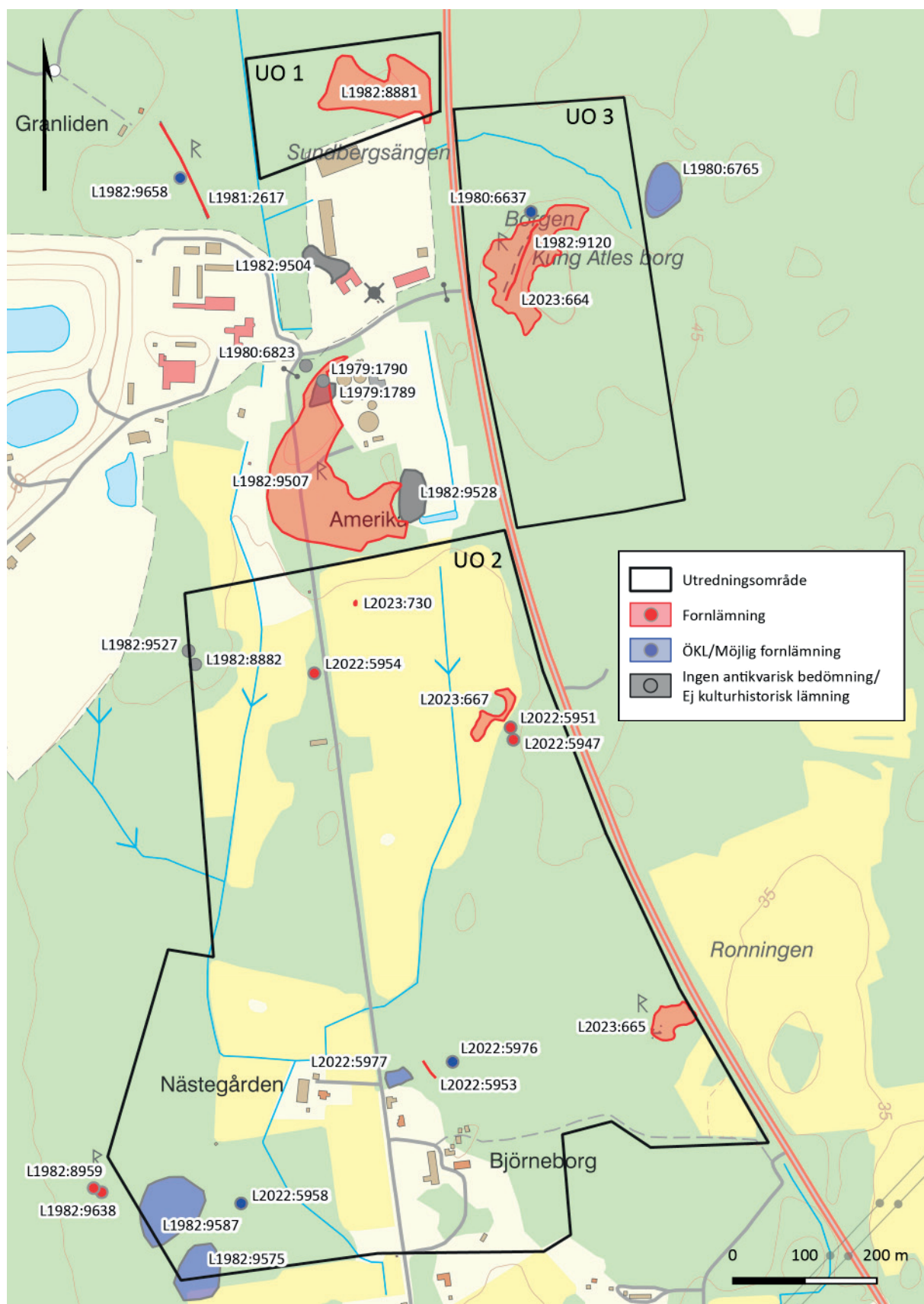
Figur 45. F2, keramikfragment påträffat som lösfynd i schakt 84, boplats L2023:667.

Figur 46. F6, Bränd lera, eventuellt lerklining, påträffat i schakt 42 inom grav- och boplatsområdet L2023:665.

registrerats i KMR (fig. 47 och 48). Destensättningar som tidigare var registrerade som enskilda objekt inom den sydöstra delen av UO 2 (L1982:8721, L1982:8722, L1982:8737, L1982:9295, fig. 3 och 15) har överförts till grav- och boplatsområdet L2023:665.

I tabellen på sidan 46-47 redovisas i högerkolumnen även rekommendationer till fortsatta antikvariska insatser inför framtida eventuella exploateringar.

Figur 47. Plan över registrerade lämningar i KMR efter utredningens genomförande. Skala 1:8000.

L-nr	Typ	Beskrivning KMR	Antikvarisk bedömning	UO	Rekommenderad åtgärd
L1980:6637	Husgrund, historisk tid	Husgrund till jordkällare, närmast U-formad, ca 3,5x3,5 m (NV-SÖ), med väggar, ca 0,9-1,5 m br och intill 0,7 m h, av delvis övermossade stenar, ca 0,2-0,4 m st. I NV är en öppning, ca 1 m br, som flankeras av 2 block, 1-2 m st. Grundens inre är fylld med sten, troligen inrasad.	Övrig kulturhistorisk lämning	3	Ingen åtgärd
L1982:8721	Stensättning	Överförd till L2023:665		2	-
L1982:8722	Stensättning	Överförd till L2023:665		2	-
L1982:8737	Stensättning	Överförd till L2023:665		2	-
L1982:8881	Fossil åker	Röjningsröseområde, 150x80 m, bestående av ca 25 runda till oregelbundna röjningsrösen, 2-10 m diam och 0.2-0.5 m h. Delvis övertorvade och be vuxna med mindre träd och lövsly. Några av röjningsrösen stensättningsliknande. I den SÖ delen störda ytor i anslutning till angränsande återvinningscentral.	Fornlämning	1	Arkeologisk förundersökning
L1982:8882	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, 7-8 m diam och 0.6 m h. Stenarna är i allmänhet 0.3-0.8 m st delvis övermossade och löst lagda kringett block, 2.5 m st. Beväxt med en björk, en gran och lövsly.	Ingen antikvarisk bedömning (helt undersökt)	2	-
L1982:9120	Hägnad	Stenmur, ca 113 m l (NNÖ-SSV), 1.2-2.5 m br och 0.3-0.5 m h, av i allmänhet 0.2-1.5 m st stenar i skalmursteknik. Ca 12 m från vallens SSV ände ett flyttblock, 5x6 m st och 3 m h. Lämningen finns ej karterad i historiskt kartmaterial och funktionen oklar. Eventuellt en hägnad för betesdjur. Murens NNÖ ände ansluter mot stenröjd fossil åkeryta.	Fornlämning	3	Arkeologisk utredning etapp 2
L1982:9295	Stensättning	Överförd till L2023:665		2	-
L1982:9575	Lägenhetsbebyggelse	Bebyggelselämning, sentida torp, bestående av 1 husgrund, 3 fossila åkerparceller och 1 odlingsröse. Se skiss i inventeringshandlingarna. Husgrunden är 4.5x3 m (Ö-V). 10 m S om husgrunden är: 3 små tegar och 1 odlingsröse, 5 m diam och 0.8 m h, SV häromenligt kartskiss. De fossila odlingsytorna begränsas av dräneringsfåror.	Övrig kulturhistorisk lämning	2	Ingen åtgärd
L1982:9587	Lägenhetsbebyggelse	Bebyggelselämningar, sentida, bestående av 1 husgrund, 9x7 m (Ö-V) och V om denna ett område med åkerparceller. Åkerparcellerna begränsas av dräneringsfåror.	Övrig kulturhistorisk lämning	2	Ingen åtgärd
L2022:5147	Stensättning	Stensättning, rund, 4,5 x4,5 m. och 0,3 m hög. Stenpackning av 0,2-0,4 m stor sten. Något löst liggande. Beväxt med två björkar.	Fornlämning	2	Arkeologisk förundersökning
L2022:5159	Stensättning	Stensättning, oval, 7 x3,5 m (V-Ö) och 0,45 m hög. Rundad sten 0,4-0,8 m st. Övermossad och bevuxen med en björk och unggran.	Fornlämning	2	Arkeologisk förundersökning
L2022:5953	Färdväg	Hålväg, ca 26 m lång, 2,0 m bred och 0,30-0,45 m djup. Partiellt övertäckt med sentida krossten. Rest av tidigare väg synlig på kartor före laga skiftet år 1848.	Fornlämning	2	Arkeologisk förundersökning
L2022:5954	Lägenhetsbebyggelse	Lägenhetsbebyggelse i form av husgrund, ca 7x4 m (Ö-V) och ca 0,5 m hög. Syll av 0,4-0,7 m st stenar. Inget synlig spisiröse. Byggnaden utritad på Laga skiftes-karta från år 1843. Sannolikt ekonomibyggnad till torpet "Grandells täppa". Mot S intilliggande röjda odlingsytor och röjningssten.	Fornlämning	2	Arkeologisk förundersökning
L2022:5958	Husgrund, historisk tid	Jordkällargrund, ca 6x5m stor och med en omgivande väll 0,4 m hög. Öppning mot N. Sannolikt tillhörig den ca 60 m mot V liggande lägenhetsbebyggelsen L1982:9587.	Övrig kulturhistorisk lämning	2	Ingen åtgärd
L2022:5976	Röjningsröse	Röjningsröse, runt, ca 3x3 m i diam och 0,3-0,4 m högt. Stenstorlek 0,3-0,4 m.	Övrig kulturhistorisk lämning	2	Ingen åtgärd
L2022:5977	Fossil åker	Fossil åker. Ca 31x20 m stor. Åkerhak och enstaka röjningssten i Ö. Röjningssten finns också centralt på ytan. Plan åkeryta med torvmull och silt. Beväxt med ungskog. Troligen sentida och tillhörigt intilliggande torpbebyggelse i V.	Övrig kulturhistorisk lämning	2	Ingen åtgärd

Figur 48. Tabell över registrerade lämningar i KMR inom UO 1-3 efter utredningens genomförande.

L-nr	Typ	Beskrivning KMR	Antikvarisk bedömning	UO	Rekommenderad åtgärd
L2023:664	Område med fossil åkermark	Röjningsröseområde, ca 195x70 m (NNÖ-SSV) med ett drygt 30-tal röjningsrösen, 2-10 m i diam st och 0,3-1 m höga. Runda, ovala, murliknande och oregelbundna till formen. Ett röse i omr SV del närmast kvadratisk och flera rösen i samma omr stensättningslika. Genom området löper en stenmur (L1982:9120). Röjningsrösen Ö om muren allmänt mindre och tätare placerade jmf med de V om muren. Ett av röjningsrösen V om muren utgrävd för grund till jordkällare med öppning mot N. I omr N del en stenröjd fossil åkeryta med stenkantat åkerhak mot S och något skålad profil.	Fornlämning	3	Arkeologisk förundersökning
L2023:665	Grav- och boplatsoområde	Grav- och boplatsoområde, 65x35 m st (NÖ-SV) med 8 st ovan mark synliga gravar i form av 4 runda och 3 ovala stensättningar samt ett röse. Röset runt, ca 12x11 m stort och 1,1 m högt. Stensättningarna 3x3 till 7x5 m stora och 0,3-0,5 m höga. 4 av anläggningarna har mittblock. Boplatsslämningarna omfattar 6 st stolphål, 5 st härdar samt ett sotblandat lerlager, eventuellt resterna av ett golv(?). Fynd av br lera samt br ben. Inom lämningens NÖ del, mellan 3 stensättningar en skålad stenfri fossil åkeryta. Kringliggande stensättningar har sannolikt påförts sten sekundärt vid röjning av ytan. Även N om lämningen är ovan mark synliga ett antal röjningsrösen.	Fornlämning	2 (17/ 23)	Arkeologisk förundersökning
L2023:667	Boplatsoområde	Boplats, ca 85x30 m st (SV-NÖ). Inom området påträffades vid sökschaktning kulturlager med fragment av förhistorisk keramik och bränd lera, samt 3 st stolphål och 5 st härdar.	Fornlämning	2 (28)	Arkeologisk förundersökning
L2023:730	Boplatsslämning övrig	Yta med två kulturlagerrester samt fynd av bränt ben påträffade i samband med sökschaktning. Bränt ben från en av härdarna daterades vid en ¹⁴ C-analys till senneolitikum (2272-2032 BC, 94,5% sannolikhet).	Fornlämning	2 (29)	Arkeologisk förundersökning

Utvärdering av undersökningsplan

Utredningen har genomförts i enlighet med av
Länsstyrelsen i Örebros beslutade undersökningsplaner.

Referenser

Skriftliga källor

Balknäs, N. 2018. Uppå källarbacken i Ekeby, L1979:1488/Ekeby 112, L1979:1489/Ekeby 113 Ekeby Prästgård 1:7 Ekeby, Kumla kommun. Arkeologgruppen AB rapport 2018:50.

Beronius Jörpeland, L. & Larsson, F. 2021. Lillkyrkas medeltida kolonisation. Gårdsmiljöer i Kärsta och Åsta. Arkeologerna/SHM. Rapport 2021:150.

Bless Karlson, K. et al. 2013. Attersta. Fossil åker, skärvstenshöj och medeltida gård. Förundersökning och särskild arkeologisk undersökning. Fornlämning Gällersta 39:1, Attersta 7:8, Gällersta socken, Örebro kommun, Närke. ISBN 978-91-86255-92-3. Stiftelsen Kulturmiljövård, rapport 2010:15. Västerås 2013.

Ekman, T., Karlenby, L., Ramström, A., Strengbom, E. 2021. Atle – gravar och röjningsrösen. Arkeologisk förundersökning och undersökning. Arkeologgruppen AB, rapport 2021:47.

Ersgård, L. & Hållans, A-M. 1996. Medeltida landsbygd. En arkeologisk utvärdering. Riksantikvarieämbetet. Skrifter nr 15. ISBN 91-7209-007-3. Stockholm.

Fors, T. 2005. Arkeologisk inventering inom fastigheterna Attersta 4:15 och 7:1 i Gällersta socken, Örebro kommun. PM, dnr 421-1226-2005. Arkivhandling, Antikvarisk-Topografiska arkivet, Stockholm.

Gadd, C-J. 2000. Den agrara revolutionen. 1700-1870. Det svenska jordbrukets historia, band III. Natur och kultur/LTs förlag. ISBN 91-27-35222-6. Borås 2000.

Gadd, C-J. 2017. Agrar revolution under två sekel. ISBN 978-91-44-12026-3. Studentlitteratur AB. Lund 2017.

Saxon, J. L. 1915. Gällersta. En sockenbeskrivning. Bokförlaget Nutiden. Stockholm.

Sporrong, U. 1985. Mälabygd. Agrar bebyggelse och odling ur ett historisk-geografiskt perspektiv. Meddelanden serie B 61, Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet.

Wändesjö, J. 2021. Södra Bro. Arkeologisk förundersökning. Närke, Örebro län, Örebro kommun, Gällersta socken, fastigheten Södra Bro 4:25, fornlämningar L2020:4427, L2020:4428, L2020:4431, L2020:4464. Uppdrag arkeologi rapport 2021/7. Stockholm 2021.

Historiskt kartmaterial

Rikets allmänna kartverk (RAK)

Häradsekonomiska kartan. 1864-1867. Akt J112 65-1.

Ekonomiska kartan. 1957. Kartblad Brickebacken 10F3d57.

Lantmäteristyrelsens arkiv (LSA)

Geometrisk avmätningsskarta. 1732. Akt S22-3:1.

Laga skifte. 1843. S22-3:5.

Lantmäterimyndigheternas arkiv (LMA)

Delning av skog. 1819. Akt 18-gäl-29.

Laga skifte. 18448. Akt 18-gäl-62-63.

Ägodelningskarta. 1870. Akt 18-gäl-98.

Bilagor

1. Lämningar och objekt, etapp 1
2. Schakt
3. Anläggningar och lager
4. Fynd
5. Vedartsanalys
6. ¹⁴C-analys

Bilaga 1. Lämningar och objekt, etapp 1

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
1	201	1	Stenmur	25	1		0,6	Vällagd stenmur med 0,2-0,4 m stora stenar. Sentida och belägen i befintlig gräns.		Registreras ej
2	205	1	Röjningsröse	5	5		0,2	Röjningsröse, oregelbundet rund, ca 5,0x5,0 m i diam stor och 0,2 m hög. Stenstorlek 0,2-0,3 m. Kraftigt övermossad och beväxt med en större asp samt sly.		Fornlämning (L1982:8881)
3	206	1	Röjningsröse	8	8		1	Röjningsröse, oregelbunden form, ca 8,0x8,0 m i diameter stort. Centralt ett 3,5x3,5 m stort och 1,0 m högt flyttblock.		Fornlämning (L1982:8881)
4	207	1	Röjningsröse	3,5	3,5		0,3	Röjningsröse, oregelbunden form och 3,5x3,5 m stort och 0,1-0,3 m högt. Kraftigt övermossad. Mot Ö ansluter anläggningen till ett 1,2 m i diam stort och 0,5 m högt stenblock.		Fornlämning (L1982:8881)
5	208	1	Röjningsröse	4	2,5		0,3	Röjningsröse, oregelbundet/ovalt, ca 4x2,5 m stort (N-S) och 0,3 m högt. I packningen 2 st stenblock, 1,0.1,5 m stora.		Fornlämning (L1982:8881)
6	209	1	Röjningsröse	3	3		0,2	Röjningsröse, oregelbunden form, ca 3x3 m stort och 0,2 m högt. Bevuxet med unggran.		Fornlämning (L1982:8881)
7	210	1	Röjningsröse	4	4		0,3	Röjningsröse, rund form, ca 4x4 m stort och 0,2-0,3 m högt. Övermossat och bevuxet med ungbjörk och asp.		Fornlämning (L1982:8881)
8	211	1	Röjningsröse	5	5		0,2	Röjningsröse, 5x5 m stort och 0,2 m högt, beläget runt flyttblock, 2x2 m stort. Bevuxet med ung asp.		Fornlämning (L1982:8881)
9	212	1	Röjningsröse	5	5		0,3	Röjningsröse, stensättningsliknande, rund, ca 5x5 m stor och 0,3 m hög. Vällagd stenpackning med 0,3-0,5 m st stenar.		Fornlämning (L1982:8881)
10	213	1	Röjningsröse	10	5		0,5	Röjningsröse, oregelbunden till oval form (N-S), ca 10x5 m stor och 0,4-0,5 m högt. Stensättningsliknande. Rundad sten med varierad stenstorlek, 0,25-0,5 m. Övermossad och bevuxen med gles asp och sly.		Fornlämning (L1982:8881)
11	214	1	Röjningsröse	4	3,5		0,3	Röjningsröse, ca 4x3,5 m stort och 0,25 m högt. Uppstickande sten 0,2-0,3 m stora. Bevuxet med ung asp.		Fornlämning (L1982:8881)
12	215	1	Röjningsröse	4	3		0,3	Röjningsröse, oregelbunden form, ca 4x3 m stort och 0,3 m högt. Något uppstickande sten, 0,3-0,4 m stora. Något övermossad.		Fornlämning (L1982:8881)
13	216	1	Röjningsröse	4	3		0,3	Röjningsröse, oregelbunden till oval form (N-S), ca 4x3 m stor och 0,3 m hög. Beväxt med ung asp.		Fornlämning (L1982:8881)

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
14	217	1	Röjningsröse	2,5	2,5		0,3	Röjningsröse, oregelbunden form, något spisiröseliknande, ca 2,5x2,5 m stor och 0,25 m hög. Rundad och skarpkantad sten. Urgrävd yta intill. Beväxt med större tall och ung asp.		Fornlämning (L1982:8881)
15	218	1	Röjningsröse	3	3		0,3	Röjningsröse, rund form, 3x3 m stort och 0,25 m högt. Rundad och skarpkantad sten, 0,3 m st. Bevuxet med en ung asp.		Fornlämning (L1982:8881)
16	219	1	Röjningsröse	2,5	2,5		0,3	Röjningsröse, oregelbunden form, ca 2,5x2,5 m stort och 0,25 m högt. Mot S ett 1 m högt flyttblock.		Fornlämning (L1982:8881)
17	300	2	Boplatsläge					Boplatsläge. Flack gräsbevuxen ängs-/åkermark, mot NV skog. Sydvänt läge i anslutning till stensättningar.		
18		2	Stensättning	5	5		0,3	Stensättning, rund till oregelbunden, ca 5x5 m stor och 0,25 m hög. Mittblock, 1,5x1,2 m stort. Stenpackning av 0,3-0,4 m st stenar. Mot N antydan till kantkedja. Bevuxen med al och ek.		Fornlämning
22	364	2	Boplatsläge	35	15			Boplatsläge. 38-39 m ö h. Plan, svagt sluttande yta på sydsida av mindre höjdrygg. Markslag av myllig silt.		
23	371	2	Boplatsläge	60	40			Boplatsläge. 38-40 m ö h. N om stensättningar. Beläget på naturlig höjd med sluttning åt N med markslag av myllig silt. Bedöms vara partiellt stenröjt/stenfritt. Exponerar mot lägre liggande åkermark. Beväxt med gles björkskog.		
24	383	2	Boplatsläge	70	30			Boplatsläge. 70x30 m stort, beläget 39-41 m ö h på en åsrygg i N-S. Partiellt blockig terräng. Bra läge åt V, Ö, N. Angränsar till tidigare våtmark mot S. Exponerar mot lägre liggande åkermark.		
25	400	2	Boplatsläge	64	38			Boplatsläge. Åsrygg mot S med höjdparti i N, 40-41 m ö h. Markslag av siltig sand. Området bevuxet av tät björksly.		
28	406	2	Boplatsläge	84	60			Boplatsläge, åkermark mot väst beläget ca 38-39 m ö h i anslutning till 2 st stensättningar i Ö. Jordart av silt/lera. Inom ytan ett mindre impediment med spår av täktverksamhet.		

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
29	420	2	Boplatsläge	150	90			Boplatsläge, 39-40 m ö h. Sydvänt. Öppen åker-/ängsmark. Direkt söder om torpet "Amerika" och intilliggande fornlämningar. Svag förhöjning utmed 40 m ö h. Röjningsrösen markerade inom området på Laga skiftes-karta från år 1848.		
31	426	2	Stenmur	130	2		1	Stenmur, ca 130 m lång, 1,5-2,0 m bred och 0,4-1,0 m hög i tre separata sektioner. Delvis anlagd av sprängd sten. belägen i gräns mellan skogsmark och åker. Ansluter mot Ö till plats för torpställe under senare halvan av 1800-talet. Sentida.		Registreras ej
32	436	2	Lägenhetsbebyggelse	25	20			Läge för tidigare torpbebyggelse uttrit på den Häradsökonomiska kartan från år 1864-1867. Delvis öppen yta men infart från den intilliggande Laga skiftes-vägen. På platsen observerades flera kulturväxter, dumpmassor samt tuktad sten. Inga ovan mark synliga lämningar efter husgrunder.	Eventuella lämningar yngre än år 1850.	Registreras ej
33	437	2	Täkt	4	4	1		Täkt, sannolikt för lera. Rund, ca 4x4 m i diam och 1,0 m djup. Ö om täkten dumpmassor.	Fler täktspår finns inom närområdet V om vattendrag.	Registreras ej
34	438	2	Täkt	5	5	1		Täkt, sannolikt för lera. Rund, ca 5x5 m i diam och 1,0 m djup. Lera i botten.	Fler täkter finns inom närområdet V om vattendrag.	Registreras ej
36	395	2	Stenmur	40	1,5	0,7		Stenmur, två avsnitt, ca 4,5+35 m lång, 1,2-1,5 m bred och 0,5-0,7 m hög. Delvis spräckt sten. Stenstorlek 0,3-1,0 m. Sentida.		Registreras ej
37	200020	2	Täktområde	108	70			Område med ett flertal täktgropar och intilliggande dumphögar. Sannolikt täkter för lera.		Registreras ej
38	2000	3	Röjningsröse	7	3,5		0,8	Oregelbundet oval form, ca 3,5 x 7 m stor (Ö-V) och 0,8 m hög. Utgörs av naturligt rundade och skarpkantade stenar ca 0,2-0,5 m stora. Beläget i V-sluttande moränmark. Kraftigt övermossad och beväxt med flera mindre lövträd och sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
39	2001	3	Röjningsröse	4,5	4		0,6	Närmast kvadratisk form, ca 4 x 4,5 m stor (Ö-V) och 0,6 m hög. Utgörs av naturligt rundade och skarpkantade stenar ca 0,2-0,5 m stora. Raka sidor i S och Ö. I N två större markfasta stenar, ca 0,7-0,8 m stora. Kraftigt övermossad och beväxt med flera mindre lövträd och sly. Gravliknande.		Möjlig fornlämning (L2023:664)

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
40	2002	3	Röjningsröse	7	5		1	Oregelbundet rund i formen. Ca 7 x 5 m stort och 0,8- 1 m hög. Utgörs av 0,3x 1,5 m stora stenar och ett större stenblock i Ö (2 x 2 m stort). Övermossad och beväxt med en björk.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
41	2003	3	Röjningsröse	5	2		0,4	Nästan oval form, ca 5 x 2 m st (Ö-V) och 0,35 m hög. Stenmaterial av rundade stenar ca 0,2-0,4 m stora. Kraftigt övermossad och beväxt med enstaka mindre lövträd och sly. Gravliknande.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
42	2004	3	Röjningsröse	3	2,5		0,3	Oregelbundet rund, 3 x 2,5 m stor och 0,3 m hög. Utgörs av 0,3-0,5 m stora stenar. Övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
43	2005	3	Röjningsröse	4	3		0,4	Oregelbundet oval, ca 4 x 3 m st (N-S) och 0,4 m hög. Stenmaterial av rundade stenar ca 0,25-0,4 m st uppkastade mot större markfast block (ca 0,9 x1,1 m stor). Kraftigt övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
44	2006	3	Röjningsröse	27,5	2		0,3	27,5 x 2 m st (N-S) och 0,3 m hög. Stenmaterial av rundade stenar ca 0,25-0,4 m st. Kraftigt övermossad och beväxt med sly. Murliknande.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
45	2012	3	Röjningsröse	5	4		0,3	Oregelbundet rund, 5 x 4 m st (Ö-V) och 0,3 m hög med 0,3- 0,5 m stora stenar. Övermossad och beväxt med sly, en gran och en björk.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
46	2013	3	Röjningsröse	5	2		0,35	Oregelbundet oval, ca 5 x 2 m stor (N-S) och 0,35 m hög med rundade stenar ca 0,25-0,35 m st. Kraftigt övermossad och beväxt med sly och två björkträd.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
47	2014	3	Röjningsröse	3	2,5		0,3	Oregelbundet rund, 3 x 2,5 m st och 0,3 m hög med 0,3- 0,4 m st stenar. Övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
48	2015	3	Röjningsröse	5	2		0,45	Oregelbundet oval form, ca 5 x 2 m stor (NV-SÖ) och 0,45 m hög med rundade stenar ca 0,25-0,45 m st uppkastade mot större markfast block (0,8x1,2 m stort). Kraftigt övermossad och beväxt med sly och ett björkträd.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
49	2016	3	Röjningsröse	4	3		0,3	Oregelbunden form, 4 x 3 m st och 0,3 m hög. med 0,3- 0,5 m st stenar. I rösets N del ett 2 x 1,5 m stort stenblock . Övermossad och beväxt med en björk.		Möjlig fornlämning (L2023:664)

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
50	2033	3	Röjningsröse	8	6		0,5	Rundad form, ca 8 x 6 m st (NÖ-SV) och 0,5 m hög med rundade stenar ca 0,1-0,9 m st. I S ett större flyttblock. I NV delen en grop, ca 0,45x0,8 m stor och 0,3 m djup. Kraftigt övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
51	2034	3	Röjningsröse	5	5		1	Oregelbundet rund, 5 x 5 m st och 1 m hög med 0,3- 0,8 m st stenar. Övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
52	2035	3	Röjningsröse	10	3		1,5	Oregelbundet oval, ca 10 x 6 m st (NÖ-SV) och 1,5 m hög med rundade och skarpkantade stenar ca 0,15-0,45 m stora. Kraftigt övermossad och beväxt med sly, en gran och mindre lövträd.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
53	2036	3	Röjningsröse	4	4		0,1	Oregelbunden form, 4 x 4 m st och 0,1 m hög med 0,3-0,5 m st stenar. Övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
54	2037	3	Röjningsröse	8	4		0,6	Oregelbundet oval form, ca 8 x 4 m st (N-S) och 0,6 m hög med rundade stenar ca 0,1-0,4 m stora. I N ett större flyttblock. Kraftigt övermossad och beväxt med sly och två björkträd.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
55	2038	3	Röjningsröse	8	7		0,8	Oregelbunden form, 8 x 7 m och 0,8 m hö med 0,3-0,7 m stora stenar. Anlagd mellan två stenblock, ett i NÖ och ett i SV (1,5-2 m stora) Övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
56	2040	3	Röjningsröse	4	3		0,6	Oregelbunden form, 4 x 3 m och 0,6 m hög med 0,2-0,6 m stora stenar uppkastade mot ett större stenblock (3x2 m stort). Övermossad och beväxt med sly och enstaka björkträd.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
57	2043	3	Röjningsröse	18,5	2		0,4	Murliknande avlång form (N-S), 18,5 x 2 m stor och 0,4 m hög. Utgörs av naturligt rundade och skarpkantade stenar, 0,2-0,6 m stora. Belägen på en naturlig höjd. Kraftigt övermossad, beväxt med en gran.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
58	2050	3	Röjningsröse	2	1,5		0,4	Dubbla rader av 0,4-0,5 m stora stenar. 0,4 m hög. Delvis svåravgränsad mot angränsande blockig morän i S. Eventuell stenmur eller kant till terrass. Övermossad och beväxt med mindre björkar. Belägen vid foten av norrsluttning.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
59	2071	3	Röjningsröse	15,5	8		1	Oregelbundet oval form, ca 15,5 x 8 m stor och 1 m hög med 0,2-0,5 m stora stenar uppkastade mot större stenar (ca 0,9-1,5 m stora). Kraftigt övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
60	2091	2	Röjningsröse	4	4		0,6	Oregelbundet rundad form, 4 x 4 m stort och 0,6 m hög med 0,1-0,45 m st rundade stenar. Övermossat och beväxt med en stor gran.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
61	2092	2	Röjningsröse	4,5	3,5		0,5	Oval form, 4,5 x 3,5 m stort och 0,5 m högt med 0,1- 2 m st rundade stenar uppkastade på stora markfasta stenar (1,5- 2 m stora). Övermossat och beväxt med en större gran.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
62	2093	2	Röjningsröse	2,5	2		0,7	Oregelbunden form, 2,5x 2 m st och 0,7 m hög med 0,3- 0,4 m rundade stenar lagda mellan två större stenblock. Stenblocket i NÖ 3x3 m st, stenblocket i SV 2x 1,8 m st.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
63	2094	2	Röjningsröse	2	2		0,3	Oregelbunden/rundad form med 0,2-0,35 m st stenar, 0,3 m hög. Partiellt övermossad.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
64	2095	2	Röjningsröse	4	3		0,5	Oregelbunden form, 4 x 3 m stort med 0,3- 0,5 m st stenar anlagda mellan större stenblock (1,5-3 m stora). Övermossat.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
65	2096	2	Röjningsröse	3	1,5		0,4	Oregelbundet ovalt, 3 x 1,5 m stort och 0,4 m hög medtrundade stenar 0,1- 0,3 m stora uppkastade mot tre markfasta block (1,3- 1,8 m stora). Övermossat.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
66	2097	2	Röjningsröse	2	2		0,4	Oregelbunden form, 2 x 2 m stort och 0,4 m högt med 0,1- 0,4 m stora stenar lagda mot ett större stenblock (2-2,5 m stort). Delvis övermossat.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
67	2098	2	Röjningsröse	2,5	2,5		0,2	Oregelbunden form, 2,5 x 2,5 m stort och 0,2 m högt med 0,2- 0,8 m stora stenar lagda mot ett stenblock (2,5-3 m stort). Delvis övermossat.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
68	2099	2	Röjningsröse	2	1,5		0,3	Oval form, 2 x 1,5 m stort och 0,3 m högt med rundade stenar 0,25-0,5 m st. Övermossat.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
69	2100	2	Röjningsröse	4	3,5		0,35	Oregelbunden oval form, 3,5x 4 m stort och 0,35 m högt med rundade stenar 0,1- 0,45 m stora, ansamlade mellan naturliga block (0,5-1,8 m). Kraftigt övermossad.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
70	2101	2	Röjningsröse	5	4		0,4	Oregelbunden oval form, 5 x 4 m stort och 0,4 m högt med rundade stenar, 0,15- 0,4 m st. Centralt en grop, ca 0,5x 0,6 m stor och 0,4 m djup. Kraftigt övermossad.		Möjlig fornlämning (L2023:664)

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
108	2039	3	Röjningsröse/jordkällare	6	5		1	Grund till jordkällare ingrävd i röjningsröse. Rund, ca 6 x 5 m stor och 1 m hög med 0,1-0,6 m st stenar lagda i flera skift. Kallmurade väggar, 1,2 m breda. Ingång placerad mot N. Centralt ett större block, ca 1,3 x 0,5 m stort. Kraftigt övermossad och beväxt med sly.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
113	2055	3	Odlingsyta	42	30			Stenröjd fossil åkeryta med stenkantat åkerhak mot S och något skålad profil.		Möjlig fornlämning (L2023:664)
L1980:6637	2041	3	Jordkällare	3,5	3,5		0,7	Husgrund till jordkällare, närmast U-formad, ca 3,5x3,5 m (NV-SÖ), med väggar, ca 0,9-1,5 m br och intill 0,7 m h, av delvis övermossade stenar, ca 0,2-0,4 m st. I NV är en öppning, ca 1 m br, som flankeras av 2 block, 1-2 m st. Grundens inre är fylld med sten, troligen inrasad.		Övrig kulturhistorisk lämning
L1982:8721	310	2	Stensättning	5,5	5,5		0,2	Stensättning (?), rund/oregelbunden, 5-6 m i diam och 0,2 m hög. Delvis övermossad och slybevuxen stenpackning av 0,3-0,7 m st stenar. Delvis belägen direkt på berg. Kantskadad i S och Ö.	Registrerad i KMR med lämningsnummer L1982:8721 (Gällersta 33:3).	Möjlig fornlämning
L1982:8722	307	2	Stensättning	8	8		0,8	Stensättning (höglignande), rund 8 m i diam och 0,8 m h. Övertorvad och övermossad med i ytan talrika stenar, 0,1-0,4 m st. I NÖ delen ett stenblock, 1,2 m stor. Mittgrop, 1,5 m i diam. och 0,2 m djup. Kantkedja, till största delen utrasad, 0,4-0,7 m h, av 0,5-1,1 m st stenar. Beväxt med en gran och lövsly.	Tidigare beskrivning giltig (Gällersta 33:1).	Fornlämning
L1982:8737	309	2	Stensättning	7	7		0,3	Tresidig stensättning, 7-8 m i sida (ÖSÖ, SV, NNV) och 0,3 m hög. Fyllning av 0,3-1,1 m st stenar. Oklar begränsning mot NÖ. Beväxt med två granar och rikliga mängder lövsly.	Motsvarar tidigare registrerad lämning Gällersta 33:2.	Fornlämning
L1982:8881	200017	2	Fossil åker	150	80			Röjningsröseområde, 150x80 m, bestående av ca 25 runda till oregelbundna röjningsrösen, 2-10 m diam och 0,2-0,5 m h. Delvis övertorvade och bevuxna med mindre träd och lövsly. Några av röjningsrösenas stensättningsliknande. I den SÖ delen störda ytor i anslutning till angränsande återvinningscentral.	Röjningsrösenas är av ålderdomlig karaktär och området är ej angivet som uppodlat i historiskt kartmaterial. Bedöms preliminärt kunna omfatta även bebyggelselämningar och eventuellt gravanläggningar.	Fornlämning

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
L1982:9120	2017	3	Hägnad	113	2,5		0,5	Stenmur, ca 113 m l (NNÖ-SSV), 1.2-2.5 m br och 0.3-0.5 m h, av i allmänhet 0.2-1.5 m st stenar i skalmursteknik. Ca 12 m från vallens SSV ände ett flyttblock, 5x6 m st och 3 m h. Lämningen finns ej karterad i historiskt kartmaterial och funktionen oklar. Eventuellt en hägnad för betesdjur. Murens NNÖ ände ansluter mot stenröjd fossil åkeryta (L2023:664).	Kallmurad stenmur av ålderdomlig karaktär, ej belägen i känd gräns eller karterad i historiskt kartmaterial. Direkt S och N om muren ett område med stenrösen, varav några stensättningslika.	Fornlämning
L1982:9295	308	2	Stensättning	4,5	4,5		0,3	Stensättning. Mittblocksgrav. Rund, 4,5x4,5 m i diam och 0,2 m hög. Mittblock 1,1x1,0 m stort och 0,25 m högt. Stenpackning av ca 0,2 m stora stenar. Kantkedja i SÖ bestående av 0,2-0,4 m st stenar. Beväxt med en björk i den NV delen.	Motsvarar tidigare registrerad lämning Gällersta 33:4.	Fornlämning
L1982:9575	200013	2	Lägenhetsbebyggelse	85	60			Lägenhetsbebyggelse, sentida, bestående av 1 husgrund, 4,5x3 m stor. Inget spår av synlig ovan mark och eventuellt rör det sig om en ekonomibyggnad till den mot N belägna lägenhetsbebyggelsen L1982:9578. S om husgrunden är 3 mindre odlingsytor(?) avgränsade av diken och 1 röjningsröse, 5 m diam och 0.8 m högt.	Läget för bebyggelsen känd från Häradsökonomiska kartan upprättad 1864-1867. Flera av dikena i området bedöms eventuellt kunna vara grävda för dränering inför plantering av skog och ej för odling.	Övrig kulturhistorisk lämning
L1982:9587	200012	2	Lägenhetsbebyggelse	100	75			Lägenhetsbebyggelse, sentida, bestående av 1 husgrund med spår av tegel, 9x7 m (Ö-V). Ca 25 m Ö om husgrund en jordkällargrund, 7x6 m st och 0,6 m hög med öppning mot S. V, N och Ö om husgrunden ett område med åkerparceller(?) begränsade av diken. Inga synliga ansamlingar av röjningssten.	Läget för bebyggelsen tidigast känd från Häradsökonomiska kartan upprättad 1864-1867. Flera av dikena i området bedöms eventuellt kunna vara grävda för dränering inför plantering av skog och ej för odling.	Övrig kulturhistorisk lämning
L2022:5947	404	2	Stensättning	4,5	4,5		0,3	Stensättning, rund, 4,5 x4,5 m. och 0,3 m hög. Stenpackning av 0,2-0,4 m stor sten. Något löst liggande. Beväxt med två björkar.		Fornlämning
L2022:5951	405	2	Stensättning	7	3,5		0,4	Stensättning, oval, 7 x3,5 m (V-Ö) och 0,45 m hög. Rundad sten 0,4-0,8 m st. Övermossad och bevuxen med en björk och ungeran.		Fornlämning
L2022:5953	313	2	Färdväg	26	2	0,45		Hålväg, ca 26 m lång, 2,0 m bred och 0,30-0,45 m djup. Partiellt övertäckt med sentida krossten. Rest av tidigare väg synlig på kartor före laga skiftet år 1848.		Fornlämning

Objekt/L-nr	Intrasisld	UO nr	Typ	L m	Br m	Dj m	H m	Beskrivning	Kommentar	Antikvarisk bedömning
L2022:5954	425	2	Lägenhetsbebyggelse	7	4		0,5	Lägenhetsbebyggelse i form av husgrund, ca 7x4 m (Ö-V) och ca 0,5 m hög. Syll av 0,4-0,7 m st stenar. Inget synlig spisröse. Byggnaden utritad på Laga skiftes-karta från år 1843. Sannolikt ekonomibyggnad till torpet "Grandells täppa". Mot S intilliggande röjda odlingsytor och röjningssten.		Fornlämning
L2022:5958	500	2	Husgrund, historisk tid	6	5		0,4	Jordkällargrund, ca 6x5m stor och med en omgivande vall 0,4 m hög. Öppning mot N. Sannolikt tillhörig den ca 60 m mot V liggande lägenhetsbebyggelsen L1982:9587.	Äldsta belägg för torpet är från den Häradsekonomiska kartan upprättad år 1864-1867.	Övrig kulturhistorisk lämning
L2022:5976	312	2	Röjningsröse	3	3		0,4	Röjningsröse, runt, ca 3x3 m i diam och 0,3-0,4 m högt. Stenstorlek 0,3-0,4 m.	Inga angränsande odlingsytor kunde observeras i samband med inventeringen. Preliminärt bedöms lämningen vara sentida och kan höra samman med den i väster belägna torpbebyggelsen från den senare halvan av 1800-talet.	Övrig kulturhistorisk lämning
L2022:5977	350	2	Fossil åker	31	20		0,1	Fossil åker. Ca 31x20 m stor. Åkerhak och enstaka röjningssten i Ö. Röjningssten finns också centralt på ytan. Plan åkeryta med torvmull och silt. Beväxt med ungskog. Troligen sentida och tillhörigt intilliggande torpbebyggelse i V.		Övrig kulturhistorisk lämning

Bilaga 2. Schakt

Nr	Intrasisld	Beskrivning	Area m ²	M. ö. h.
S1	2149	Grässvål 0,05 m, därunder 0,25 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten ljusgrå gul silt. Genomgående inslag av 0,1-0,3 m st stenar. Schaktdjup 0,45 m.	11,5	65,6
S2	2160	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten gul morän varvat med grågul silt. Genomgående inslag av 0,1-0,35 m st stenar. Schaktdjup 0,3 m.	10,1	65,6
S3	2170	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten gulgrå silt varvat med gul silt, innehållande kolstänk och stråk av bränd lera. Schaktdjup 0,35 m.	11,9	64,7
S4	2178	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	7,7	66,0
S5	2186	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	14,7	65,8
S6	2239	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten gul morän, mot N övergående i blek gulgrå silt med stråk av bränd lera och kolstänk i S. Schaktdjup 0,3 m.	15,6	65,4
S7	2259	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten blekgul morän. Schaktdjup 0,3 m.	10,2	66,1
S8	2268	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten blekgul morän. Schaktdjup 0,3 m.	11,8	65,5
S9	2279	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten blekgul morän. Schaktdjup 0,4 m.	10,3	66,2
S10	2296	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera. I botten blekgul morän i S och ljusgul silt med inslag av sten (0,05-0,15 m st) mot N. Schaktdjup 0,3 m.	6,3	65,3
S11	2304	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun myllig siltig lera. I botten blekgul morän med ett antal markfasta stenar, ca 0,3-0,5 m stora. Schaktdjup 0,35 m.	10,5	66,2
S12	2312	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av myllig brun siltig lera. I botten blekgul morän. Schaktdjup 0,35 m.	10,0	66,1
S13	2321	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera innehållande röjningssten. I botten blek gulgrå silt. Schaktdjup 0,40 m.	3,7	64,9
S14	2385	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera innehållande rikligt med röjsten. I botten blek gulgrå silt med stänk av bränd lera. Schaktdjup 0,25 m.	5,7	64,7
S15	2391	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	7,1	65,6
S16	2414	Grästorv 0,05 m, därunder 0,22 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,5 m.	8,3	64,2
S17	2420	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,4 m.	8,4	64,0
S18	2426	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. I S ett sentida dike. Schaktdjup 0,45 m.	6,0	63,7
S19	2430	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Centralt i den västra delen av schaktet en spräckt sten, ca 0,35 m stor. Schaktdjup 0,35 m.	14,3	64,2
S20	2442	Grästorv 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,4 m.	8,3	64,0
S21	2448	Grästorv 0,05 m, därunder 0,25 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,35 m.	8,2	64,2
S22	2454	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten varvad ljus rödgul- och gråbrun lera. Schaktdjup 0,3 m.	6,7	63,9
S23	2460	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera som i S övergår i grön lera. Schaktdjup 0,3 m.	6,1	63,7
S24	2464	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,25 m.	8,6	64,2
S25	2470	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,3 m.	8,3	63,9
S26	2476	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,3 m.	4,6	63,7

Nr	Intrasisld	Beskrivning	Area m ²	M. ö. h.
S27	2480	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Schaktdjup 0,35 m.	9,9	64,2
S28	2488	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus grön kompakt lera. Schaktdjup 0,4 m.	5,9	63,8
S29	2494	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera samt en markfast sten, 0,35 m stor. Schaktdjup 0,20 m.	11,0	64,2
S30	2500	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten kompakt grönaktig lera. Schaktdjup 0,35 m.	8,1	63,8
S31	2506	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten kompakt grönaktig lera. Schaktdjup 0,45 m.	3,9	63,6
S32	2510	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten ljus rödgul lera. Förekomst av sentida dike. Schaktdjup 0,25 m.	10,0	64,2
S33	2516	Grästorv 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av gråbrun siltig lera. I botten kompakt grönaktig lera. Schaktdjup 0,35 m.	12,1	63,8
S34	2522	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt. I botten gul silt. Schaktdjup 0,25 m.	7,9	66,2
S35	2544	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt. I botten gul silt. Mot N ett 3 m brett stråk av röjningssten (2567). Schaktdjup 0,3 m.	41,9	67,2
S36	2577	Förna 0,05 m, därunder 0,05-0,1 m gråbrun myllig silt. I botten gul morän med förekomst av fyra markfasta stenar i N, 0,35-0,6 m stora. Schaktdjup 0,3 m.	22,7	67,3
S37	2595	Förna 0,05 m, därunder 0,05-0,1 m gråbrun myllig silt. I botten gul morän med förekomst av enstaka markfasta stenar , 0,35-0,6 m stora. Schaktdjup 0,3 m.	14,4	67,0
S38	2605	Förna 0,05 m, därunder 0,05-0,1 m gråbrun myllig silt. I botten gul morän med förekomst av enstaka markfasta stenar i , 0,35-0,6 m stora. Schaktdjup 0,3 m.	22,5	67,3
S39	2616	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt med inslag av mindre stenar, 0,08-0,15 m stora. I botten gul silt med inslag av stenar, 0,1-0,35 m stora. Schaktdjup 0,25 m.	11,2	66,5
S40	2625	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt med inslag av mindre stenar, 0,1-0,15 m stora. I botten gul morän med förekomst markfasta stenar, 0,35-0,6 m stora. Schaktdjup 0,25 m.	11,2	66,4
S41	2635	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt med inslag av mindre stenar, 0,08-0,15 m stora. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	15,8	66,9
S42	2663	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt. I botten gul silt med förekomst av enstaka markfast sten i Ö, 0,35-0,6 m stora. Anläggningar och fynd av bränd lera påträffades 0,15-0,2 m under nuvarande marknivå. Schaktdjup 0,3 m.	38,8	67,0
S43	2720	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt I botten gul silt Schaktdjup 0,35 m.	4,4	67,3
S44	2726	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt. I botten gul silt med förekomst av enstaka markfast sten i Ö, 0,35-0,6 m stora. Anläggningarna påträffades 0,1-0,15 m under nuvarandes marknivå. Schaktdjup 0,2 m.	7,1	67,4
S45	2749	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt. I botten gul silt. Schaktdjup 0,3 m.	5,9	66,9
S46	2767	Förna 0,05 m, därunder 0,05 m gråbrun myllig silt. I botten gul silt. Anläggningarna påträffades 0,15-0,2 m under nuvarande marknivå. Schaktdjup 0,2 m.	3,6	66,9
S47	2827	Humus/förna 0,05 m, därunder 0,3 m gulbeige morän med inslag av gråbrun silt. I botten gulbeige morän. Schaktdjup 0,2-4 m.	16,4	67,1
S48	2850	Humus/förna 0,05 m, därunder 0,3 m gråbrun morän med inslag av silt. I botten gulbeige morän. Centralt i schaktet något grusigare morän Schaktdjup 0,2-35 m.	13,1	67,4
S49	2874	Humus/förna 0,05 m, därunder 0,3 m gråbrun morän med inslag av silt. I botten gulbeige morän med inslag av silt. Längst mot SÖ lerig ljusgrå silt. Schaktdjup 0,2-0,35 m.	23,4	67,4
S50	2898	Humus/förna 0,05 m, därunder 0,3 m gulbeige morän med inslag av gråbrun silt. I botten gulbeige morän. Schaktdjup 0,2-3 m.	17,8	67,0

Nr	Intrasisld	Beskrivning	Area m ²	M. ö. h.
S51	2914	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun myllig silt med inslag av grus. I botten blek gulgrå silt. Schaktdjup 0,3 m.	13,2	69,0
S52	2928	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	5,8	68,8
S53	2934	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	8,0	68,8
S54	2941	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun myllig silt med inslag av grus. I botten blek gulgrå silt. Totalt dup: 0,3 m.	10,4	69,0
S55	2950	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun myllig silt med inslag av grus. I botten blek gulgrå silt. Totalt dup: 0,4 m.	11,0	68,8
S56	2961	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	4,3	68,7
S57	2967	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,2 m.	8,4	69,1
S58	2973	0,05 m grässvål, därunder 0,05 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	7,6	69,0
S59	2979	0,05 m grässvål, därunder 0,05 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,2 m.	3,1	68,7
S60	2987	0,05 m grässvål, därunder 0,05 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,2 m.	4,4	69,3
S61	2993	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	7,5	69,1
S62	3004	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,2-0,3 m.	8,6	70,1
S63	3010	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,2.	1,9	69,9
S64	3015	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,35 m.	7,4	69,3
S65	3030	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun morän med inslag av mylla. I botten gul morän. Schaktdjup 0,35 m.	7,4	69,0
S66	3040	0,05 m grässvål, därunder 0,05-0,1 m brun myllig silt med inslag av grus. I botten blek gulgrå silt. Schaktdjup 0,25 m.	9,5	68,6
S67	3072	Grästov 0,05 m, därunder 0,2 m brun morän. I botten gul morän. Schaktdjup 0,3 m.	11,4	69,0
S68	3086	Grästov 0,05 m, därunder 0,2 m brun morän. I botten gul morän. Schaktdjup 0,25 m.	8,3	69,8
S69	3099	Humus/förna 0,05 m, därunder rödgul silt med inslag av morän. Schaktet grävdes inom en plan och stenfri yta. Schaktdjup 0,2-0,3 m.	10,3	68,7
S70	3107	0,05 m humus, därunder rödbrun siltig morän, mot V övergående i ljusgrå siltig morän. Schaktdjup 0,2-0,35 m.	9,8	68,2
S71	3114	0,05 m humus, därunder grå- och gulröd siltig morän. Schaktdjup 0,15-0,3.	7,2	68,1
S72	3123	0,05 m humus, därunder gulbeige siltig morän. Schaktdjup 0,2-0,3 m.	7,4	67,6
S73	3131	0,05 m humus, därunder mörkbrun- och gulröd siltig morän. Schaktdjup 0,2-0,3 m.	8,3	67,4
S74	3141	Humus/förna 0,05 m, därunder rödgul siltig morän. Schaktdjup 0,3-4 m.	6,0	67,8
S75	3149	Humus/förna 0,05 m, därunder rödgul morän. Schaktdjup 0,25-0,3 m.	9,7	68,6
S76	3157	Humus/förna 0,05 m, därunder rödgul morän med enstaka större stenblock, ca 1 m stora. Schaktdjup 0,25-3 m.	6,8	68,4
S77	3163	Humus/förna 0,05 m, därunder rödgul morän. Mot N övergående i ljusgrå lerig silt. Schaktdjup 0,25-35 m.	10,6	67,4
S78	3171	Humus/förna 0,05 m, därunder gul siltig morän. Mot V övergående i ren, grå silt. Schaktdjup 0,3 m.	14,8	67,9
S79	3184	Humus/förna 0,05 m, därunder rödgul morän. Centralt i schaktet ett antal större stenar, 0,2-0,3 m stora. Schaktdjup 0,2-0,25 m.	7,5	68,0
S80	3190	Humus/förna 0,05 m, därunder rödgul sandig morän. Schaktdjup 0,2-3 m.	12,4	68,6
S81	3199	Humus/förna 0,05 m, därunder ljusgrå lerig silt. Schaktdjup 0,25-0,35 m.	8,3	67,9
S82	3211	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusbrun silt. Schaktdjup 0,3-0,35 m.	21,1	66,9
S83	3219	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusbrun silt. Schaktdjup 0,35-0,4 m.	18,6	67,1

Nr	Intrasisld	Beskrivning	Area m ²	M. ö. h.
S84	3227	0,05 m grässvål, därunder 0,4 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusbrun silt med enstaka stråk av bränd lera i dess västra del. Anläggning 3236 påträffad 0,4 m under nuvarandes marknivå. Schaktdjup 0,4- 0,45 m.	16,9	66,8
S85	3243	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusbrun silt. Schaktdjup 0,3- 0,4 m.	13,6	67,3
S86	3250	0,05 m grässvål, därunder 0,35-0,4 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusgrå, rödflammig silt. Schaktdjup 0,4 m.	29,0	67,0
S87	3283	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusbrun silt med stråk av sand och enstaka stenar, 0,1-0,2 m stora. Schaktdjup 0,35-0,4 m.	15,1	67,5
S88	3311	0,05 m grässvål, därunder 0,3-0,4 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelfragment. I botten varvad ljusrågul- och röd lerig silt. Schaktdjup 0,35-0,4 m.	23,4	67,2
S89	3329	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelfragment. I botten varvad ljusrågul- och brun lerig silt. Schaktdjup 0,35 m.	15,1	67,8
S90	3337	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad ljusrågul- och röd lerig silt. Anläggning påträffad 0,3 m under nuvarandes marknivå. Schaktdjup 0,3 m.	14,6	67,6
S91	3355	0,05 m grässvål, därunder 0,4 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusgrå silt med spår av sentida plogfårer. Schaktdjup 0,45 m.	11,7	67,1
S92	3362	0,05 m grässvål, därunder 0,25 m ploglager av brun siltig lera. I botten gulgrå silt medspår av sentida plogfårer. Schaktdjup 0,45 m.	16,3	67,6
S93	3377	0,05 m grässvål, därunder 0,4 m ploglager av brun siltig lera. I botten ljusgrå silt medspår av sentida plogfårer. Schaktdjup 0,5 m.	9,4	67,2
S94	3383	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten flammig ljus gulgrå silt med förekomst av stråk av bränd lera. Schaktdjup 0,3m.	13,1	67,9
S95	3396	0,05 m grässvål, därunder 0,25 m ploglager av brun siltig lera. Under ploglagret framkom lager 110 och schaktning avbröts. Schaktdjup 0,3 m.	3,8	67,9
S96	3405	0,05 m grässvål, därunder 0,2 ploglager av brun siltig lera. Under ploglagret framkom lager 110 och schaktet grävdes ej djupare än så. Schaktdjup 0,2 m.	11,4	67,6
S97	3418	0,05 m grässvål, därunder 0,2-0,3 m ploglager av brun siltig lera. Under ploglagret framkom lager 110 och schaktningen stoppades. Schaktdjup 0,3 m.	8,3	67,3
S98	3428	0,05 m grässvål, därunder 0,2-0,3 m ploglager av brun siltig lera. Under ploglagret framkom lager 110 och schaktningen stoppades. Schaktdjup 0,3 m.	8,0	67,2
S99	3439	0,05 m grässvål, därunder 0,25-0,3 ploglager av brun siltig lera. I botten blek gulgrå silt. Schaktdjup 0,3 m.	7,0	67,2
S100	3444	0,05 m grässvål, därunder 0,25-0,3 ploglager av brun siltig lera, stundom mörkare i färgen, nästan svart. I botten blek gulgrå silt. Schaktdjup 0,3 m.	5,3	67,2
S101	3448	0,05 m grässvål, därunder 0,2-0,3 ploglager av brun siltig lera. Under ploglagret framkom det 0,1-0,2 m tjocka lagret 110. I botten blek gulgrå silt. Schaktdjup 0,4 m.	4,9	67,3
S102	3456	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten blekt gulgrå silt. Totalt djup; 0,3 m.	11,6	67,5
S103	3461	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten röd lera. Anläggning påträffad 0,3 m under nuvarandes marknivå. Förekomst av två sentida diken innehållande plast centralt belägna i schaktet. Schaktdjup 0,3 m.	30,8	68,8
S104	3478	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten röd lera. Anläggning påträffad 0,3 m under nuvarandes marknivå. Förekomst av två sentida diken innehållande plast centralt belägna i schaktet. Schaktdjup 0,4 m.	30,8	68,8
S105	3497	Grässvål 0,05 m, därunder 0,45 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflisor. I botten röd lera. Schaktdjup 0,49 m.	26,3	68,8
S106	3514	Grässvål 0,05 m, därunder 0,35 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflisor. I botten varvad gul silt och röd lera. Schaktdjup 0,4 m.	18,8	68,9

Nr	Intrasisld	Beskrivning	Area m ²	M. ö. h.
S107	3522	0,05 m grässvål, därunder 0,3 m brun sandig silt med inslag av mylla, grus och mindre stenar (0,15-0,2 m stora) innehållande tegelflis. I botten ljus grågul silt med enstaka uppstickande markfasta stenar (0,15-0,3 m stora). Schaktdjup 0,4 m.	12,5	69,2
S108	3529	0,05 m grässvål, därunder 0,25 m brun sandig silt med inslag av mylla, grus och mindre stenar (0,15-0,2 m stora) innehållande tegelflis. I botten ljus grågul silt med enstaka uppstickande markfasta stenar (0,15-0,3 m stora). Schaktdjup 0,3 m.	11,7	69,3
S109	3536	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten grön lera. Schaktdjup 0,45 m.	10,6	68,2
S110	3542	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,35 m.	11,5	67,9
S111	3547	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,4 m.	10,3	67,7
S112	3553	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2-0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten grön lera Schaktdjup 0,4 m.	10,3	67,3
S113	3558	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2-0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten grön lera Schaktdjup 0,3- 0,45 m.	11,3	67,4
S114	3570	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,35-0,4 m.	11,4	67,2
S115	3576	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,35-0,45 m.	5,9	68,4
S116	3582	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,3-0,35 m.	11,5	68,4
S117	3589	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera med förekomst av en större markfast sten, ca 0,5 m i diam st. Schaktdjup 0,3-0,4 m.	10,3	68,3
S118	3595	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,35-0,4 m.	10,9	68,1
S119	3601	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,35 m.	12,2	67,9
S120	3607	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,35-0,4 m.	11,5	67,6
S121	3613	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera. Schaktdjup 0,3 m.	11,2	68,4
S122	3618	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad grön- och röd lera och en större markfast sten, 0,5 m i diam st. Schaktdjup 0,3-0,35 m.	10,9	68,3
S123	3624	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och gul lera. Schaktdjup 0,3 m.	10,9	68,1
S124	3631	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och gul lera. Schaktdjup 0,25-0,3 m.	10,6	67,7
S125	3637	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och gul lera. Anläggning påträffad 0,25 m under nuvarande marknivå. Schaktdjup 0,3 m.	14,5	67,3
S126	3653	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och gul lera. Schaktdjup 0,35.	10,3	68,1
S127	3660	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och gul lera. Schaktdjup 0,35 m.	11,0	67,9
S128	3666	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och gul lera. Anläggningar påträffades 0,35 m under nuvarande marknivå. Schaktdjup 0,4 m.	24,2	67,7
S129	3696	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och gul lera. Schaktdjup 0,3 m.	10,9	67,3
S130	3703	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflisor. I botten varvad röd- och brun lera. Riklig förekomst av plogfårar i botten. Schaktdjup 0,35-0,45.	13,0	67,9
S131	3709	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflisor. I botten varvad röd- och brun lera. Riklig förekomst av plogfårar i botten. Schaktdjup 0,35-0,45.	11,2	67,8

Nr	Intrasisld	Beskrivning	Area m ²	M. ö. h.
S132	3715	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflis. I botten varvad röd- och brun lera. Schaktdjup 0,45 m.	11,3	67,6
S133	3721	Grässvål 0,05 m, därunder 0,2 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflisor. I botten varvad röd- och brun lera. Schaktdjup 0,3 m.	10,0	67,4
S134	3727	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflisor och en större bit bränd lera. I botten varvad röd- och brun lera. Anläggningarna påträffades 0,25-0,3 m under nuvarandes marknivå. I söder förekommer en större markfast sten (0,4x0,4 m st). Schaktdjup 0,3-0,35 m.	24,3	67,8
S135	3760	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera innehållande tegelflisor. I botten varvad röd- och brun lera. Schaktdjup 0,35 m.	11,2	67,6
S136	3766	Grässvål 0,05 m, därunder 0,3 m ploglager av brun siltig lera. I botten varvad röd- och brun lera. Schaktdjup 0,3 m.	10,9	67,4

Bilaga 3. Anläggningar och lager

Nr	Intrasisld	UO nr	Typ	Beskrivning	Storlek m
38	2000	3	Röjningsröse	Oregelbundet oval form, ca 3,5 x 7 m stor (Ö-V) och 0,8 m hög. Utgörs av naturligt rundade och skarpkantade stenar ca 0,2-0,5 m stora. Beläget i V-sluttande moränmark. Kraftigt övermossad och beväxt med flera mindre lövträd och sly.	3,5 x 7
39	2001	3	Röjningsröse	Närmast kvadratisk form, ca 4 x 4,5 m stor (Ö-V) och 0,6 m hög. Utgörs av naturligt rundade och skarpkantade stenar ca 0,2-0,5 m stora. Raka sidor i S och Ö. I N två större markfasta stenar, ca 0,7-0,8 m stora. Kraftigt övermossad och beväxt med flera mindre lövträd och sly. Gravliknande.	4 x 4,5
40	2002	3	Röjningsröse	Oregelbundet rund i formen. Ca 7 x 5 m stort och 0,8-1 m hög. Utgörs av 0,3x 1,5 m stora stenar och ett större stenblock i Ö (2 x 2 m stort). Övermossad och beväxt med en björk.	7 x 5
41	2003	3	Röjningsröse	Nästän oval form, ca 5 x 2 m st (Ö-V) och 0,35 m hög. Stenmaterial av rundade stenar ca 0,2-0,4 m stora. Kraftigt övermossad och beväxt med enstaka mindre lövträd och sly. Gravliknande.	5 x 2
42	2004	3	Röjningsröse	Oregelbundet rund, 3 x 2,5 m stor och 0,3 m hög. Utgörs av 0,3- 0,5 m stora stenar. Övermossad och beväxt med sly.	3 x 2,5
43	2005	3	Röjningsröse	Oregelbundet oval, ca 4 x 3 m st (N-S) och 0,4 m hög. Stenmaterial av rundade stenar ca 0,25-0,4 m st uppkastade mot större markfast block (ca 0,9 x1,1 m stor). Kraftigt övermossad och beväxt med sly.	4 x 3
44	2006	3	Röjningsröse	27,5 x 2 m st (N-S) och 0,3 m hög. Stenmaterial av rundade stenar ca 0,25-0,4 m st. Kraftigt övermossad och beväxt med sly. Murliknande.	27,5 x 2
45	2012	3	Röjningsröse	Oregelbundet rund, 5 x 4 m st (Ö-V) och 0,3 m hög med 0,3- 0,5 m stora stenar. Övermossad och beväxt med sly, en gran och en björk.	5 x 4
46	2013	3	Röjningsröse	Oregelbundet oval, ca 5 x 2 m stor (N-S) och 0,35 m hög med rundade stenar ca 0,25-0,35 m st. Kraftigt övermossad och beväxt med sly och två björkräd.	5 x 2
47	2014	3	Röjningsröse	Oregelbundet rund, 3 x 2,5 m st och 0,3 m hög med 0,3- 0,4 m st stenar. Övermossad och beväxt med sly.	3 x 2,5
48	2015	3	Röjningsröse	Oregelbundet oval form, ca 5 x 2 m stor (NV-SÖ) och 0,45 m hög med rundade stenar ca 0,25-0,45 m st uppkastade mot större markfast block (0,8x1,2 m stort). Kraftigt övermossad och beväxt med sly och ett björkräd.	5 x 2
49	2016	3	Röjningsröse	Oregelbunden form, 4 x 3 m st och 0,3 m hög. med 0,3- 0,5 m st stenar. I rösets N del ett 2 x 1,5 m stort stenblock . Övermossad och beväxt med en björk.	4 x 3
50	2033	3	Röjningsröse	Rundad form, ca 8 x 6 m st (NÖ-SV) och 0,5 m hög med rundade stenar ca 0,1-0,9 m st. I S ett större flyttblock. I NV delen en grop, ca 0,45x0,8 m stor och 0,3 m djup. Kraftigt övermossad och beväxt med sly.	8 x 6
51	2034	3	Röjningsröse	Oregelbundet rund, 5 x 5 m st och 1 m hög med 0,3-0,8 m st stenar. Övermossad och beväxt med sly.	5 x 5
52	2035	3	Röjningsröse	Oregelbundet oval, ca 10 x 6 m st (NÖ-SV) och 1,5 m hög med rundade och skarpkantade stenar ca 0,15-0,45 m stora. Kraftigt övermossad och beväxt med sly, en gran och mindre lövträd.	10 x 6

Nr	Intrasisld	UO nr	Typ	Beskrivning	Storlek m
53	2036	3	Röjningsröse	Oregelbunden form, 4 x 4 m st och 0,1 m hög med 0,3-0,5 m st stenar. Övermossad och beväxt med sly.	4 x 4
54	2037	3	Röjningsröse	Oregelbundet oval form, ca 8 x 4 m st (N-S) och 0,6 m hög med rundade stenar ca 0,1-0,4 m stora. I N ett större flyttblock. Kraftigt övermossad och beväxt med sly och två björkträd.	8 x 4
55	2038	3	Röjningsröse	Oregelbunden form, 8 x 7 m och 0,8 m hö med 0,3-0,7 m stora stenar. Anlagd mellan två stenblock, ett i NÖ och ett i SV (1,5-2 m stora) Övermossad och beväxt med sly.	8 x 7
56	2040	3	Röjningsröse	Oregelbunden form, 4 x 3 m och 0,6 m hög med 0,2-0,6 m stora stenar uppkastade mot ett större stenblock (3x2 m stort). Övermossad och beväxt med sly och enstaka björkträd.	4 x 3
57	2043	3	Röjningsröse	Murliknande avlång form (N-S), 18,5 x 2 m stor och 0,4 m hög. Utgörs av naturligt rundade och skarpkantade stenar, 0,2-0,6 m stora. Belägen på en naturlig höjd. Kraftigt övermossad, beväxt med en gran.	18,5 x 2
58	2050	3	Röjningsröse	Dubbla rader av 0,4-0,5 m stora stenar. 0,4 m hög. Delvis svåravgränsad mot angränsande blockig morän i S. Eventuell stenmur eller kant till terrass. Övermossad och beväxt med mindre björkar. Belägen vid foten av norrsluttning.	2 x 1,5
59	2071	3	Röjningsröse	Oregelbundet oval form, ca 15,5 x 8 m stor och 1 m hög med 0,2- 0,5 m stora stenar uppkastade mot större stenar (ca 0,9-1,5 m stora). Kraftigt övermossad och beväxt med sly.	15,5 x 8
60	2091	2	Röjningsröse	Oregelbundet rundad form, 4 x 4 m stort och 0,6 m hög med 0,1- 0,45 m st rundade stenar. Övermossat och beväxt med en stor gran.	4 x 4
61	2092	2	Röjningsröse	Oval form, 4,5 x 3,5 m stort och 0,5 m högt med 0,1-2 m st rundade stenar uppkastade på stora markfasta stenar (1,5- 2 m stora). Övermossat och beväxt med en större gran.	4,5 x 3,5
62	2093	2	Röjningsröse	Oregelbunden form, 2,5x 2 m st och 0,7 m hög med 0,3- 0,4 m rundade stenar lagda mellan två större stenblock. Stenblocket i NÖ 3x3 m st, stenblocket i SV 2x 1,8 m st.	2,5 x 2
63	2094	2	Röjningsröse	Oregelbunden/rundad form med 0,2-0,35 m st stenar, 0,3 m hög. Partiellt övermossad.	2 x 2
64	2095	2	Röjningsröse	Oregelbunden form, 4 x 3 m stort med 0,3- 0,5 m st stenar anlagda mellan större stenblock (1,5-3 m stora). Övermossat.	4 x 3
65	2096	2	Röjningsröse	Oregelbundet ovalt, 3 x 1,5 m stort och 0,4 m hög medtrundade stenar 0,1- 0,3 m stora uppkastade mot tre markfasta block (1,3- 1,8 m stora). Övermossat.	3 x 1,5
66	2097	2	Röjningsröse	Oregelbunden form, 2 x 2 m stort och 0,4 m högt med 0,1- 0,4 m stora stenar lagda mot ett större stenblock (2-2,5 m stort). Delvis övermossat.	2 x 2
67	2098	2	Röjningsröse	Oregelbunden form, 2,5 x 2,5 m stort och 0,2 m högt med 0,2- 0,8 m stora stenar lagda mot ett stenblock (2,5-3 m stort). Delvis övermossat.	2,5 x 2,5
68	2099	2	Röjningsröse	Oval form, 2 x 1,5 m stort och 0,3 m högt med rundade stenar 0,25- 0,5 m st. Övermossat.	2 x 1,5

Nr	Intrasisld	UO nr	Typ	Beskrivning	Storlek m
69	2100	2	Röjningsröse	Oregelbunden oval form, 3,5x 4 m stort och 0,35 m högt med rundade stenar 0,1- 0,45 m stora, ansamlade mellan naturliga block (0,5-1,8 m). Kraftigt övermossad.	3,5 x 4
70	2101	2	Röjningsröse	Oregelbunden oval form, 5 x 4 m stort och 0,4 m högt med rundade stenar, 0,15- 0,4 m st. Centralt en grop, ca 0,5x 0,6 m stor och 0,4 m djup. Kraftigt övermossad.	5 x 4
71	2327	2	Röjningsröse	Odlingssten uppslängd från intilliggande åker/dike mot S. I den V delen sannolikt även röststen från fossil åkeryta mot N.	
72	2567	2	Röjningsröse	Oregelbunden form, 2 x 2 ,5 m st och 0,3 m hög med 0,1-,4 m st stenar. Flack profil.	3 x 2
73	2652	2	Röjningsröse	Oregelbunden form, 3 x 2 m stor och 0,5 m hög med 0,1-0,4 m stora stenar uppkastade mot den V sida av ett större stenblock (2,5 x 1,5 m stort).	3 x 2
74	2757	2	Röjningsröse	Rund form, 2,5 x 2,5 m st och 0,2 m hög med 0,2-0,4 m st stenar.	2,5 x 2,5
75	2791	2	Stolphål	Stolphål, ovalt form och något svåravgränsad. 0,6 x 0,45 m stort. I ytan uppstickandes tre naturligt rundade och skarpkantade skoningsstenar (0,15-0,37 m stora). Fyllningens färg utgjordes enbart av en något mörkare kulör än omkringliggande material.	0,6 x 0,45
76	2798	2	Stolphål	Stolphål? Runt form, tydligt avgränsad. 0,38 x 0,35 m stort. Fyllning av grå lerig silt innehållande måttliga mängder sot.	0,38 x 0,35
77	2805	2	Stolphål	Stolphål, ovalt form. Innehåller tre uppstickande skoningsstenar ca 0,1-0,2 m stora och naturligt rundade. Färgskillnaden mellan fyllning och omkringliggande material är nästan inte synbar, fyllningen något mörkare i kulören.	0,5 x 0,3
78	2813	2	Stolphål	Stolphål, ovalt form med tre uppstickande naturligt rundade och skarpkantade skoningsstenar (0,9-0,23 m stora) och en fyllning av brun silt.	0,4 x 0,2
79	3267	2	Stolphål	Stolphål. Rund form, tydligt avgränsad med en fyllning av mörkt grå lerig silt med inslag av sot.	0,35 x 0,3
80	3321	2	Stolphål	Stolphål, runt till formen, 0,4x 0,4 m, Fyllning av mörkgrå lerig silt innehållande enstaka stänk av kol och bränd lera. Tydlig avgränsad.	0,4 x 0,4
81	3389	2	Stolphål	Stolphål, rund i formen. 0,2x 0,25 m stor. Fyllning av mörkgrå silt. Tydligt avgränsad.	0,2 x 0,25
82	3471	2	Stolphål	Stolphål. Nästan runt i formen. 0,55 x 0,45 m stort med stenskonig av 4 st uppstickande skoningsstenar (ca 0,1 m stora). Fyllning av gråbrun lera.	0,55 x 0,45
83	3689	2	Stolphål	Stolphål, runt, 0,3 x 0,3 m stort. Fyllning bestående av mörkgrå lera innehållande stråk av bränd lera. Belägen i ljusbrun lera.	0,3 x 0,3
84	2103	2	Grav	Röse, rund. 11 x 12 m stort och 1,1 m hög. Utgörs av 0,3-1,5 m stora stenar. Något svåravgränsad i SV. Centralt i stenpackningen ett större block 1,4 x 0,8 m stor (NÖ-SV). Övermossad.	11 x 12
85	2117	2	Grav	Stensättning, rund i formen. 3,8 x 4 m stor och 0,5 m hög. Vid partiell framrensning bestämdes formen till rund/oval. Centralt ett större block 1,5 x 1,5 m st.	3,8 x 4

Nr	Intrasisld	UO nr	Typ	Beskrivning	Storlek m
86	2126	2	Grav	Stensättning/mittblocksgrav? Rund, 3x3 m stor och 0,5 m hög med stenpackning av 0,3-0,6 m st stenar. Centralt ett 1,6 x 1,2 m st stenblock. Kantkedja tydlig i S och SSÖ.	3 x 3
87	2136	2	Grav	Stensättning, oval, ca 4 x 6 m stor (N-S) och 0,6 m hög. Stenpackning av 0,4- 0,8 m st stenar. I den norra respektive södra änden två stenblock (1,8-3 m stora). Osäker bedömning, ev. ett röjningsröse.	4 x 6
88	2205	2	Grav	Stensättning, något oregelbundet rund, utan tydlig kantkedja. 4,5 x 4,5 m stor och 0,5 m hög. Ett större stenblock i dess centrala del, ca 1,2 x 1,2 m stor. Övermossad, en asp växer i S.	5 x 5
89	2217	2	Grav	Stensättning, oregelbundet oval med osäker avgränsning. 5 x 5 m stort och 0,8 m hög. Stenpackning av 0,4-1 m st stenar. Centralt i den S delen ett större stenblock, ca 1,2- 2 m. st. Mot N antydning till rak kant. Tidigare bedömd som treudd.	5 x 5
90	2226	2	Grav	Stensättning. Oregelbundet oval, 7x5 m stor och 0,4 m hög med stenpackning av 0,4-0,1 m stora stenar. Centralt en oval försänkning 2 x 1,5 m stor (N-S). Delvis belägen på berg. Ev störd av vägbyggnation mot Ö.	7 x 5
91	2250	2	Grav	Stensättning, rund med tydlig kantkedja. 4 x 4 m st och 0,3 m hög med stenpackning av 0,4- 0,6 m st stenar. Svåravgränsad. Övermossad.	4 x 4
92	3645	2	Grop	Grop. 0,75 x 0,5 m st. och 0,3 m dj. Rund? Fyllning av mörkgrå lera. Väl avgränsad mot omkringliggande silt. Fortsätter in under schaktkanten.	0,75 x 0,5
94	2051	2	Åkerhak/terrass	0,3-0,4 m hög terrassliknande avsats markerad av 0,4-0,5 m st stenar mot angränsande fossil odlingsyta mot N. Övermossad och bevuxen med högt gräs.	17 x 0,5
95	2710	2	Härd	Rest av härdbotten, oval form. I ytan skärvig och skörbrända stenar, 0,1-0,15 m st. Fyllning av mörkt gråbrun silt med rikliga mängder sot.	1,12 x 0,65
96	2734	2	Härd	Härd, oval form, tydligt avgränsad. Fyllning av grå silt med inslag av sot. I ytan skärvig och skörbränd sten.	0,9 x 0,7
97	2742	2	Härd	Härd, oval form, tydligt avgränsad med en fyllning av mörkbrun silt samt sparsamma inslag av sot. I ytan skärvig och skörbränd sten.	0,8 x 0,55
98	2775	2	Härd	Rest av härdbotten, oval form med fyllning av grå silt med inslag av sot. I ytan skärvig och skörbränd sten samt brända ben.	0,8 x 0,6
99	2784	2	Härd	Härdbotten, oval form med en fyllning av grå silt med inslag av sot. 0,2 x 0,5 m stor. I ytan skärvig och skörbränd sten samt brända ben. Tydligt avgränsad mot S och fortsätter vidare utanför schakten mot N. .	0,2 x 0,5
100	3236	2	Härd	Härdrest, oval form, 0,9 x 0,6 m st. Tydligt avgränsad med en fyllning av svart/mörkgrå lera med inslag av sot och bränd lera. Fortsätter in under den södra schaktkanten.	0,9 x 0,6
101	3260	2	Härd	Härdrest? Oval form, 0,65 x 0,4 m stor. Tydligt avgränsad med en fyllning av mörkt grå lerig silt med inslag av sot. Anläggningen fortsätter in under i schaktkanten mot Ö. Osäker bedömning, ev. ett stolphål.	0,65 x 0,4

Nr	Intrasisld	UO nr	Typ	Beskrivning	Storlek m
102	3275	2	Härd	Härd. Oval form, tydligt avgränsad med en fyllning av mörkt grå/svart lerig silt med rikliga inslag av sot. I ytan skörbränd skärvig sten och fragment av brända ben. Anläggningen fortsätter in under den södra schaktkanten.	1 x 0,5
103	3345	2	Härd	Härd, oval form, 0,75 x 0,5 m stor (N-S). Vål avgränsad mot kringliggande ljusbrun silt. Fyllning av sotig silt med inslag av kol och skärvig sten.	0,75 x 0,5
104	3369	2	Härd	Sotfläck, oregelbunden form. 0,5 x 0,25 m stor (Ö-V). Osäker bedömning.	0,5 x 0,25
105	3489	2	Härd	Härdrest, 0,5 x 0,4 m stor. Oval form, i ytan enstaka skärvig sten och kolstänk med inslag av bränd lera. Fyllning av gråbrun lera. Fortsätter ev. in under schaktväggen mot S.	0,5 x 0,4
106	3507	2	Härd	Sotfläck, oregelbunden form. 0,3 x 0,4 m st. Fyllning av gråbrun lera med sot- och kolstänk med inslag av bränd lera. Osäker bedömning, ev. ett stolphål.	0,3 x 0,4
107	3679	2	Härd	Härdrest ? Oval form, 0,55 x 0,3 m st (N-S). Enstaka sotstänk samt stänk av bränd lera i den ljusgrå fyllningen. Osäker bedömning.	0,55 x 0,3
108	2039	2	Jordkällare	Källargrund. Rund form, ca 6 x 5 m stor och 1 m hög. Kallmurade, 1,2 m tjocka, väggar av 0,1-0,6 m stora stenar lagda i flera skift. Öppning mot N. Centralt ett större stenblock, ca 1,3 x 0,5 m st. Kraftigt övermossad och beväxt med sly.	6 x 5
109	2696	2	Lager	Lager. Lagret innehar en tydligt rund form från NV till NÖ men är otydlig och svåravgränsad i S, totalt 4,5 x 2,6 m stort. Består av ljustrå siltig lera med inslag av sot.	4,5 x 2,6
110	3400	2	Lager	Kulturlager bestående av sotig lerig silt med inslag av kol, bränd lera samt kraftigt fragmenterad och dåligt bevarad keramik (ej tillvaratagen). Lagret påträffat direkt under ploglagret, ca 0,2 m under nuvarande marknivå.	
111	3738	2	Lager	Lager, 1,1 x 0,8 m stort, oregelbunden form. Fyllning av sotig grå lera med stråk av bränd lera. Diffust avgränsad mot omkringliggande ljusbrun lera.	1,1 x 0,8
112	3750	2	Lager	Lager. 0,85 x 0,7 m stort. Oregelbunden form. Fyllning av sotig gråsvart lera med stråk av bränd lera och enstaka kolstänk. Otydligt avgränsad mot omkringliggande ljusbrun lera.	0,85 x 0,7
113	2055	2	Odlingsyta	Stenröjd yta i anslutning till anslutande stenmurar/röjningsrösen. Bedömningen osäker.	
114	2364	2	Odlingsyta		
115	2528	2	Odlingsyta	Odlingsyta, oval, 0,5 m dj skålad stenfri yta med ansamlingar av röjningssten.	
116	2691	2	Pinnhål	Oregelbundet rund. 0,3 x 0,3 m stort. Fyllning bestående av mörkt gråbrun silt med en måttlig förekomst av sot. Tydligt avgränsad i V och svåravgränsad i Ö. Bedömningen osäker.	0,3 x 0,3
117	2820	2	Pinnhål	Ovalt form, 0,3 x 0,3 m stort. Tydligt avgränsad med fyllning av gråbrun silt och inslag av sot.	0,3 x 0,3

Bilaga 4. Fynd

Fyndnr	Objekt nr	Schakt	Kontext	Material	Fragm.grad	Antal	Vikt g	Anmärkning
1	28	94	110	Keramik	Fragment	5	15	Röd-brunt finmagrat gods. Dåligt bevarat. Ett av fragmenten struken yta, ev insida av buk till kärl.
2	28	84	Lösfynd i schakt	Keramik	Fragment	2	2	Rött finmagrat gods. Mycket fragmentariskt.
3	28	92	Lösfynd i schakt	Bränd lera	Fragment	1	2,4	Ljusröd bränd lera.
4	28	96	110	Bränd lera	Fragment	5	4	Ljusröd bränd lera.
5	28	98	110	Bränd lera	Fragment	2	1	Röd-grå bränd lera. 2 delar av samma bit. Passning.
6	23	42	Lösfynd i schakt	Bränd lera	Fragment	1	18	Struken, rundad sida. Lerklining?
7	23	46	98	Bränt ben	Fragment	1	0,4	Vitt, hårt bränt.
8	23	46	99	Bränt ben	Fragment	1	0,4	Vitt, hårt bränt.
9	29	134	Lösfynd i schakt	Bränd lera	Fragment	1		Ej tillvarataget.

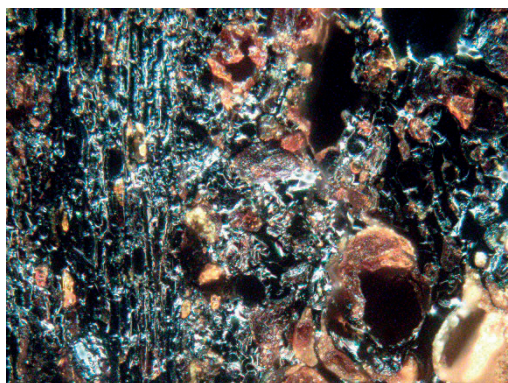
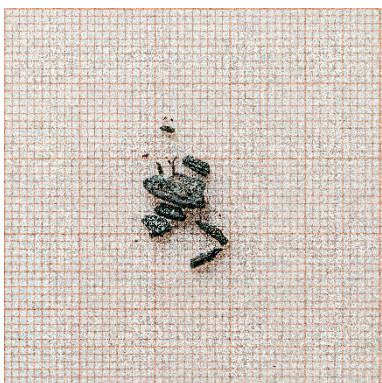
Bilaga 5. Vedartsanalys

ProjektId 2658

Närke, Örebro kommun, Gällersta, Attersta

Lager, A3750, PK3758

Provet rensades från siltig lera. De sju fragmenten var från stam av kraftigt rötad ek. De inre cellväggarna hade också en tjock bärnstensfärgad beläggning

Vikt (g)	Analyserad vikt (g)	Fragment	Analyserat antal	Ek
0,1	0,1	7	7	7

Bilaga 6. ¹⁴C-analys

International Chemical Analysis Inc.
10001 Lewis Dr. Suite A-100
Damascus, MD 20872

Sample Report

Submitter Name: Rebecka Jonsson

Company Name: Uppdrag Arkeologi

Address: Enspännarqatan 56 bv SE-165 67 Hässelby Sweden

Date Received: January 26, 2023

Date Reported: February 16, 2023

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
14C-7164	Attersta A3750 PK3758	Charcoal	AAA	3730 +/- 30 BP	Cal 2280 - 2250 BC (1.8%) Cal 2210 - 2030 BC (93.6%)

- Calibrated ages are attained using INTCAL20.
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.

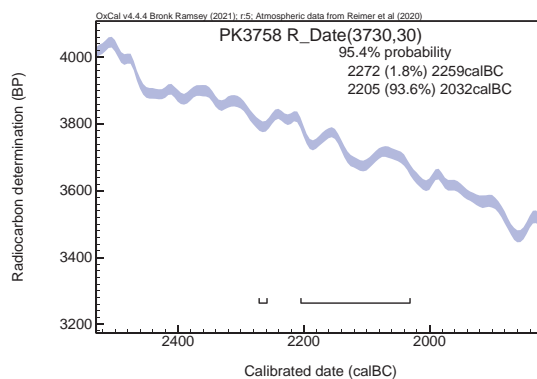
International Chemical Analysis Inc.
10001 Lewis Dr. Suite A-100
Damascus, MD 20872

QC Report

Submitter Name: Rebecka Jonsson
Company Name: Uppdrag Arkeologi
Address: Enspännarqatan 56 bv SE-165 67 Hässelby Sweden

Date Submitted	January 26, 2023	Date Reported	February 16, 2023
QC 1 Sample ID	IAEA C7	QC 2 Sample ID	IAEA C5
QC Expected Value	49.53 +/- 0.70 pMC	QC Expected Value	23.05 +/- 0.70 pMC
QC Measured Value	49.66 +/- 0.20 pMC	QC Measured Value	23.03 +/- 0.20 pMC
Pass?	YES	Pass?	YES

- pMC = Percent Modern Carbon.
- IAEA = International Atomic Energy Agency.

En arkeologisk utredning har under 2022 genomförts inom tre delområden i anslutning till återvinningscentralen Atleverken vid Attersta söder om Örebro stad. Utredningen omfattade dels en arkiv- och kartanalys samt fältinventering av samtliga delområden, dels söschaktning med grävmaskin och handgrävning vid potentiella boplatslägen inom ett av utredningsområdena. Vid utredningen har en uppdatering vad gäller lägen, beskrivningar och bedömningar av sedan tidigare kända lämningar skett i Kulturmiljöregistret. Vidare har elva nya lämningar registrerats i registret, varav åtta utgör fornlämningar som bland annat omfattar gravar, boplatslämningar och agrara lämningar från olika tider.

